

ទស្សនាវដ្តីនៃបង្ក្រាបបណ្តាញឯកសារកម្ពុជា

វិស័យ ការពារ

- ◆ ព្រះមហាក្សត្រនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ព្រះរាជប្រធាននៃវិស័យសេដ្ឋកិច្ច
បុគ្គលិកបង្ក្រាបបណ្តាញឯកសារកម្ពុជាចំនួន១៦រូប
- ◆ សិក្ខាសាលាស្តីពីការរៀបចំគម្រោងស្រុកយោងនៅស្រុកអង្គជ័យ

ថែកទូរស័ព្ទយកកម្រិតថ្លៃដល់មន្ទីរ ស្រុក និងឃុំ ទូទាំងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

លេខ២៤១ ខែមករា ឆ្នាំ២០២០

ស្នេហាអរិយធម៌

ទស្សនាវដ្តីនៃបង្ហាញបណ្ណាល័យឯកសារកម្ពុជា

លេខ ២៤១ ខែមករា ឆ្នាំ២០២០

មាតិកា

សំបុត្រ

- ◆ ព្រះមហាក្សត្រនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ព្រះរាជប្រទានលិខិតសរសើរ.....១
- ◆ សិក្ខាសាលាស្តីពីការរៀបចំតំបន់..... ៤

ផ្នែកឯកសារ

- ◆ ឡុង សារីន យោធាខ្មែរក្រហមដែល ៨

ផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រ

- ◆ បូជាក្មេង ១៣
- ◆ រឿងរ៉ាវនៃការដាក់ឈ្មោះ យុំ ដាន់ញឹម ... ១៧
- ◆ វេទិកាថ្នាក់រៀននៅសាលាអនុវិទ្យាល័យ... ២០
- ◆ វេទិកាថ្នាក់រៀននៅអនុវិទ្យាល័យលំផង ២៤
- ◆ វេទិកាស្តីពី «សិទ្ធិស្ត្រី» នៅភូមិកោកសំព័រ . ២៧
- ◆ ហម ម៉ាន ៖ អតីតនារីតម្បាញនៅ ៣២

ផ្នែកច្បាប់

- ◆ សាលក្រមសំណុំរឿង០០២/០២ ៣៤
- ◆ អង្គបុរេជំនុំជម្រះចេញសាលដីកា ៤០

ផ្នែកវេទិកាសាធារណៈ

- ◆ របាយការណ៍វេទិកាថ្នាក់រៀនស្តីពី..... ៤៣
- ◆ អ្នកស្រាវជ្រាវនិងនិស្សិតបរទេស..... ៤៩

ផ្នែកស្រាវជ្រាវរកគ្រួសារ

- ◆ សេចក្តីប្រកាសរកសាច់ញាតិ..... ៥៣
- ◆ បញ្ជីឈ្មោះអ្នកដែលបានស្វាម័ ៦១



ព្រះបរមរាជវាំង ឆ្នាំ១៩៧៨។
(ហ្មុនណា ប៊ុយស្រួម/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

រក្សាសិទ្ធិ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា
អនុញ្ញាតឲ្យបោះពុម្ពផ្សាយដោយ
ក្រសួងព័ត៌មាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ប្រកាសទេសរដ្ឋមន្ត្រី និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មាន
លេខ៣៧/៥៣.មប្រក
ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៨
រូបថតឯកសារ៖ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

ស្នេហាលេខនេះ ឆាន់ យុ, ហេឌី ហ្វាយ, រី លក្ខណា, សូត វិចិត្រ, ស៊ីន សុផាតា, ម៉ិន សាណាល់, ប៊ុន ជីវីន្ត, វេនី ខកហៀល, ដាត ចាន់សុនីតា, វ៉ាន់ថាន់ ពៅដាវ៉ា និងឡុង ដានី អ្នកនិពន្ធ និងស្រាវជ្រាវ៖ ហូ បុនា, ដាវ៉ា រដ្ឋ មេត្តា, អ៊ុន សុដាវី អ្នកបកប្រែ៖ អ៊ុន សុដាវី និពន្ធនាយកទូទៅ៖ សោម ប៊ុនថន ជំនួយការនិពន្ធនាយក៖ ហូ បុនា ក្រាហ្វិកកុំព្យូទ័រ៖ គ្រប់គ្រងការចែកចាយ៖ ឆេង វ៉េង

Email: dccam@online.com.kh, Homepage: www.dccam.org, www.cambodiatribunal.org, www.cambodiasri.org

ព្រះមហាក្សត្រនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ព្រះរាជប្រទានលិខិតសរសើរជូនបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាចំនួន១៦រូប

សោម ប៊ុនថន



ព្រះបាទសម្តេច ព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី ព្រះមហាក្សត្រនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សព្វព្រះរាជហឫទ័យ ប្រោសប្រទានលិខិតដល់លោក ឆាន់ យុ នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា។ (អ៊ូច មករា/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនីព្រះមហាក្សត្រនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានសព្វព្រះរាជហឫទ័យប្រោសព្រះរាជប្រទានលិខិតសរសើរដល់បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាចំនួន១៦រូប ដែលបានលះបង់កម្មវិធីកាយចិត្តបម្រើដល់បុព្វហេតុនៃការអប់រំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍។ ទូលតបទៅនឹងព្រះរាជលិខិតខាងលើ លោក ឆាន់ យុ នាយកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា សូមអរព្រះគុណជាអនេកចំពោះព្រះករុណា ព្រះបាទសម្តេច ព្រះបរមនាថ

នរោត្តម សីហមុនី ដែលតែងតែយកព្រះ ទ័យទុកដាក់និងប្រទានការគាំទ្រដល់បុគ្គលិក និងការងាររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ជារៀងរហូតមក។ បុគ្គលិកទាំង១៦រូបបានបំពេញការងារនៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាអស់រយៈកាលជាងមួយបួនទសវត្សរ៍មកហើយ ក្នុងនោះរួមមាន៖ សូ ហ្វារីណា, ឆេង វ៉េង, ឯម ឆាត, ឡុង អ៊ុន, ឡុង ដានី, លី សុខយាន, លី សុខចំរើន, មា ស៊ុនថាន, ម៉ម សុដាត, អ៊ូច សុវណ្ណ, ដេង ពង្ស័រាស៊ី, រស់ សំពៅ, សុខវណ្ណៈ, សោម ប៊ុនថន,



បណ្ឌិត ហូលីយ៉ូ ដែលជ្រេស ទីប្រឹក្សាព្រះមហាក្សត្រ និងអតីតលេខាធានា និងជាអ្នកសរសេរព្រះរាជវិចិត្រប្រវត្តិរបស់សម្តេចព្រះបាទ នរោត្តម សីហនុ ព្រះបរមរតនកោដ្ឋ ព្រះរាជគណៈនាយករដ្ឋមន្ត្រី ព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី ព្រះមហាក្សត្រនៃ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ៥ក្បួនជុំគ្នា បន្ទាប់ពីចែកលិខិតសរសើរជូនបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា នៅព្រឹកថ្ងៃទី២៧ ខែមករា ឆ្នាំ២០២០ ។ (សន ប៊ុនស៊ីម/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

យ៉ា នំ នីកូ ឡា និង យិន នាន។ បុគ្គល ទាំង១៦រូប មាន មុខងារផ្សេងៗគ្នារួមបញ្ចូល ទាំងអ្នកដែលកាន់តំណែង គ្រប់គ្រង បុគ្គលិកទូទៅ ក៏ដូចជាបុគ្គលិកថែទាំនិង សម្ភាគការីយាល័យចំនួនពីររូបថែមទៀតផង។

គោលបំណងនៃព្រះរាជលិខិតនេះ គឺដើម្បីព្រះ រាជទានអំណរសាទរ និងការកោតសរសើរ ចំពោះ បុគ្គលិកដែលបានបំពេញការងារ «អស់រយៈកាល ១០ឆ្នាំ ឬច្រើនជាង១០ឆ្នាំកន្លងមកនៅមជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជា»។ ព្រះរាជលិខិតនេះ ក៏មានព្រះខ្លឹមសារ អបអរដល់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ក្នុងឱកាស «តម្រប់ខួប២៥ឆ្នាំ» ដែលប្រព្រឹត្តទៅនៅក្នុងខែមករា នេះ។ យោងតាមព្រះរាជលិខិតរបស់ព្រះមហាក្សត្រ ចាប់

តាំងពីមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានចាប់បដិសណ្ឋិមក មជ្ឈមណ្ឌល «បានចូលរួមចំណែកយ៉ាងច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់» នៅក្នុងវិស័យអប់រំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ការរក្សា ការចងចាំជាប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ជនរងគ្រោះ ក៏ដូច ជាជួយដល់ដំណើរការនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុង តុលាការកម្ពុជា និងលះបង់ទាំងកម្លាំងកាយ និង កម្លាំងចិត្ត ដើម្បីបម្រើដល់សុខភាពផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្ត នៃអ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ រាប់លាននាក់។

ព្រះមហាក្សត្របានមានព្រះរាជបន្ទូលនៅក្នុងព្រះ រាជលិខិតទៀតថា៖ «បុគ្គលិករបស់មជ្ឈមណ្ឌលបាន បំពេញតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ដើម្បីធានាថា ការងាររបស់

មជ្ឈមណ្ឌលកម្ពុជា អាចឈានទៅសម្រេចបាននូវបេសកកម្ម រយៈពេលវែងរបស់ខ្លួនក្នុងការលើកកម្ពស់ការចងចាំ យុត្តិធម៌ និងការផ្សះផ្សា»។

គួររម្មឹកថា ព្រះមហាក្សត្រក្សត្រ ទ្រង់ក៏ជាជនរង គ្រោះមួយព្រះអង្គដែរ នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។ យោងតាមព្រះរាជបន្ទូលរបស់ព្រះបរមរតនកោដ្ឋ សម្តេចព្រះបាទ នរោត្តម សីហនុនៅក្នុងភាពយន្តឯកសារ រឿង «កុំស្មានបងភ្លេច» ព្រះអង្គបានបាត់បង់បុត្រី៣អង្គ បុត្រា២អង្គ ព្រះធីតុបតី(កូនប្រសាប្រុស) ២អង្គ និង ព្រះរាជនក្ខា (ចៅស្រី-ប្រុស) ១៤អង្គ ដែលបាន សោយទិវង្គត់ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។

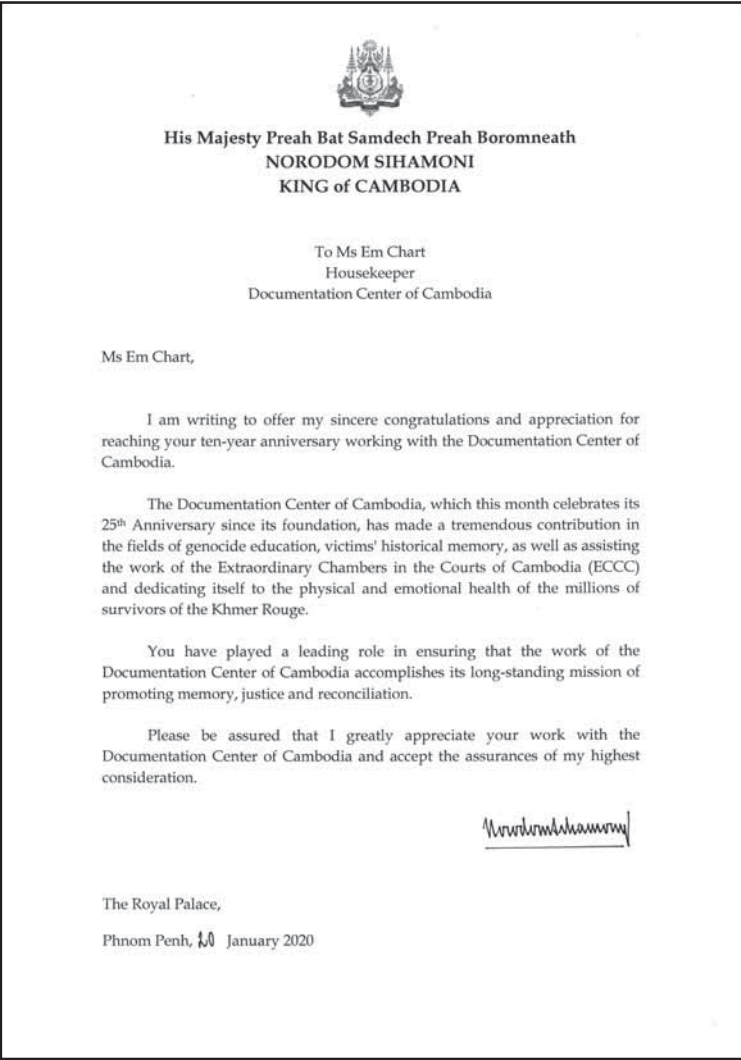


អែម ឆាត បុគ្គលិកផ្នែកគេហកិច្ចនៃ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា (មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

លិខិតសរសើររបស់ អែម ឆាត ដែលទទួលបានពីព្រះបាទសម្តេច ព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី ព្រះមហាក្សត្រនៃព្រះរាជាណាចក្រ កម្ពុជា។ ប្រភពរូបថត៖ បណ្ណសារ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា។

ប្រទេសកម្ពុជាមានអ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរ ក្រហម ប្រមាណ៥ លាននាក់ ក្នុងចំណោមប្រជាជន កម្ពុជាចំនួន១៦ លាននាក់។

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានបង្កើតឡើងក្នុង ឆ្នាំ១៩៩៥ ជាការិយាល័យមួយនៃកម្មវិធីស្តីពីអំពើ ប្រល័យពូជសាសន៍នៅកម្ពុជានៃសាកលវិទ្យាល័យ វិលសហរដ្ឋអាមេរិក។ ក្រោមការដឹកនាំរបស់ លោក ឆាំង យូ ដែលគឺជាអ្នករស់រានមានជីវិតពីរបប ខ្មែរក្រហម មជ្ឈមណ្ឌលនេះបានក្លាយជាស្ថាប័នស្រាវ ជ្រាវឯករាជ្យ នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៩៧។



សិក្ខាសាលាស្តីពីការ រៀបចំតំបន់ប្រវត្តិសាស្ត្រយោធា នៅស្រុកអន្លង់វែង

នាំដោយ



សម្តេចពិជ័យសេនា ទៀ បាញ់ ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការពារជាតិ ឡើងថ្លែងសូន្យកថា នៅពេលបើកកម្មវិធីសិក្ខាសាលា «ស្តីពីការរៀបចំតំបន់ប្រវត្តិសាស្ត្រយោធាស្រុកអន្លង់វែង» ដែលប្រព្រឹត្តទៅពីថ្ងៃទី៧ ដល់ ថ្ងៃទី៨ ខែមករា ឆ្នាំ២០២០។ (សន ប៊ុនស៊ីម/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

សិក្ខាសាលានេះត្រូវបានរៀបចំឡើងរយៈពេលពីរថ្ងៃ គឺពីថ្ងៃទី៧ ដល់ថ្ងៃទី៨ ខែមករា ឆ្នាំ២០២០ នៅសណ្ឋាគារស្រឡា រ៉ាសតលើខ្នងភ្នំដងរែក ជាប់ព្រំប្រទល់ដែនខ្មែរ-ថៃ ក្នុងស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តឧត្តរមានជ័យ ក្រោមអធិបតីភាពសម្តេចពិជ័យសេនា ទៀ បាញ់ ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការពារជាតិ ដោយមានការសហការរៀបចំដោយ ក្រុមការងារសាងសង់វិមានឈ្នះឈ្នះ រដ្ឋបាលស្រុកអន្លង់វែង និងមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា។ មានមន្ត្រី និងកងទ័ពប្រមាណ ២៨០ បានចូលរួមសិក្ខាសាលានេះ ដែលផ្តោតលើប្រធានបទ៖ ការរៀបចំតំបន់ប្រវត្តិសាស្ត្រយោធា នៅ ស្រុកអន្លង់វែង។

តើអន្លង់វែងមានចំណុចពិសេសអ្វីខ្លះ ចំពោះពិភពលោក?

អន្លង់វែង មានចំណុចពិសេសចំពោះពិភពលោកយ៉ាងហោចណាស់ចំនួន ១៣ ដូចតទៅនេះ៖

១) ប្រវត្តិសាស្ត្រពីបរមបុរាណ៖ អន្លង់វែង ស្ថិតនៅក្នុងរយៈពេលយូរកៀងទៅនឹងប្រាសាទ និងតំបន់ប្រវត្តិសាស្ត្របុរាណដ៏ស្រស់ស្អាតជាច្រើន ដោយសារមូលហេតុនេះ អន្លង់វែង គឺជាទីតាំងពិសេសមួយសម្រាប់សិក្សាអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រនាពេលថ្មីៗរបស់ប្រទេសកម្ពុជា នៅតាមបណ្តាបរិវេណខេត្តសៀមរាប។

២) ប្រវត្តិសាស្ត្រនយោបាយ៖ អន្លង់វែង គឺជាទីតាំងនៃចលនាតស៊ូចុងក្រោយរបស់ខ្មែរក្រហម នៅមុនពេលធ្វើសមាហរណកម្មចុះចូលជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ហេតុនេះហើយ អន្លង់វែង គឺជាទីតាំងប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏សំខាន់នៃគោលនយោបាយឈ្នះ-ឈ្នះ នៅក្នុងការតស៊ូអស់រយៈពេលយ៉ាងយូររបស់ប្រទេសកម្ពុជា ដើម្បីសម្រេចបានសន្តិភាពផ្នែកយោធា និងនយោបាយ។

៣) ប្រវត្តិសាស្ត្រជាតិ៖ អន្លង់វែង ពោរពេញទៅដោយសំណល់ប្រវត្តិសាស្ត្របន្សល់ទុកពីរយៈកាលប៉ុន្មានថ្ងៃចុងក្រោយបង្អស់នៃរបប ប៉ុល ពត ក៏ដូចជាការបំផ្លិចបំផ្លាញនានាបង្កឡើងដោយរបបខ្មែរក្រហម។

៤) ប្រវត្តិសាស្ត្រពិភពលោក៖ អន្លង់វែង ពោរពេញទៅដោយសំណល់នៃសង្គ្រាម ទីតាំងសមរភូមិ និងតំបន់នានាដែលបង្ហាញអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកើតមានឡើង នាសហស្សវត្សនិងអតីតកាលដ៏យូរលង់មកហើយ។

៥) ប្រវត្តិសាស្ត្រនយោបាយ៖ នៅលើផ្ទៃដីចម្ងាយ៦៣ គីឡូម៉ែត្រ ដោយរាប់ចាប់តាំងពី អន្លង់វែង ដល់អូរស្មាច់ ក្នុងខេត្តឧត្តរមានជ័យ ស័ក្តិសមនឹងត្រូវប្រកាសជាភូមិសាស្ត្រមួយសម្រាប់ «ការអភិរក្សតំបន់ប្រវត្តិសាស្ត្រយោធាជាដ្ឋានការ» ដែលផ្តើមចេញពីទស្សនវិស័យរួមគ្នារបស់អតីតសមាជិកខ្មែរក្រហម និងកងទ័ពកម្ពុជា។ ភូមិសាស្ត្រនេះ នឹងរាប់បញ្ចូលទាំងអតីតជីវជនភៀសខ្លួននៅក្នុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៨០ សម្រាប់ការចងចាំ និងការរំលឹកដល់ជ័យជម្នះរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា និងប្រជាជនកម្ពុជា ដែលបាននាំមកនូវសុខសន្តិភាពក្រោយពីសង្គ្រាម អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងអស្ថិរភាពសង្គមនយោបាយអស់ជាច្រើនទសវត្សរ៍កន្លងមក។ ដោយមានការយកចិត្តទុកដាក់ និងការជំរុញរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ទីតាំងនៃអតីតជីវ តាទុំ អាចជាទីក្រុងថ្មីមួយរបស់ស្រុកអន្លង់វែង ឬតំណាងឲ្យតំបន់ប្រវត្តិសាស្ត្រយោធា។ ជំរិតាទុំ

ស្ថិតនៅច្រកភ្នំដែលអាចមើលឃើញភូមិសាស្ត្រដ៏ល្អឆើតឆាយ ដែលខ្មែរក្រហមធ្លាប់បានដាក់មីន និងបង្កើតទីតាំងប្រយុទ្ធជាច្រើន។ ជំរិតាទុំនេះបាននិងកំពុងក្លាយជាទីតាំងប្រវត្តិសាស្ត្រយោធាប្រកបដោយសក្តានុពលសម្រាប់ការអភិរក្ស។ នៅក្នុងស្រុកអន្លង់វែង មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាអាចបង្កើតជាសារមន្ទីរតូចមួយ ដែលមានបីបន្ទប់ដើម្បីអប់រំ និងអាចទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរ។ បន្ទប់ទីមួយរៀបចំ និងដាក់តាំងបង្ហាញអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រនៃចលនាតស៊ូរបស់ខ្មែរក្រហមចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៦៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៧ និងចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៧៧ ដល់ឆ្នាំ១៩៩៩។ បន្ទប់ទីពីរ រៀបចំ និងដាក់តាំងបង្ហាញអំពីប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់កងទ័ពកម្ពុជាសម័យទំនើប ចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៧៧ ដល់ឆ្នាំ១៩៨៩ និងពីឆ្នាំ១៩៨៩ ដល់ឆ្នាំ១៩៩៩។ បន្ទប់ទីបី ផ្តោតលើការផ្សះផ្សាររវាងកងយោធពលទាំងពីរ ដោយផ្តោតសំខាន់លើគោលនយោបាយឈ្នះ-ឈ្នះ។ បន្ទប់ចុងក្រោយនេះ ក៏នឹងផ្តល់ជាទីតាំងសម្រាប់ឆ្លុះបញ្ចាំងអំពីយុទ្ធសាស្ត្រឈ្នះ-ឈ្នះ និងកម្មវត្ថុស្នូលទាំងប្រាំនៃគោលនយោបាយ រួមមាន “បែងចែក, ផ្តាច់ខ្លួន, បញ្ចប់, ដាក់បញ្ចូល និងអភិវឌ្ឍ” ក៏ដូចជា ការអនុវត្តគោលនយោបាយឈ្នះ-ឈ្នះ ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងអំពី “ដំណើរការប្រតិបត្តិការ” យុទ្ធសាស្ត្រថ្នាក់ជាតិនេះ។ សមិទ្ធផលបែបនេះអាចអនុវត្តបានតាមបីដំណាក់កាល៖

ដំណាក់កាលទី ១ ៖ ការអភិរក្សភូមិសាស្ត្រទាំងឡាយនៅក្នុងស្រុកអន្លង់វែង។

ដំណាក់កាលទី ២ ៖ ការអភិរក្សតំបន់ទាំងឡាយនៅខាងក្រៅស្រុកអន្លង់វែង។

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា នឹងជ្រើសរើសតំបន់និងរចនាសម្ព័ន្ធនានាសម្រាប់ការអភិរក្សនៅខាងក្រៅស្រុកអន្លង់វែង ដោយរួមសហការគ្នាជាមួយសហគមន៍មូលដ្ឋាន និងបណ្តាបញ្ជាវេន ព្រមទាំងស្នើសុំការអនុម័តចុងក្រោយពីរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។

ដំណាក់កាលទី ៣ ៖ ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និងការស្តារ
តំបន់អន្លង់វែងឡើងវិញ។

ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និងការស្តារតំបន់នេះឡើងវិញ
អាចបង្កើតឲ្យមានការអភិរក្សបែបប្រវត្តិសាស្ត្រ និងបន្ត
ភាពរីកចម្រើនការលាតទៅមុខ។ កិច្ចពិភាក្សានានាស្តីអំពី
ការបង្កើតជាតំបន់ដើម្បីលើកទឹកចិត្តដល់ការវិនិយោគ
លើផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ការអភិវឌ្ឍ និងការស្តារតំបន់ឡើងវិញ
នឹងប្រព្រឹត្តទៅនៅក្នុងដំណាក់កាលទីបីនៃកិច្ចខិតខំប្រឹង
ប្រែងអភិរក្សនេះ។

៦) តម្លៃបង្កបង្កើនថាមពល ៖ អន្លង់វែង គឺជាចំណុចប្រមូលផ្តុំនៃ
អតីតយុទ្ធជនខ្មែរក្រហម ដែលជំរុញឲ្យមានការច្របាច់
បញ្ចូលគ្នាជាមួយនឹងមនុស្សជំនាន់ក្រោយ តាមរយៈ
ការផ្តល់នូវការប្រៀបធៀប រវាងប្រទេសកម្ពុជាក្នុងសម័យ
កាលចាស់ និងសម័យកាលថ្មី។

**៧) ទេសចរណ៍ដោយផ្ទៃក្នុង ទេសចរណ៍តាម
រោងក្រយាង និងទេសចរណ៍តាមរ៉ឺម៉កកង់ ៖** ដោយសារ
តែមានផ្លូវភ្ជាប់ជាច្រើនខ្វាត់ខ្វែងក្រាលលាតសន្ធឹង
រហូតទៅដល់បន្ទាត់ព្រំដែន ក៏ដូចជាទៅកាន់ទីតាំង និង
តំបន់ប្រវត្តិសាស្ត្រនានា តំបន់អន្លង់វែង គឺជាទីកន្លែង
ទេសចរណ៍ដ៏រីសេសវិសាលមួយ ដែលអាចទាក់ទាញក្រុម
ទេសចររបបផ្សេងព្រេង និងក្រុមយុវជនដទៃទៀតឲ្យសង្កេត
ឃើញអំពីទិដ្ឋភាពជាក់ស្តែងនានារបស់ប្រទេសកម្ពុជា
ដោយកត្តានេះ ត្រូវបានលុបបំបាត់ចេញពីតំបន់ប្រវត្តិ-
សាស្ត្រពិសេសៗ ដទៃទៀតនៅក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍។

៨) ឱកាសក្នុងការវិនិយោគ ៖ លាតសន្ធឹងរវាងព្រំដែននៃ
ប្រទេសដែលមានសេដ្ឋកិច្ចរីកដុះ ជាលំដាប់ទី១នៅ
ក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍, អន្លង់វែង បង្កើតជាឱកាសដ៏
ប្រសើរសម្រាប់ការវិនិយោគនៅក្នុងវិស័យទេសចរណ៍
ជំនួញផ្នែករូបិយវត្ថុនៃប្រទេសទាំងពីរ និងការវិនិយោគ
នៅក្នុងវិស័យកម្សាន្តផ្សេងៗទៀត។

**៩) តំបន់បេតិកភណ្ឌពិភពលោក - ភ្នំដងរែក - អន្ទរិយ
បរិស្ថាន ៖** ស្ថិតនៅក្នុងរយៈចម្ងាយយ៉ាងកៀកបង្កើយ
ដោយចំណាយថេរវេលាធ្វើដំណើរដោយរថយន្ត
ប្រមាណជាង៣០នាទី អន្លង់វែងគឺជាលំនៅនៃអច្ឆរិយ
បរិស្ថានដ៏សម្បូរបែប ដែលរួមមាន ពយន្តដ៏ម្រាលភ្នំ
ស្ថិតនៅកៀកនឹងព្រំដែនដែលអាចមើលឃើញ
ប្រទេសថៃ ទឹកធ្លាក់ព្រៃព្រឹក្សា និងផ្លូវជម្រាលនានា។

**១០) ការសន្តោងនៃការរៀបចំអតីតយុទ្ធជនខ្មែរក្រហម
និងអ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម ៖** ដោយមានការ
ជួយសម្របសម្រួលពីមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា សហការ
ជាមួយនឹងក្រសួងទេសចរណ៍ ភ្ញៀវទេសចរបរទេស និង
ខ្មែរទូទៅ ទទួលបានឱកាសពី១៥ ទៅ៣០នាទី ក្នុងការ
ស្តាប់ការនិទានរឿងរ៉ាវ និងធ្វើការសួរសំណួរថ្លែងទៅ
កាន់អតីតយុទ្ធជន ឬកងទ័ពផ្តាច់ខ្លួនខ្មែរក្រហម និងអ្នក
រស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម។ សកម្មភាពនេះ
មិនត្រឹមតែជាការនិទានរៀបរាប់អំពីប្រវត្តិសាស្ត្រនៃ
ប្រទេសកម្ពុជាតែប៉ុណ្ណោះទេ ក៏ប៉ុន្តែសកម្មភាពនេះអាច
បង្កើតចំណូលដល់អតីតយុទ្ធជនខ្មែរក្រហម ឬអ្នករស់
រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម ដែលមានវ័យចំណាស់
ឬមានកម្រិតចំណូលទាបថែមទៀតផង។

**១១) ការរៀបចំទេសចរណ៍កាន់តំបន់ប្រវត្តិសាស្ត្រនានា
ដោយអតីតយុទ្ធជនខ្មែរក្រហម និងអ្នករស់រានមាន
ជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម ៖** ដោយមានការជួយសម្រប
សម្រួលពីមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា សហការជាមួយ
នឹងក្រសួងទេសចរណ៍ភ្ញៀវទេសចរបរទេស និងខ្មែរទូទៅ
នឹងអាចធ្វើទស្សនកិច្ចរយៈពេលពី ១ម៉ោង ទៅ ៣ម៉ោង
ទៅកាន់ទីតាំងប្រវត្តិសាស្ត្រនានា ដោយមានមគ្គុទ្ទេស
ក៍ទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាលពីក្រសួងទេសចរណ៍ និង
មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាអ្នកនាំផ្លូវ។ សកម្មភាពនេះ
មិនត្រឹមតែជាការនិទានរៀបរាប់អំពីប្រវត្តិសាស្ត្រនៃ
ប្រទេសកម្ពុជាតែប៉ុណ្ណោះទេ ក៏ប៉ុន្តែសកម្មភាពនេះ

អាចបង្កើតចំណូលដល់អតីតយុទ្ធជនខ្មែរក្រហម ឬអ្នក
រស់រានមានជីវិតពីរបបខ្មែរក្រហម ដែលមានវ័យចំណាស់
ឬមានកម្រិតចំណូលទាបថែមទៀតផង។

**១២) មេរៀនពិសេសដែលកម្ររកបានស្តីអំពីសន្តិភាព
ផ្តល់ជូនទស្សនិកជនមកពីតំបន់ប្រជាជាតិអាស៊ាន
សហរដ្ឋអាមេរិក និងសហភាពអឺរ៉ុប ៖** អន្លង់វែង តំណាងឲ្យ
ករណីសិក្សាដឹកម្រមួយ ដែលបង្ហាញថាតើកត្តាជំរុញទឹក
ចិត្តដ៏ត្រឹមត្រូវលើផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច សង្គម និងនយោបាយ ក៏ដូច
ជាកត្តាបង្កាក់ទឹកចិត្ត ក្នុងការជ្រោមជ្រែងឲ្យមានបទ
ឈប់បាញ់ ការទម្លាក់អាវុធ និងសមាហរណកម្មសាជា
ថ្មី ព្រមទាំងការចូលរួមផ្នែកស៊ីវិល នៅក្នុងប្រទេសនានា
ត្រូវបានញាំញីយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះដោយដង្ហែងផ្ទៃក្នុង។

**១៣) ការអភិរក្ស និងការបង្ហាញទីតាំងប្លង់សព ប៉ុល ពត
នៅកាន់ពិភពលោក ៖** ផ្អែកលើទស្សនៈ និងអនុសាសន៍
ទាំងឡាយពីអ្នកជំនាញកូសប្បង់លំដាប់ពិភពលោក
មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា អាចសម្របសម្រួលឲ្យមាន
ការអភិវឌ្ឍ ឬការស្តារទីតាំងបូជសាសន៍ឡើងវិញអនុលោម
ទៅតាមនៃសារាចរណែនាំលេខ១៣ សរណរ របស់រាជ
រដ្ឋាកម្ពុជាស្តីពី «ការថែរក្សា រៀបចំទុកដាក់អង្គធាតុ
ប្រជាជនគ្រោះដោយអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ក្នុង
របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៨) និង
ការរៀបចំតំបន់អន្លង់វែងឲ្យទៅជាតំបន់ទេសចរណ៍
ប្រវត្តិសាស្ត្រ»។ តាមរយៈការពិភាក្សាជាមួយនឹងអ្នក
ជំនាញកូសប្បង់រូបនេះ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជានឹង
សាងសង់សំណង់នៅជុំវិញទីតាំងផ្ទុះ ដែលដំបូលមាន
សណ្ឋាន ដូចជា ធាងភ្នោត។ ទស្សនាទានធាងភ្នោត
បង្កប់នូវអត្ថន័យច្រើនយ៉ាង។ យោងតាមប្រវត្តិសាស្ត្រ
ខ្មែរក្រហម បានប្រើប្រាស់ធាងភ្នោតដើម្បី អារក ជន
រងគ្រោះស្មូតត្រង់។ ការប្រើប្រាស់ធាងភ្នោត អាចធ្វើឲ្យ
មានការចងចាំអំពីការសម្លាប់យ៉ាងឈោរឈៅលើ



សម្តេចពិជ័យសេនា ទៀ បាញ់ ទប់នាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួង
ការពារជាតិ ប្រគល់បណ្ណសរសើរជូនបណ្ឌិត លី សុខយាង
នាយកមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្លង់វែងនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ
កម្ពុជា។ (សន ប៊ុនស៊ីម/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ប្រជាជនកម្ពុជាដែលធ្លាប់រស់នៅឆ្លងកាត់របប ប៉ុល ពត។
បន្ថែមលើសពីនេះទៅទៀត បើផ្អែកលើទិដ្ឋភាព
វប្បធម៌វិញ សព្វថ្ងៃដែលមិនទទួលបានការគោរព តែងតែ
ត្រូវបានគ្របដោយធាងភ្នោត ដោយសារតែមូលហេតុនេះ
ជំនួសមុខឲ្យប្រទេសកម្ពុជាទាំងមូល ការប្រើប្រាស់ធាង
ភ្នោតនៅលើទីតាំងនេះ គឺជាការបង្ហាញពីភាពអាម៉ាស់
មួយ។ គោលបំណងនៃការស្តារទីតាំងនេះឡើងវិញ គឺដើម្បី
ធានាឲ្យប្រាកដថា ឈ្មោះរបស់ ប៉ុល ពត នៅតែមាន
ពាក់ព័ន្ធជារឿងរហូតជាមួយនឹង «របបវាល ពិយាង»
នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

ឡូង សារ៉ន

យោធាខ្មែរក្រហមដែលជាប់យុទ្ធនៅរៀងរាល់ ត្រូវបានសម្លាប់នៅ ទួលស្រែង ជិតស្រែងចេញពីឯកសារចម្លើយសារភាពឯកសារ D៥៩០២៣

អ៊ុន សុជាតី

ជីវប្រវត្តិ និងការអប់រំ



យុទ្ធជនខ្មែរក្រហមកំពុងប្រយុទ្ធនៅលើសមរភូមិ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ញុំឈ្មោះ ឡុង សារ៉ន ភេទប្រុស អាយុ២៣ឆ្នាំ មានស្រុកកំណើតនៅភូមិត្រពាំងពោធិ៍សាត់ ស្រុកសំរោង ខេត្តស្វាយរៀង។ ខ្ញុំមិនទាន់រៀបការទេ។ ខ្ញុំបានរៀនសូត្រ ដល់ថ្នាក់ទី៦ នៅក្នុងស្រុកត្រាច ខេត្តស្វាយរៀង។ ឪពុករបស់ខ្ញុំឈ្មោះ ឡុង ឆន អាយុ៦៣ឆ្នាំ និងម្តាយរបស់ខ្ញុំឈ្មោះ កាល់ សុត អាយុ៦០ឆ្នាំ ប្រកបមុខរបរធ្វើស្រែ។ ខ្ញុំបានចូលធ្វើជាកងទ័ពខ្មែរក្រហមនៅថ្ងៃទី២៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧០ និងជាយុវជនកាន់តែអូ PC៧៧ ក្នុងកងវរសេនាតូច ៣០៣ កងវរសេនាធំ ៨០៤ នៅយោធាតំបន់២៣ ភូមិភាគបូព៌ា។ នៅថ្ងៃទី១០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៨ ខ្ញុំត្រូវបានកងទ័ពវៀតណាមចាប់បាននៅពេលកំពុងវាយនៅសមរភូមិត្រពាំងស្រី ស្ថិតនៅក្នុងស្រុកកំពង់រោទ៍ ខេត្តស្វាយរៀង។ បន្ទាប់មកខ្ញុំត្រូវបានចាប់បញ្ជូនទៅដាក់កុកនៅវៀតណាម និងរស់នៅទីនោះអស់រយៈពេលប្រហែល៥ខែ។

ពេលកងទ័ពវៀតណាមចាប់ខ្លួនបាន...

នៅពេលវាយជាមួយកងទ័ពវៀតណាមកាលពីថ្ងៃទី១០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៨ ខ្មែរត្រៀមត្រូវបានកងទ័ពវៀតណាមវាយបុកទម្លាយ ហើយក៏ចូលមកចាប់ខ្លួនខ្ញុំ។ ខ្ញុំត្រូវបានចាប់បញ្ជូនទៅប្រទេសវៀតណាមតាមផ្លូវជាតិលេខ១ ច្រកព្រំដែនបារាំង។ បន្ទាប់ពីធ្វើដំណើរដុតព្រំដែនប្រហែល៧គីឡូម៉ែត្រ ដល់ត្រឹមផ្លូវបំបែក ខ្ញុំឃើញមានជួរមួយដែលមានលក់តែបន្លែស្ពឺទេ។ នៅក្នុងជួរភាគច្រើនគឺស្ពឺតែប្រជាជនវៀតណាម ប៉ុន្តែខ្ញុំក៏

ឃើញមានកងទ័ពវៀតណាមខ្លះដែរ។ ជួររនោះមានភ្លេងស្រា គូបលក់កុយទាវនិងការហៀប បន្ទាប់មក ខ្ញុំបានទៅដល់កុកមួយនៅឯតែនិញ ស្ថិតក្នុងមូលដ្ឋានយោធាជីវិតចាស់ នៅខាងត្បូងឆៀងខាងលិចភ្នំបាចមួយប្រហែល ១០គីឡូម៉ែត្រ។

ជាប់កុកនៅខេត្តកែនិញ...

ចូលដល់ក្នុងកុក ខ្ញុំឃើញមានប្រជាជនខ្មែរចំនួន ២០នាក់ និងកងទ័ពខ្មែរក្រហម១០នាក់ផ្សេងទៀតនៅក្នុងកុកនោះ។ ពួកគេបានរត់ចូលទៅក្នុងទឹកដីវៀតណាម នៅពេលដែលអង្គការបោសសម្អាតបុកពួករបស់ សៅ ភឹម។ នៅក្នុងកុក វៀតណាម មិនបានដាក់ខ្នោះ ប្រាក់ ប្រជាជន និងកងទ័ពខ្មែរក្រហមទាំងអស់នោះទេ ព្រោះពួកគេបានរាយការណ៍អំពីស្ថានភាពប្រចុកប្របល់ ការកាប់សម្លាប់ប្រជាជន និងការបោះបង់នៅភូមិភាគបូព៌ា។ ខ្ញុំរស់នៅក្នុងកុកនោះបានត្រឹមតែ ៥ខែប៉ុណ្ណោះ។ នៅពេលយប់ គេបានដាក់ខ្នោះជើងខ្ញុំ និងមានអ្នកយាមចំនួន ២នាក់ទៀត។ ខ្ញុំត្រូវបានកងទ័ពវៀតណាមសួរចម្លើយចំនួន ៦ដង។ អ្នកសួរចម្លើយខ្ញុំគឺអនុសេនីយ៍ផ្កាយ៤ និងអ្នកផ្សេងទៀត អត់មានពាក់ស័ក្តិទេ។ ពួកគេសួរខ្ញុំអំពីស្រុកកំណើត និងអង្គភាពរបស់ខ្ញុំ ថែមទាំងសួរស្តីតំរូវទៅលើព័ត៌មានទាក់ទងនឹងសភាពការណ៍យោធា ទីតាំងកាំភ្លើងធំ លេខអង្គភាព និងទីតាំងទំនាក់ទំនងតែម្តងនៅកម្ពុជា។ ក្រៅពីនេះ ពួកគេសួរអំពីសភាពការណ៍របស់ប្រជាជន និងជីវភាពរបស់កងទ័ពដែរ។ ខ្ញុំបានឆ្លើយពន្យល់ដាន និងខុសពីការពិតទាំងអស់។ នៅក្នុងកុកខ្ញុំហូបបាយលាយអង្ករស្រូវសាលី ១បានចង្អុលកន្លះ ជាមួយទឹកអំបិល និងត្រកួន។ ខ្ញុំឃើញមានកងទ័ពការពារកុកសរុបទាំងអស់ប្រហែល ៣០នាក់ដែលមានទាំងកូន និងប្រពន្ធនៅជាមួយដែរ។

ចំណែកឯសភាពការណ៍នៅក្រៅកុកវិញ កងទ័ពវៀតណាមបានដឹកកាំភ្លើងធំ និងគ្រាប់ចុះមកច្រើនសន្លឹកសន្លាប់។ ចំណែកឯប្រជាជនវៀតណាមវិញ ស្លៀកពាក់ខោអាវរំហែករយ័ រែកឱសលក់គ្មានសណ្តាប់ធ្លាប់នៅតាមដងផ្លូវ។ ប្រជាជនម្នាក់ៗ មានរូបរាងស្គម

កំព្រើង។ រហូតដល់ថ្ងៃទី១៨ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៨ ខ្ញុំនិងកងទ័ព៤នាក់ ថែមទាំងប្រជាជនខ្មែរមួយចំនួនទៀតត្រូវផ្លាស់មកដាក់កុកនៅខាងកើតព្រៃនគរវិញ។

ជាប់កុក ថ្ងៃ២២...

កងទ័ពវៀតណាមបានបញ្ជូនខ្ញុំ កងទ័ព និងប្រជាជនខ្មែរដទៃទៀត មកដាក់ក្នុងកុកឈ្មោះជំរំ ១២ ដែលស្ថិតនៅខាងកើតក្រុងព្រៃនគរ។ ខ្ញុំធ្វើដំណើរចេញមកវិញឆ្លងកាត់តាមផ្លូវចាស់ដែលខ្ញុំបានទៅកាន់ទីនោះ។ នៅតាមផ្លូវ ខ្ញុំឃើញមានវាលស្រែរឹងស្អាត ហូតហែង ដែលធ្វើដោយឯកជន។ មុននឹងទៅដល់កុក ជំរំ១២ ខ្ញុំបានឆ្លងកាត់ស្ពានមួយយ៉ាងវែង។ ខ្ញុំចាំបានថា កុក ជំរំ១២ ស្ថិតនៅខាងត្បូងផ្លូវ៤ភ្លើងមួយចម្ងាយប្រហែល ១គីឡូម៉ែត្រ ហើយកុកនោះអាចស្ថិតនៅក្នុងខេត្តដូងណាយ នៃប្រទេសវៀតណាម។

កុក ជំរំ១២ គឺជាកុកសម្រាប់អន្តរជាតិមកបញ្ជូនកងទ័ព និងប្រជាជនខ្មែរដែលវៀតណាមចាប់បានឬវៀតណាមកៀរ និងរត់ភៀសខ្លួនចូលទៅប្រទេសវៀតណាម។ ទាំងប្រជាជន និងកងទ័ព មានប្រហែល ២០០នាក់ ដែលវៀតណាម បានចុះឈ្មោះដាក់ថាជាកងទ័ពខ្មែរក្រហម ដែលពួកគេចាប់បានក្នុងទឹកដីវៀតណាម។ កុក ជំរំ១២ ចាត់តាំងជា ៤គ គឺ គ១ ដល់គ៤។ នៅក្នុង គ នីមួយៗមានមនុស្សប្រហែល ៨០នាក់។ ខ្ញុំរស់នៅក្នុង គ ៣។ វៀតណាម បានជ្រើសរើសប្រជាជនដែលរត់ចេញពីភូមិភាគបូព៌ា និងអ្នកដែលទុកចិត្តឲ្យរស់នៅក្នុង គ៤ ដាច់ដោយឡែកពីអ្នកផ្សេងទៀត។ ពួកគេ បានដាក់ប្រជាជនដែលរស់នៅក្នុង គ១ គ២ និងគ៣ នៅមួយផ្នែកផ្សេងៗ ឈ្មោះ បានយ៉ម ត្រូវបានចាត់តាំងឲ្យទទួលខុសត្រូវខាងដាំបាយក្នុងកុកជំរំ១២ និងរាយការណ៍អំពីសភាពការណ៍នៅក្នុងកុកជារៀងរាល់ថ្ងៃ។ អ្នកទោសទាំងអស់ទទួលបានគ្រែ កន្ទេល មុង ភួយ ស្បែកជើង និងខោអាវអ្នកទោស។ នៅក្នុងកុកជំរំ ១២ នេះ វៀតណាម មិនបានដាក់ខ្នោះឬប្រាក់នោះទេ ប៉ុន្តែពួកគេបានផ្ញើរបងព័ទ្ធជុំវិញចំនួន ៣ ជាន់។ ពេលថ្ងៃ យើងចេញពីកុកមកធ្វើការ

យុទ្ធនារីខ្មែរក្រហមកំពុងប្រយុទ្ធនៅលើសមរភូមិ។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)



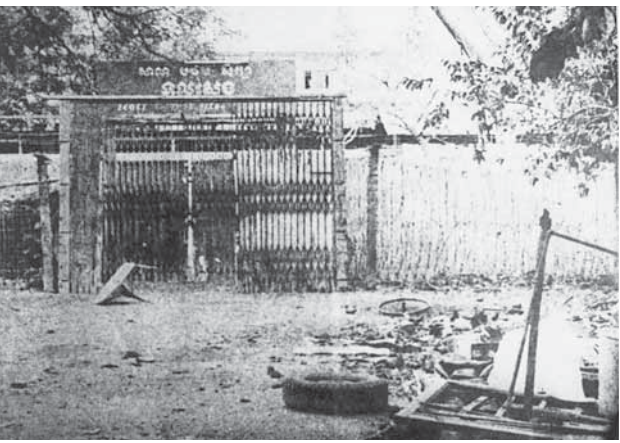
ឲ្យពួកគេដូចជាដាំត្រកូន ធ្វើស្មៅ និងលាងបង្គន់។ នៅទីនោះ ក៏មានសាលារៀនមួយ សម្រាប់រៀននយោបាយ អ្នកទោស ថែមទាំងមានផ្ទះមួយសម្រាប់ដាក់កាសែតឲ្យអានថ្ងៃអាទិត្យ ឬពេលដែលសូរៀតមកម្តងៗ។ នៅផ្ទះនោះបានសរសេរពាក្យស្លោកថា «សាមគ្គីរវាងប្រជាជនកម្ពុជា វៀតណាម ឲ្យនៅថ្មីថ្មោលជានិច្ច»។ នៅពេលដែលអន្តរជាតិមកម្តងៗ វៀតណាមបានឲ្យយើងលេងប្រៀប វាយប៉ងប៉ង រាំរែក និងអានការសែតឲ្យអន្តរជាតិថតរូប ហើយនៅពេលដែលអន្តរជាតិសួរ ក៏ឲ្យឆ្លើយថា យើងទាំងអស់គ្នាសុទ្ធតែជាកងទ័ពខ្មែរក្រហម ដែលត្រូវកងទ័ពវៀតណាមចាប់ខ្លួនបាននៅលើទឹកដីវៀតណាម។ ទោះបីយើងឆ្លើយថា យើងជាប្រជាជនសាមញ្ញក៏ដោយ ក៏អ្នកបកប្រែនិយាយថា យើងជាកងទ័ពដែលត្រូវចាប់ខ្លួនបាននៅលើទឹកដីវៀតណាមដែរ។ ចំណែកឯជីវភាពរបស់ប្រជាជន និងកងទ័ពនៅក្នុងគុកវិញ

គឺនៅពេលព្រឹក យើងទទួលបាននំប៉័ងម្នាក់១ដើម ថ្ងៃយើងហូបបាយលាយស្រូវសាលីម្នាក់ ១ បានចង្កឹះកន្លះជាមួយនឹងទឹកអំបិល ឬត្រកូនស្រះ ចំណែកឯពេលល្ងាចវិញ យើងទទួលបាននំប៉័ង ១ ដើម ដែលមានទំហំធំជាងកងដែបន្តិច។ ប៉ុន្តែ នៅពេលដែលមានអន្តរជាតិមកទស្សនា ពួកគេបានចាក់ប្រមូលបាយតែមួយដុំដើម្បីឲ្យឃើញច្រើនសន្លឹកសន្លាប់។ នៅក្នុងខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៨ វៀតណាមបានជ្រើសរើសអ្នកទោសចំនួនប្រហែល ១០០នាក់ ឲ្យចូលរៀននយោបាយនៅក្នុងគុក ដែលពួកគេបង្រៀនអំពីប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ប្រជាជនវៀតណាម និងសាមគ្គីភាពរវាងប្រជាជនកម្ពុជានិងវៀតណាម។ វៀតណាមបានវែកញែកថា ប្រជាជនវៀតណាម បានវាយឈ្នះចក្រពត្តិច្រើនជាន់មកហើយដូចជា បារាំង ជប៉ុន អាមេរិក និងចិន ហើយកម្ពុជាតែប៉ុណ្ណឹង គឺអាចវាយយកតែ ១ព្រឹក

និយត្រឡប់មកប្រទេសកម្ពុជាវិញ...

រហូតមកដល់ថ្ងៃទី៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៨ ខ្ញុំបានរត់ត្រឡប់មកប្រទេសកម្ពុជាវិញជាមួយនឹងមនុស្ស ២៤ នាក់ផ្សេងទៀត ប៉ុន្តែខ្ញុំបានរត់មកដល់ជាមួយនឹងមនុស្សតែ៦នាក់ទេ រហូតមកដល់ទឹកដីកម្ពុជា។ អ្នកខ្លះរត់មកវង្វេងបាត់គ្នា ឬត្រូវកងទ័ពវៀតណាមចាប់ខ្លួនបានវិញ។ យើងបានដើរតាមផ្លូវអស់រយៈពេល ១ខែ ៥ថ្ងៃ ដោយដើរសំដៅទៅកាន់ទិសខាងលិចរហូត។ យើងហូបតែដំឡូង គ្រាប់ធញ្ញជាតិ នៅតាមចម្ការ ប៉ុន្តែថ្ងៃខ្លះ យើងគ្មានអ្វីហូបនោះទេ។ យើងត្រូវបានកងទ័ពវៀតណាមដេញបាញ់នៅតាមផ្លូវ តែយើងបានគេចខ្លួនរួចជាបន្តបន្ទាប់។ ខ្ញុំ បានធ្វើដំណើរមកដល់ប្រទេសកម្ពុជានៅថ្ងៃទី១០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៨ តាមស្រុកក្រសាំងតំបន់ ២៣ ភូមិភាគបូព៌ា ខេត្តស្វាយរៀង។ ខ្ញុំត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅក្នុងខេត្តស្វាយរៀង និងបញ្ជូនមកទួលស្វែងសួរចម្លើយនៅថ្ងៃទី២៧ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៨។

កំណត់ចំណាំ ៖ រាល់ចម្លើយសារភាពរបស់អ្នកទោសទាំងអស់នៅមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ សុទ្ធតែឆ្លងកាត់ការបង្ខិតបង្ខំ និងធ្វើទារុណកម្មយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរព្រឹក្សាសួរចម្លើយរបស់ខ្មែរក្រហម ដូច្នេះយើងមិនអាចសន្និដ្ឋានបានថា ចម្លើយរបស់ ឡុង សារ៉េ ពិតឬយ៉ាងណានោះទេ។



ប្រកបចូលមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ ឬកុកទួលស្វែង (អតីតសាលាបឋមសិក្សាទួលស្វែង) ថតបន្ទាប់ពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដួលរលំនៅឆ្នាំ១៩៧៩។
(ហូ វ៉ាន់តី/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

វិចិត្រសាលសិល្បៈ សហសម័យវិទ្យាស្ថានស្ថិតិ



វិចិត្រសាលសិល្បៈសហសម័យវិទ្យាស្ថាន ស្ថិតិ ជាទីតាំងមួយដើរតួនាទីជាកន្លែងអប់រំ បណ្តុះបណ្តាល និងលើកកម្ពស់ការអប់រំប្រវត្តិសាស្ត្រ និងកេរដំណែល ដែលបន្សល់ទុកពីរបបខ្មែរក្រហម ព្រមទាំងជាកន្លែង ដែលដាក់បង្ហាញពីសិល្បៈ និងវប្បធម៌ តាមរយៈ ការគាំទ្រពីការចាក់បញ្ចាំងខ្សែភាពយន្តឯកសារ និង ការរៀបចំបង្ហាញរបស់វាគ្មិននានា។ វិចិត្រសាលសិល្បៈ សហសម័យវិទ្យាស្ថានស្ថិតិ រួមចំណែកដល់ការលើក កម្ពស់ និងគាំទ្រដល់វិចិត្រករកម្ពុជាទាំងអស់ ដោយផ្តល់ ជូននូវបរិវេណខាងក្នុងបន្ទប់ធំនៃអគារចំណាស់ កសាងឡើងក្នុងរជ្ជកាលបារាំង សម្រាប់ការដាក់តាំង ពិព័រណ៍ពីកិច្ចការសិល្បៈរបស់ខ្លួន។

សម្រាប់សិស្ស-និស្សិត អ្នកស្រាវជ្រាវ និង សាធារណជនទូទៅ ដែលមានចំណាប់អារម្មណ៍ មកទស្សនានៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា (DC-CAM) និងវិចិត្រសាលសិល្បៈសហសម័យ វិទ្យាស្ថានស្ថិតិ, សូមទាក់ទងមកកាន់ **ស៊ីង ចិន្តា** អ្នកសម្របសម្រួល តាមរយៈ ទូរសព្ទលេខ ៖ ០១២ ៦៦៣ ៦១១ ឬ អ៊ីម៉ែល ៖ truthchenda.s@dccam.org សូមអរគុណ!

បូជាភ្លើង

សំណួរដែលបានសួរមកខ្ញុំអំពីការសម្លាប់បង្គោលដៅអីរ៉ូម

ហេឌី ហ្វាយ

(កពីលេខមុន)

អ្នកខ្លះចូលមក គឺជាយសារតែអ្នកជំងឺអស់នោះ ចង់សាកល្បងអ្វីដែលថ្មីៗ ឯអ្នកខ្លះទៀតជាយសារតែមានសម្លាប់ពីមិត្តភក្តិ។

បុរសវ័យក្មេងដែលជានិស្សិតច្បាប់ម្នាក់បាន ពន្យល់ប្រាប់ថាមិត្តភក្តិដឹកស្និទ្ធរបស់គាត់ ២នាក់ និង មិត្តរួមការងាររបស់គាត់ដែលធ្លាប់តែប្រឆាំងនឹងហ៊ុំភ្នែក បានផ្លាស់ប្តូរបន្តិចម្តងៗ។ ក្នុងចំណោមនោះមានម្នាក់ បាននិយាយថា បក្សទាំង ៥៤នោះ គឺគ្មានមួយណាដែល មានដំណោះស្រាយទៅនឹងនយោបាយ និងស្ថានភាព ហិរញ្ញវត្ថុដែលធ្លាក់ចុះដុះដាច់នោះទេ។ ឯអ្នកខ្លះទៀត ត្រូវបានអូសទាញ ដោយសារតែកំណើននៃចំនួនមនុស្ស ដែលបានចូលរួមមក ហើយក៏ចាប់ផ្តើមគិតថា «មហា ជនមិនអាចខុសបានទេ»។ និស្សិតដែលបាននិយាយអំពី រឿងនេះមិនដែលឲ្យខ្លួនគាត់ចុះចាញ់ក្រោមឥទ្ធិពល មនោគមវិជ្ជារបស់ណាហ្ស៊ីនោះទេដោយ គាត់បានប្តូរ ទៅរស់នៅក្រៅប្រទេសវិញ។ ពេលវេលាកាន់តែកន្លង ផុតទៅ ហើយអ្នកដែលប្រឆាំងក៏មានកាន់តែតិចទៅៗ។



ហេឌី ហ្វាយ អ្នកនិពន្ធសៀវភៅ «បូជាភ្លើង» (ហេឌីហ្វាយ/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ហេតុអ្វីបានជាអ្នកមិនប្រឆាំងតបតទៅវិញ?

ការប្រឆាំងតបតទៅវិញដោយប្រើអំពើហិង្សា នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៥ ប្រៀបបានដូចជាការធ្វើអត្តឃាត ខ្លួនឯង។ ការតស៊ូបែបនេះគួរតែមានតាំងពីមុនពេល

ដែលណាហ្ស៊ីឡើងក្តោបក្តាប់អំណាចមកម្ល៉េះ។ ប៉ុន្តែទោះ បីជាយ៉ាងណាក៏ដោយការតស៊ូដោយអហិង្សានៅតែ បន្តមាននៅស៊ីហ្គេត។ លទ្ធិកុម្មុយនីស្តមួយត្រូវបានរៀប ចំឡើងយ៉ាងសម្ងាត់។ វាពិតជាសម្ងាត់ណាស់ហើយ

ខ្ញុំដែលជាសមាជិកក្មេងជាន់គេត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យចូលរួមតែវត្តបណ្តុះបណ្តាលមនោគមវិជ្ជាប៉ុណ្ណោះ។ ខ្ញុំបានអានសៀវភៅរបស់ កាល់ម៉ាក្ស និង ហ្វាយរីដ អេនហ្គល្ស មិនយូរប៉ុន្មានខ្ញុំក៏បានក្លាយជាអ្នកកាន់លទ្ធិកុម្មុយនីស្តយ៉ាងស្មោះស្ម័គ្រ ហើយជំនួសឲ្យការសូត្រពាក្យអធិដ្ឋាននៅពេលល្ងាច ដែលលោកគារបស់ខ្ញុំបានបង្រៀន ឥឡូវខ្ញុំបែរជាប្រៀងបទ «The internationale» ទៅវិញ។ នៅក្នុងលទ្ធិកុម្មុយនីស្ត អ្នកដែលអាចជួយឲ្យយើងរួចផុតពីណាហ្ស៊ី បានព្រមទាំងយុវជនដទៃទៀត បានគំនូនប្រទេសទៅសហភាពសូវៀតជាមួយក្តីសង្ឃឹមថានឹងអាចមានអ្នកជួយបាននៅទីនោះ ហើយក៏មានក្តីសង្ឃឹមដែរថា នឹងអាចប្រឆាំងជាមួយអាល្លឺម៉ង់បាន តាមរយៈសហភាពសូវៀត។ ថ្ងៃមួយនៅចុងទសវត្សរ៍ ឆ្នាំ១៩៤០ បន្ទាប់ពីសង្គ្រាមបានបញ្ចប់ទៅ កណ្តឹងដុះរបស់ខ្ញុំនៅអាស្តូដិន ប្រទេសស៊ុយអែដ បានបន្តិសំឡេងរោទ៍។ ខ្ញុំបើកទ្វារដុះ ហើយក៏បានជួបយុវជនពីរនាក់ ដែលខ្ញុំមិនបានចំណាំមុខ។ យុវជនពីរនាក់នោះបានណែនាំខ្លួនឯងថាជា មោយស៊ី កោមម៉ាន់ និងដេវីដ ស្ទិន អតីតមិត្តរួមការងាររបស់ឪពុកខ្ញុំនៅឯរោងចក្រក្រដាសកាតុង។ ខ្ញុំចំណាំគ្នាគាត់ម្នាក់ៗ គាត់គឺជាអ្នកដែលបានរត់ទៅសហភាពសូវៀត។ ខ្ញុំតែងតែច្រណែននឹងគាត់ដែលហ៊ានរត់គេចខ្លួន ហើយបានរួចផុតពីហ្វូឡូសត័ង។ ប៉ុន្តែឥឡូវនេះខ្ញុំបានស្តាប់រឿងដែលខុសគ្នាទាំងស្រុងអំពីអ្វីដែលខ្ញុំបានដឹង។ នៅយប់មួយ គាត់ហើយនិងមិត្តរបស់គាត់បានឡើងទៅសូឡូវ៉ាន ដែលជាជើងភ្នំខាងឆៀង ដើម្បីជួបជាមួយអ្នកនាំដ្ឋានម្នាក់ដែលអាចជួយឲ្យពួកគាត់ឆ្លងទៅសហភាពសូវៀតបាន។ បន្ទាប់ពីបង់ប្រាក់ដែលជាលុយសន្សំចុងក្រោយរបស់ខ្លួន ពួកគាត់ក៏ធ្វើដំណើរឆ្លងកាត់ព្រៃដែលងឹតស្ងួតរលួយ។ ពួកគាត់លាក់ខ្លួននៅពេលថ្ងៃហើយដេកតែប៉ុន្មានម៉ោងប៉ុណ្ណោះ បន្ទាប់មកក៏បន្តដំណើរនៅពេលយប់។ បន្ទាប់ពីធ្វើដំណើរអស់រយៈពេលបីថ្ងៃពួកគាត់បានទៅដល់ព្រំប្រទល់។ ទៅដល់ទីនោះ អ្នកនាំដ្ឋានបានណែនាំឲ្យពួកគាត់ធ្វើដំណើរបន្តដោយខ្លួនឯង។ ចាប់ពីទីកន្លែងនោះមក ពួកគាត់ត្រូវតែ



ស្វែងរកផ្លូវដោយខ្លួនឯង ដើម្បីទៅដល់ជ្រលងភ្នំនៅខាងក្រោម ដែលនៅទីនោះពួកគាត់នឹងទទួលបានសេរីភាព។ ពួកគាត់នៅតែបន្តដំណើរទៅមុខទៀត ប៉ុន្តែព្រៃឈើហាក់បីដូចជាក្លានទើបញ្ចប់សោះ។ បន្ទាប់មកពួកគាត់បានរឿងផ្លូវ និងអស់គ្រឿងផ្គត់ផ្គង់អាហារ ប៉ុន្តែនៅតែមិនទាន់ឃើញ សូម្បីតែស្រមោលមនុស្សម្នាក់ផង។ ប៉ុន្មានថ្ងៃបន្ទាប់ មក ពួកគាត់ត្រូវបានអ្នកគ្រូតពិនិត្យនៅតាមព្រំដែនយាត់ខ្លួន ហើយបានសួរសំណួរជាច្រើន បន្ទាប់មកក៏ចាប់ខ្លួនពួកគាត់ដាក់កុក។ ទោះបីជាពួកគាត់ព្យាយាមពន្យល់ថាខ្លួន គឺជាជនជាតិជ្វីហ្វ ហើយជាអ្នកកាន់លទ្ធិកុម្មុយនីស្តយ៉ាងណាក៏ដោយក៏អ្នកយាមទាំងនោះមិនជឿពួកគាត់ដែរ។ ជនជាតិរុស្ស៊ីទាំងនោះគិតថា ពួកគាត់គឺជាអ្នកស៊ើបការណ៍របស់អាល្លឺម៉ង់។ ដោយគ្មានការបកស្រាយច្បាស់លាស់ពីអ្នកយាម ពួកគាត់ត្រូវបានគេនាំខ្លួនទៅដាក់ក្នុងរថភ្លើងជាមួយនឹង

មនុស្សរាប់រយអ្នកផ្សេងទៀត ហើយបន្ទាប់ពីធ្វើដំណើរអស់រយៈពេលជាច្រើនសប្តាហ៍ក៏ត្រូវបានគេយកទៅទម្លាក់ចោលនៅក្នុង វត្តគា នៃទីក្រុងស៊ីបេរី។ បន្ទាប់ពីរងទុក្ខលំបាកអស់ជាច្រើនឆ្នាំ ពួកគាត់បានរត់គេចខ្លួនចេញពីជំរំ។ មកដល់ប្រទេសហ្វាំងឡង់ ទើបពួកគាត់ដឹងថាសង្គ្រាមបានបញ្ចប់បាត់ទៅហើយ។ បន្ទាប់មកទើបពួកគាត់បានធ្វើដំណើរទៅប្រទេសស៊ុយអែដ ហើយសព្វថ្ងៃនេះកំពុងរស់នៅក្នុងទីក្រុង ស្តុកខុល ដើម្បីបន្តដំណើរទៅទឹកដី ប៉ារីស្ទីន។ ក្នុងពេលដែលមនុស្សមួយចំនួនរត់ទៅសហភាពសូវៀត អ្នកមួយចំនួនទៀតធ្វើការប្រឆាំងដោយអហិង្សាដែលបានគេចទៅលាក់ខ្លួននៅក្នុងរូងភ្នំ ហើយក៏មានអ្នកមួយចំនួនទៀតដែលព្យាយាមលាក់ខ្លួនបន្តនៅស៊ីហ្គេត ប៉ុន្តែមិនបានសម្រេចពីព្រោះពួកគេត្រូវបានបកអាក្រាតដោយអ្នកប្រឆាំងនឹងជនជាតិជ្វីហ្វ ដោយសារតែអ្នកទាំងនោះយល់ឃើញថា នឹងអាចរក

ប្រាក់កម្រៃបានតាមរយៈការបកអាក្រាតនេះ។ នៅពេលដែលយើងបានទៅដល់ជំរំ គ្នាយើងមួយចំនួនធំមិនបានចាប់អារម្មណ៍អើពើនឹងការតស៊ូនោះទេ។ គ្មាននរណាម្នាក់មានកម្លាំងក្នុងការគិតនោះទេ យើងបានត្រឹមតែចាំស្តាប់បញ្ជាតែប៉ុណ្ណោះ។ យើងត្រូវតែប្រឹងរស់ ទោះបីជាស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពពិបាកយ៉ាងណាក៏ដោយ។ អ្វីៗនៅតែបន្តបែបនេះ រហូតទាល់តែអ្នកទោសមួយចំនួនគិតថា ស្ថានភាពនេះពិតជាគ្មានសង្ឃឹមទៀតនោះទេ ដែលមុននឹងក្រោយគង់តែអស់ជីវិត ទើបអ្នកទោសទាំងនោះសម្រេចចិត្តធ្វើការប្រយុទ្ធតបតវិញ។ អ្នកទោសនៅស៊ីបេរី បានប៉ុនប៉ងរត់ចេញពីជំរំ។ ពួកគេមិនទទួលបានជោគជ័យទាំងស្រុងទេ។ អ្នកទោសមួយចំនួន បានរត់គេចខ្លួន ចំណែកឯអ្នកមួយចំនួនទៀតត្រូវបានបាញ់សម្លាប់ ឬស្លាប់នៅក្នុងព្រៃ។ នៅវ៉ាស៊ូរី ជនជាតិជ្វីហ្វ ដែលនៅតាមជំរំទាំងអស់នឹងត្រូវសម្លាប់ចោល ហើយគ្មាននរណាម្នាក់អាចជៀសផុតពីការបញ្ជូនទៅក្នុងបន្ទប់ផ្សែងពុលនោះទេ។ ដោយមានការជួយពីចលនាតស៊ូរបស់ប៉ូឡូញ ក្នុងការនាំយកអារ៉ុធទៅឲ្យអ្នកទោសក្នុងជំរំអ្នកទោសទាំងនោះអាចតស៊ូបានរយៈពេល៤០ថ្ងៃ។ ឯមួយចំនួនទៀតបានរត់គេចខ្លួនទៅតាមលូទឹក។ ទីបញ្ចប់កងការពារ ណាហ្ស៊ីបានប្រើភ្លើងដុតជំរំ ហើយមានអ្នករួចជីវិតតែ ២០នាក់តែប៉ុណ្ណោះដែលត្រូវបានគេនាំចេញមកខាងក្រៅ។ នៅរដូវស្លឹកឈើជ្រុះ អំឡុងឆ្នាំ១៩៤៤ សនដឹកកូម៉ាន់ដូ ដែលជាក្រុមអ្នកទោសធ្វើការនៅឈាបនដ្ឋាន ៣ និង ៤ នៅអូសឈ្មួច បានសម្រេចចិត្តដាក់គ្រាប់បែកក្នុងអគារពីព្រោះអ្នកទាំងនោះដឹងច្បាស់ថា ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយខ្លួននឹងត្រូវបានបញ្ជូនទៅបន្ទប់ផ្សែងពុល។ អ្នកដែលធ្វើការនៅក្នុងក្រុមសនដឹកកូម៉ាន់ដូ គឺត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរក្នុងរយៈពេល៦ខែម្តង ដោយពួកគេត្រូវបានណាហ្ស៊ី យកទៅសម្លាប់ចោលពីព្រោះអ្នកទាំងនោះដឹងរឿងច្រើនពេក ដែលមិនអាចទុកជីវិតឲ្យបានទេ។ មានថ្ងៃមួយអ្នកទោសមួយក្រុមបានទាក់ទងភ្លើងស្រីប្រាំមួយនាក់ដែលធ្វើការនៅក្នុងរោងចក្រគ្រាប់រំសេវ ហើយ

ឃ្លាំមើលប្រជាជនអំពីកំហុសខុសឆ្គងនៅក្នុងតំបន់ដើម្បី រាយការណ៍ទៅថ្នាក់លើ។

រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ របបខ្មែរក្រហមត្រូវបានផ្តួល រំលំដោយកងកម្លាំងវៀតណាម និងកងទ័ពរណសិរ្ស រួមជាតិកម្ពុជា ពេលនោះ ដាន់ញើម បានឈប់បម្រើ ការឲ្យចលនាខ្មែរក្រហម ហើយបានផ្លាស់មកធ្វើការជា ប្រធានកងឈ្នួលឃុំ នីពេជ ឲ្យកងទ័ពរណសិរ្សរួម ជាតិកម្ពុជានៃរបបសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា ដើម្បីប្រឆាំងនឹងចលនាខ្មែរក្រហមដែលនៅសេសសល់។ ក្នុងការបំពេញភារកិច្ច ដាន់ញើម តែងតែស្តាយកាំភ្លើង ពីរដើមជាប់នឹងខ្លួនជានិច្ច ដោយមួយដើមជាប្រភេទ កាំភ្លើងអាកា និងមួយដើមទៀតជាប្រភេទកាំភ្លើង សម្រាប់បាញ់គ្រាប់ស៊ីវិលដំណែង ដាន់ញើម បានលះ បង់ទាំងកម្លាំងកាយចិត្ត ដើម្បីការពារប្រជាជនដែលរស់ នៅក្នុងតំបន់ឃុំ នីពេជ ឲ្យជៀសផុតពីការធ្វើទុក្ខបុក ម្នេញ និងការកាប់សម្លាប់របស់ខ្មែរក្រហម។ ដាន់ញើម បានដើរយាមលុបបាត និងស៊ើបរកកន្លែងដែលខ្មែរក្រហម ឈរជើង ដើម្បីលបវាយទៅលើខ្មែរក្រហមទាំងនោះ ក្នុង គោលបំណងមិនចង់ឲ្យកងកម្លាំងខ្មែរក្រហមមកស្នាក់ អាស្រ័យនៅក្បែរតំបន់របស់គាត់។

ដាន់ញើម តែងតែចង់ឲ្យប្រជាជននៅក្នុងមូលដ្ឋាន របស់គាត់រស់នៅមានសន្តិសុខ និងមានភាពកក់ក្តៅ។ មានយប់ខ្លះ ដាន់ញើម បានផ្ញើសកម្មភាពវាយខ្មែរក្រហម តែម្នាក់ឯងដោយមិនខ្លាចរអាខ្មែរក្រហមឡើយ។ ពេលខ្លះ ដាន់ញើម បានប្រទះឃើញខ្មែរក្រហមដោយចៃដន្យ នៅក្នុងតំបន់របស់គាត់ ហើយគាត់ក៏មិនដែលលើកលែង ឲ្យខ្មែរក្រហមទាំងនោះដែរ ដោយគាត់បានយកកាំភ្លើង ដែលនៅជាប់ចង្កេះរបស់គាត់បាញ់សំដៅទៅលើក្រុម ខ្មែរក្រហមវិញ។ នៅអំឡុងពេលបំពេញភារកិច្ចជាមួយ ភាពអង់អាចក្លាហាន បានធ្វើឲ្យ ដាន់ញើម កាន់តែមាន ភាពល្បីរន្ធិរហូតដល់កងកម្លាំងរបស់ខ្មែរក្រហម ហើយ ពេលនោះ គាត់ក៏បានក្លាយទៅជាមុខសញ្ញារបស់ខ្មែរ ក្រហមដែលត្រូវតាមសម្លាប់។



ខែមករា ឆ្នាំ២០២០ ក្មេងកំពុងដេញគោនៅលើផ្លូវក្រាលក្រូស ក្រហមស្ថិតនៅក្នុងឃុំដាន់ញើម ស្ថិតនៅក្នុងស្រុកព្រះសាទបល្ល័ង្ក ខេត្តកំពង់ធំ។ (ដល់ ម៉ាណែត/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៨៩ ខ្មែរក្រហមបានស៊ើបដឹង កន្លែងអង្គភាពដែល ដាន់ញើម ឈរជើងដែលស្ថិតនៅ ក្នុងឃុំ នីពេជ ស្រាប់តែពេលនោះខ្មែរក្រហមចាប់ផ្តើម វាយសម្រុកចូលបន្ទាយរបស់គាត់ ហើយក៏បានសម្លាប់ ដាន់ញើម តាំងពីពេលនោះមក។ ពីរឆ្នាំក្រោយនៃការ ស្លាប់របស់គាត់ គឺនៅអំឡុងឆ្នាំ១៩៩១ ក្រុមការងារ ថ្នាក់ខេត្តកំពង់ធំ បានឯកភាពគ្នាដើម្បីផ្លាស់ប្តូរឈ្មោះ ឃុំ នីពេជ ទៅជាឃុំ ដាន់ញើម ក្នុងការរំលឹកកុណាដល់ ដាន់ញើម ដែលតស៊ូ និងលះបង់ជីវិតដើម្បីការពារ ប្រជាជន។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមកឈ្មោះថា ឃុំ ដាន់ញើម ត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាប់ឈ្មោះរហូតមកដល់ សព្វថ្ងៃ។ តាមឈ្មោះ បានបន្ថែមទៀតថា មានរឿងរ៉ាវជា ច្រើនដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងឃុំដាន់ញើម ហើយ មានយុវជន យុវនារី ជំនាន់ក្រោយតិចតួចណាស់ ដែល បានដឹងពីការផ្លាស់ប្តូរឈ្មោះឃុំនេះ ព្រោះមានឪពុក ម្តាយខ្លះក៏បានចែករំលែករឿងរ៉ាវរបស់ខ្លួនទៅកាន់កូន ថៅ ហើយខ្លះទៀតក៏មិនបានចែករំលែកដែរ ដែលធ្វើឲ្យ ប្រវត្តិសាស្ត្រនៅក្នុងឃុំ ដាន់ញើម ខ្លះបានបាត់បង់ ជាបណ្តើរៗ។

ការិយាល័យ ព័ត៌មានសាធារណៈ

«ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ» របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារ កម្ពុជាបានបើកបម្រើជូន និស្សិត អ្នកស្រាវជ្រាវ បុគ្គលិករាជការ និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងបុគ្គលទាំង ឡាយដែលមាន ចំណាប់អារម្មណ៍វិវឌ្ឍន៍របស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការ កម្ពុជា ឬសាលាត្រូវខ្មែរក្រហម។

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាកន្លែងប្រមូលផ្តុំ និងចងក្រងឯកសារ អំពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានប្រើប្រាស់ផុត។ ឯកសារនៅ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាមានប្រភេទ ប្រភេទឯកសារទីមួយ គឺឯកសារជាក្រដាសសន្លឹកដែលមានចំនួនដិតមួយលានទំព័រ។ ប្រភេទឯកសារទីពីរ គឺជាបទសម្ភាសន៍ដែលបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជាចុះទៅធ្វើសម្ភាសន៍ជាមួយជនរងគ្រោះ និងអតីត កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម។ ប្រភេទឯកសារទីបីគឺជាបទសម្ភាសន៍ទៅ នឹងសម័យខ្មែរក្រហម។ ប្រភេទឯកសារទីបួនគឺជាឯកសារ ទាក់ទងទៅនឹងការធ្វើផែនទីរណ្តៅសាកសព និងទីតាំងសម្លាប់ របស់ខ្មែរក្រហម និងឯកសារទីប្រាំគឺជាខ្សែភាពយន្តឯកសារដែល បានដល់តម្លៃក្នុងរបបខ្មែរក្រហម និងសម័យក្រោយមកទៀត។

តាមរយៈការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ សាធារណជនអាចនឹង ស្រាវជ្រាវឯកសារទាំងនេះបាន។ ឯកសារខ្លះទៀតរួមមាន ប្រវត្តិរូប កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ចម្លើយសារភាពកំណត់ហេតុរបស់បក្ស ទូរលេខឆ្លើយឆ្លងព័ត៌មានដែលបានមកពីការសម្ភាសន៍ជាមួយអតីត កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម និងទិន្នន័យគន្លងទិសបង្ហាញពីរណ្តៅសាក សព ទីតាំងគុក និងបូជនីយដ្ឋានប្រល័យពូជសាសន៍។

ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈមានទីតាំងនៅអគារលេខ៦៦ មហាវិថីព្រះសីហនុ សង្កាត់ទន្លេបាសាក់ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ។ ការិយាល័យរបស់យើងបើកជូនសាធារណ ជនចាប់ពីថ្ងៃច័ន្ទដល់ថ្ងៃសុក្រ ពេលព្រឹកពីម៉ោង ៨៖០០ ដល់ម៉ោង ១២៖០០ និងពេលរសៀលពីម៉ោង ២៖០០ ដល់ ម៉ោង ៥៖០០។ ប្រសិនបើអស់លោកអ្នកមានចម្ងល់ ឬចង់រៀបចំ ព្រឹត្តិការណ៍ជាក្រុមណាមួយ សូមទាក់ទងបុគ្គលិករបស់យើង ស៊ាន ចិត្តា អ្នកសម្របសម្រួល តាមរយៈទូរសព្ទលេខ៖ ០១២ ៦៦៣ ៦១១ ឬ អ៊ីម៉ែល៖

truthchenda.s@dccam.org
សូមអរគុណ!



វេទិកាថ្នាក់រៀនស្តីអំពី សារសំខាន់ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ពីឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៩ នៅសាលាអនុវិទ្យាល័យ ហ៊ុន សែន ថ្មងា

វី លក្ខិណា



ថ្ងៃទី២២ ខែមករា ឆ្នាំ២០២០ សិស្សានុសិស្ស លោកគ្រូ និងក្រុមការងារមជ្ឈមណ្ឌលដោះស្រាយវិវាទនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ថតរូបជុំគ្នាបន្ទាប់ពីចប់កម្មវិធីវេទិកាថ្នាក់រៀនស្តីអំពី សារសំខាន់នៃការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យពីឆ្នាំ១៩៧៥-១៩៧៩។ (សុខ វណ្ណៈ/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

នៅថ្ងៃទី២២ ខែមករា ឆ្នាំ២០២០ ក្រុមការងាររបស់មជ្ឈមណ្ឌលដោះស្រាយវិវាទនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានរៀបចំវេទិកាថ្នាក់រៀនលើកទី៤ស្តីពីសារសំខាន់ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដល់សិស្សានុសិស្សនៃសាលាអនុវិទ្យាល័យ ហ៊ុន សែន ថ្មងា។ វេទិកាថ្នាក់រៀន បានចាប់ផ្តើមនៅម៉ោង ៨កន្លះ និងបញ្ចប់នៅម៉ោង១១ព្រឹក ដោយមានការចូលរួមពីសិស្សានុសិស្សចំនួន ៣៦នាក់ (ប្រុស១៦នាក់ និងស្រី២០នាក់)។ ការរៀបចំវេទិកាថ្នាក់រៀននេះ គឺក្នុងគោលបំណងដើម្បីបង្កើនចំណេះដឹងផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រ

កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥ - ១៩៧៩) ដល់សិស្សានុសិស្សនៅកម្រិតអនុវិទ្យាល័យ និងវិទ្យាល័យនៅទូទាំងប្រទេស ជាពិសេស បង្កើតឲ្យមានកិច្ចពិភាក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យរវាងសិស្សានុសិស្ស, ឪពុកម្តាយ និងអ្នកដែលបានឆ្លងកាត់របបនោះ។ វេទិកាថ្នាក់រៀននេះ ក៏ជួយដល់ភ្នែកជំនាន់ក្រោយក្នុងការរៀនសូត្រអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដើម្បីឲ្យមានការអត់ឱន យោគយល់ អធ្យាស្រ័យ និងទប់ស្កាត់កុំឲ្យអំពើប្រល័យពូជសាសន៍កើតឡើងម្តងទៀត ។

អនុវិទ្យាល័យ ហ៊ុន សែន ថ្មងា មានទីតាំងស្ថិតនៅក្នុងភូមិឯកភាព ឃុំថ្មងា ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់ និងមានចម្ងាយប្រមាណ ៨០គីឡូម៉ែត្រ ពីទីរួមស្រុកវាលវែង (ក្នុងឃុំប្រមោយ) តាមផ្លូវជាតិ លេខ៥៥ ដែលអមទៅដោយទេសភាពព្រៃភ្នំដ៏ស្រស់ស្អាត។ ឃុំថ្មងា គឺជាឃុំមួយស្ថិតនៅជាប់ព្រំដែនខ្មែរ-ថៃ និងមានច្រកទ្វារព្រំដែនទ្វេភាគី រវាងខេត្តពោធិ៍សាត់ និងខេត្តត្រាតនៃប្រទេសថៃមួយ គឺច្រកទ្វារព្រំដែនថ្មងា។ តំបន់ថ្មងា នេះ ក៏ជាទីតាំងតស៊ូមួយរបស់កងទ័ពខ្មែរក្រហម (សមរភូមិកោះកុង-សំឡូត) ប្រឆាំងនឹងកងទ័ពវៀតណាម និងកងទ័ពនៃរបបសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា ហើយក៏ជា ទីតាំងលាក់ខ្លួនដ៏បូន្មារបស់មេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ខ្មែរក្រហម បន្ទាប់ពីរបបខ្មែរក្រហមដួលរលំនៅឆ្នាំ១៩៧៩។ អនុវិទ្យាល័យ ហ៊ុនសែន ថ្មងា បានចាប់ផ្តើមដំណើរការក្នុងឆ្នាំសិក្សា ២០០៥-២០០៦ ដោយបានខ្ចីបន្ទប់រៀនរបស់សាលាបឋមសិក្សាថ្មងា ដែលនៅជាប់នឹងបរិវេណអនុវិទ្យាល័យសព្វថ្ងៃនៅឆ្នាំ ២០១០ សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន បានផ្តល់អគារមួយខ្នងមាន ៣ បន្ទប់ សម្រាប់សិស្សានុសិស្សរៀននៅអនុវិទ្យាល័យ។ ទីតាំងអនុវិទ្យាល័យបច្ចុប្បន្ន គឺជាអតីតទីតាំងមណ្ឌលសុខភាព ឃុំថ្មងា ចាស់។ ដោយមានការខ្វះខាតបន្ទប់សិក្សា គណៈគ្រប់គ្រងសាលាបានសុំបដិភាគពីប្រជាពលរដ្ឋសាងសង់បានបន្ទប់រៀនមួយទៀតប្រក់ស័ក្តិសិកាលពីឆ្នាំសិក្សា ២០១៨-២០១៩ កន្លងទៅ ។

អនុវិទ្យាល័យ ហ៊ុនសែន ថ្មងា មានគ្រូសរុប ៥ នាក់ សុទ្ធតែប្រុស និងមានសិស្សសរុប ១០៧ ក្នុងនោះមានស្រី ៥៤នាក់។

មុននឹងចាប់ផ្តើមបើកវេទិកាថ្នាក់រៀន លោក ហុក តាំងអៀ គ្រូប្រចាំថ្នាក់ទី៩ នៃអនុវិទ្យាល័យ ហ៊ុន សែន ថ្មងា ក៏មានមតិទៅកាន់ប៉ុន្មាន ដែលជាសិស្សឲ្យយកចិត្តទុកដាក់ស្តាប់ការធ្វើបទបង្ហាញ និងណែនាំរបស់ក្រុមការងារមកពីមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ពីព្រោះនេះជាលើកទី១ដែលសាលាមានវាគ្មិនមកនិយាយពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩)។

បន្ទាប់មកលោក ឡុង ដានី នាយកមជ្ឈមណ្ឌលដោះស្រាយវិវាទនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានណែនាំខ្លួន និងក្រុមការងារ ដែលចុះមកធ្វើ វេទិកាថ្នាក់រៀននៅ អនុវិទ្យាល័យ ហ៊ុន សែន ថ្មងា និងពន្យល់ពីគោលបំណងដែលមជ្ឈមណ្ឌលដោះស្រាយវិវាទ ចុះមកធ្វើវេទិកាថ្នាក់រៀនប្រវត្តិសាស្ត្រនេះ គឺដើម្បីឲ្យប្អូនមានការយល់ដឹងកាន់តែច្រើន រៀនសូត្រពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ អាចពិភាក្សាជាមួយមនុស្សជំនាន់មុន មានដូចជាឪពុកម្តាយ ដីដូនជីតា និងអ្នករស់រានមានជីវិតពីរបបនោះឲ្យចេះអត់ឱន និងអធ្យាស្រ័យគ្នាទៅវិញទៅមក។

វេទិកាថ្នាក់រៀនបានចាប់ផ្តើមដោយឲ្យសិស្សបំពេញនូវសំណួរស្ទាបស្ទង់មតិមុនពេលធ្វើវេទិកា ដើម្បីវាស់ស្ទង់ចំណេះដឹងសិស្សស្តីពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហមនៅមុនពេលដែលសិស្សានុសិស្សទទួលបានចំណេះដឹងបន្ថែមតាមរយៈការចូលរួមនៅក្នុងវេទិកានេះ។ បន្ទាប់មកសិស្សឡើងសរសេរពីអ្វីដែលខ្លួនបានដឹង និងពីអ្វីដែលសិស្សបង់ដឹងពី ប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម។ វេទិកានេះក៏មានការចាក់បញ្ចាំងខ្សែភាពយន្តឯកសារ ដែលមានចំណងជើងថា «កុមារ កម្ពុជា» ។

នៅកម្មវិធីបន្ទាប់ លោក ឡុង ដានី បានធ្វើបទបង្ហាញដោយលើកយកចំណុចសំខាន់ៗដូចខាងក្រោម៖

ឆត្តទី ១៖ ការជម្លៀសប្រជាជនចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញដើម្បីឲ្យមកធ្វើកសិកម្មនៅតាមជនបទ ព្រោះខ្មែរក្រហមគិតថា ការកសាងសន្តិមុខឡើងវិញ គឺផ្អែកទៅលើទិន្នផលស្រូវ។ នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហមមិនមានការចាយលុយមិនមានដរូររលក់ដូរទំនិញ ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជនត្រូវប្រមូលដាក់រួម ប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់ សាសនា វត្តអារាមត្រូវបានហាមឃាត់។ កុមារត្រូវបានបង្ខំឲ្យរស់នៅបែកពីឪពុកម្តាយ និងតម្រូវឲ្យធ្វើការងារផ្សេងៗ ដូចជា រើស អាចម៍កោ កាប់ដើមទ្រូងខ្មែរ ដើម្បីធ្វើដី សម្រាប់ដាក់ស្រែជាដើម។ កុមារបានរៀនសូត្រតែនៅពេលថ្ងៃត្រង់បន្ទាប់ពីហូបបាយរួច នៅក្រោមផ្ទះប្រជាជនឬក្រោមដើមឈើក្នុងរយៈពេល ១ទៅ ២ម៉ោង ក្នុងមួយថ្ងៃ។



ស្ពានជ័យជម្នះ (មេទឹក) កាត់ស្ទឹងនៅក្នុងឃុំថ្មដា ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។ (សុខ វណ្ណៈ/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ចំណែកប្រជាជនត្រូវបានបង្ខំឲ្យរស់នៅក្នុងសហគមន៍ ដោយស្នាក់នៅរួម ធ្វើការរួម ហូបចុករួម និងកម្សាន្ត សប្បាយក៏រួមគ្នាដែរ។ ខ្មែរក្រហមបានបង្ខំឲ្យប្រជាជន ធ្វើការហួសកម្លាំង ហើយមិនផ្តល់របបអាហារគ្រប់ គ្រាន់។ ខ្មែរក្រហមបានសម្លាប់អ្នកចេះដឹង ព្រោះអ្នកចេះ ដឹងមានការគ្រិនរិះពិចារណាករហេតុរកដល់ ឬក៏មាន ការតវ៉ា ដូច្នេះ ខ្មែរក្រហមមិនប្រើអ្នកចេះដឹងទេ។ ទាហានដែលធ្លាប់ធ្វើការនៅសម័យមុនឬទាហាន លន់ នល់ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាត់ទុកជា សត្រូវ និងត្រូវ សម្លាប់ចោលតែម្តង។ ចំណែកជនជាតិភាគតិចនៅ តំបន់ភ្នំ ក៏ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាត់ទុកជាសត្រូវនឹងជា គោលដៅដែលត្រូវកម្ទេចដែរ។ ខ្មែរក្រហម ក៏បានប្រព្រឹត្ត អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ទៅលើជនជាតិចាម និងជនជាតិ វៀតណាម។ ខ្មែរក្រហម បានប្រើពាក្យថា សម្លាប់ខ្មាំង ជំនួសឲ្យពាក្យថាសម្លាប់ប្រជាជន សូម្បីតែទោស តិចតួច ដូចជា ធ្វើឲ្យខូចខាតសម្ភារសម្រាប់ធ្វើកសិកម្ម លួចបេះបន្លែ ផ្លែឈើ ចាប់ត្រី ក៏ត្រូវបានចាប់ឃុំឃាំង ធ្វើទារុណកម្ម និងមួយចំនួនត្រូវបានសម្លាប់ចោល។ នៅ ក្នុងរបបខ្មែរក្រហមមានមន្ទីរសន្តិសុខ (កុក) ប្រមាណជា

២០០ នៅទូទាំងប្រទេស គឺមន្ទីរសន្តិសុខថ្នាក់ឃុំ, មន្ទីរ សន្តិសុខថ្នាក់ស្រុក, មន្ទីរសន្តិសុខថ្នាក់តំបន់, មន្ទីរ សន្តិសុខ ថ្នាក់ភូមិភាគ និងមន្ទីរសន្តិសុខមជ្ឈមនៅភ្នំពេញ (ស-២១)។

វគ្គទី ២ ៖ ការទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍។ ធាតុដ្បងរបស់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍គឺ ការសម្លាប់ សមាជិកក្រុមមួយ ក្នុងគោលបំណងបំផ្លាញក្រុម ទាំងមូល។ ការបង្កការឈឺចាប់ និងខូចខាតយ៉ាងដ៏ធំ ផ្នែករាងកាយ ឬស្មារតីនៃសមាជិកនៃក្រុម។ ការបង្ក ឡើងដោយចេតនា និងមហន្តរាយលើស្ថានភាពរស់ នៅរបស់ក្រុម ដោយនាំមកនូវការបំផ្លាញទាំង ស្រុង ឬផ្នែកមួយនៃក្រុម។ ការបង្ខំឲ្យ ឬការប្រើប្រាស់ វិធានការណ៍នានា ដើម្បីបង្ការមិនឲ្យមានកំណើត ទារក។ ការយកកុមារចេញពីទីកន្លែងមួយទៅដាក់ ក្នុងទីកន្លែងមួយទៀតដោយបង្ខំ។

នៅចុងបញ្ចប់នៃវេទិកាថ្នាក់រៀនក្រុមការងារបាន ចែកក្រដាសឲ្យសិស្សបំពេញនូវសំណួរស្ទាបស្ទង់ មតិម្តងទៀត។



លោក ឡុង ដានី នាយកមជ្ឈមណ្ឌលផ្សះផ្សារវាលវែងនៃមជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជាប្រមូលសំណួរស្ទាបស្ទង់មតិដែលសិស្សនៅក្នុងថ្នាក់ បានបំពេញរួច។ (សុខ វណ្ណៈ/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

មតិយោបល់អ្នកចូលរួមវេទិកាថ្នាក់រៀន...

សុខ ស្រីណា ភេទស្រី អាយុ១៤ឆ្នាំ ជាសិស្ស ថ្នាក់ទោ៨ នៃអនុវិទ្យាល័យហ៊ុនសែន ថ្មដា សព្វថ្ងៃរស់នៅភូមិឯកភាព ឃុំថ្មដា ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់ ដែលមានឪពុក ម្តាយជាអតីតខ្មែរក្រហមបានត់ភៀសខ្លួនពីខេត្ត កំពត មករស់នៅជាយូរដែនខ្មែរ-ថៃ ដោយសារ តែសង្គ្រាមកាលពីឆ្នាំ១៩៧៧។

ស្រីណា បានប្រាប់ថាសប្បាយចិត្តដែលក្រុម ការងារមជ្ឈមណ្ឌលផ្សះផ្សារវាលវែង បានចុះមក ផ្សព្វផ្សាយអំពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យដល់ ខ្លួន ក៏ដូចជា មិត្តភក្តិឲ្យបានយល់ដឹង។ ចំពោះ ស្រីណា ម្តាយឪពុកធ្លាប់និយាយរឿងពីសម័យ ខ្មែរក្រហមឲ្យស្តាប់ថា ជំនាន់នោះធ្វើការច្រើន ហូបចុកមិនសូវឆ្អែត និងត្រូវខ្មែរក្រហមបំបែក ចេញពីគ្រួសារ ដូចទៅនឹងអ្វីដែលលោកគ្រូ ដានី បានបង្រៀនដែរ។ ស្រីណា ក៏មានសំណូម ពរឲ្យចុះមកបង្រៀនម្តងទៀត ព្រោះនៅក្នុងកម្មវិធី សាលាអត់ទាន់មានការបង្រៀនពីប្រវត្តិសាស្ត្រ កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យទេ ជាពិសេស គឺនៅថ្ងៃ ទី១ ខែមិថុនា គឺបន្ទាប់ពីមើលខ្សែភាពយន្តហើយ ស្រីណា មានចិត្តអារាមដល់ក្មេងៗ ដែលរស់រាន ពីសម័យសង្គ្រាម ហើយក៏ចង់ឲ្យមកបង្រៀន ម្តងទៀត នៅថ្ងៃទី១១កុមារអន្តរជាតិ។

លោកគ្រូ ហុក តាំងអៀ បង្រៀននៅថ្នាក់៩នៃអនុវិទ្យាល័យហ៊ុនសែន ថ្មដា បាន មានមតិថា ការរៀបចំ វេទិកាថ្នាក់រៀននេះល្អ គឺសិស្សអាចយល់ដឹងទាក់ទងពីប្រវត្តិ សាស្ត្រខ្មែរក្រហមបាន ពីព្រោះក្នុងកម្មវិធី សិក្សាអត់ទាន់មានទេ ហើយក៏ចង់ឲ្យមានកម្មវិធីបង្រៀននេះបន្តទៀត ដើម្បីឲ្យសិស្សអាចទទួលបាន ចំណេះដឹងគ្រប់គ្រាន់ និង ជួយពួកគាត់ទប់ស្កាត់កុំឲ្យមានរបបប្រល័យពូជសាសន៍កើតឡើងម្តងទៀត។

ឯង វិឺង ភេទប្រុស អាយុ ១៥ឆ្នាំ ជាសិស្ស ថ្នាក់ទី៩ នៃអនុវិទ្យាល័យ ហ៊ុន សែន ថ្មដា សព្វថ្ងៃរស់នៅភូមិកណ្តាល ឃុំថ្មដា ស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់។

ឪពុក ម្តាយរបស់ ជីង ជាអ្នកដែលធ្លាប់ឆ្លងកាត់ សម័យខ្មែរក្រហម ប៉ុន្តែពួកគាត់មិនដែលនិយាយ រឿងរ៉ាវដែលកើតឡើងកន្លងមកប្រាប់ដល់កូនចៅ ទេ។ នេះជាលើកទី១ ដែល ជីង បានទទួលចំណេះ ដឹងពីរបបខ្មែរក្រហម និងបានដឹងថា មានរឿងអី ខ្លះបានកើតឡើងចំពោះប្រជាជនដែលបានរស់នៅ ក្នុងជំនាន់នោះ។ ជីង ក៏ទើបតែបានឮអំពីកុករបស់ របបខ្មែរក្រហម គឺមានចំនួនច្រើន។ ជីង មានការ សប្បាយចិត្ត ដែលក្រុមការងាររបស់ មជ្ឈមណ្ឌលផ្សះផ្សារវាលវែងនៃមជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជាបានចុះមកផ្សព្វផ្សាយអំពី ប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម ព្រោះពីមុនមកអត់ទាន់ បានរៀន ហើយឪពុកម្តាយក៏អត់ដែលបាន និយាយប្រាប់។

វេទិកាថ្នាក់រៀនស្តីអំពី «ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩)» នៅអនុវិទ្យាល័យលំទង

ស្ថិត វិចិត្រ

កាលពីថ្ងៃទី១៧ ខែមករា ឆ្នាំ២០២០ មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ នៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា រួមសហការជាមួយក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា បានបង្កើតវេទិកាថ្នាក់រៀនមួយស្តីពី «ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩)» នៅអនុវិទ្យាល័យលំទង ដែលមានសិស្សានុសិស្សចូលរួមចំនួន ៥៣ នាក់ ។ អនុវិទ្យាល័យនេះ មានទីតាំងស្ថិតនៅក្នុងឃុំលំទង ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តទន្លេមេគង្គ។ វេទិកាថ្នាក់រៀនស្តីពី «ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩)» ត្រូវបានរៀបចំឡើងក្នុងគោលបំណងបង្កើតជាកិច្ច

ពិភាក្សារវាងសិស្សានុសិស្ស និងគ្រូបង្រៀន ហើយសិស្សានុសិស្សក៏ត្រូវបានជំរុញ និងលើកទឹកចិត្តឲ្យធ្វើការកត់ត្រា និងចងក្រងនូវប្រវត្តិរឿងរ៉ាវរបស់គ្រូបង្រៀន សាច់ញាតិ និងប្រជាជនដែលរស់នៅក្នុងសហគមន៍ដែលធ្លាប់បានឆ្លងកាត់សម័យខ្មែរក្រហម។ វេទិកានេះ ក៏ជាកិច្ចការមួយក្នុងចំណោមកិច្ចការជាច្រើនទៀតរបស់មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ ដើម្បីលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីសន្តិភាព ការចងចាំ និងការផ្សះផ្សាយ។



សិស្សឡើងឆ្លើយសំណួរទាក់ទងនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម អំឡុងពេលវេទិកាថ្នាក់រៀន (ហ៊ាន ពិសី/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

វេទិកាថ្នាក់រៀននេះ បានប្រព្រឹត្តទៅអស់រយៈពេលមួយព្រឹក ដោយគិតចាប់ពីម៉ោង៧:៣០នាទី រហូតដល់ម៉ោង១២:០០ថ្ងៃត្រង់។ លោកបណ្ឌិត លី សុខយាន នាយកមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ គឺជាអ្នកនាំក្នុងវេទិកាថ្នាក់រៀនស្តីពី «ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩)» នេះ។ ដំបូងលោកបានសំណេះ សំណាលជាមួយសិស្សានុសិស្សដែលមានវត្តមានចូលរួមក្នុងវេទិកាថ្នាក់រៀននេះ។ បន្ទាប់មកគ្រូបង្រៀនបានសំណួរសួរបន្តបន្ទាប់ទៅកាន់សិស្សានុសិស្សចំនួន៥៣នាក់ ដើម្បីស្ទាបស្ទង់ពីចំណេះដឹងរបស់សិស្សានុសិស្សនៅមុនពេលចាប់ផ្តើមវេទិកាថ្នាក់រៀន។ បន្ទាប់ពីសិស្សបំពេញសំណួរសួរបន្តបន្ទាប់ ការពិភាក្សាអំពីខ្លឹមសារប្រវត្តិសាស្ត្រ ក៏បានចាប់ផ្តើមឡើង ដោយមានការចូលរួមយ៉ាងសកម្ម និងយកចិត្តទុកដាក់ពីសិស្សានុសិស្ស។ អំឡុងពេលនោះ សិស្សានុសិស្សក៏ត្រូវបានបែងចែកជាក្រុមផ្សេងៗគ្នាសម្រាប់ធ្វើការពិភាក្សាលម្អិតពីប្រវត្តិសាស្ត្រ ក្រោមប្រធានបទ «ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥-១៩៧៩)» និងប្រវត្តិសាស្ត្រដែលបានដកស្រង់ចេញពីសៀវភៅគោល «ប្រវត្តិសាស្ត្រសហគមន៍អន្តរជាតិ»។ ក្នុងឯកសារ ដែលមានចំណងជើងថា «កុកទូលស្មែង» និងវីដេអូស្តីពី «ប្លង់គោលស្រុកអន្លង់វែង» ក៏ត្រូវបានចាក់បញ្ចាំងឲ្យសិស្សានុសិស្សទស្សនា។ ក្នុងអំឡុងពេលនោះ ក៏មានកម្រងរូបថតឯកសារអំពីមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម និងដំណើរការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម ត្រូវបានចាក់បញ្ចាំងឲ្យសិស្សានុសិស្សទស្សនាដែរ។

បន្ទាប់ពីបានចូលរួមវេទិកាថ្នាក់រៀននេះ សិស្សានុសិស្សមានមតិយោបល់ដូចតទៅ ៖

លីម បញ្ញា ភេទប្រុស អាយុ១៤ឆ្នាំ រៀនថ្នាក់ទី៩ «ក» នៃអនុវិទ្យាល័យលំទងបានរៀបរាប់ថា «ខ្ញុំបានយល់ដឹងពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យជាច្រើនបន្ទាប់ពីបានចូលរួមវេទិកាថ្នាក់រៀននៅថ្ងៃនេះ ដូចជាយល់ដឹងអំពីការដឹកនាំរបស់បក្សកុម្មុយនីស្ត ការធ្វើ



អនុវិទ្យាល័យលំទង ស្ថិតនៅស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តទន្លេមេគង្គ។ (ហ៊ាន ពិសី/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ទារុណកម្មមកលើប្រជាជន ដោយមិនគិតពីភាពចាស់ជរា ឬកុមារភាព ជាពិសេសខ្មែរក្រហម បានបង្ខំឲ្យធ្វើការងារហួសកម្លាំង។ ក្រៅពីនេះ ខ្ញុំបានយល់ដឹងតាមរយៈខ្សែភាពយន្តឯកសារប្រវត្តិសាស្ត្រពីមន្ទីរឃុំឃាំង ស-២១ ឬកុកទូលស្មែង ដែលជាកន្លែងធ្វើទារុណកម្មដ៏យោធរយោវិនិច្ឆ័យបំផុត។ ខ្សែភាពយន្តឯកសារនេះ បានឆ្លុះបញ្ចាំងឲ្យខ្ញុំបានឃើញអ្នកទោសជាប់ខ្មោះប្រហាក់ ដែលត្រូវបានឃុំឃាំងនៅក្នុងកុកទូលស្មែង។ ខ្ញុំពិតជាមានអារម្មណ៍តក់ស្លុតខ្លាំងណាស់ចំពោះជនរងគ្រោះទាំងនោះ។ ខ្ញុំយល់ថាការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រអាចធ្វើឲ្យយើងយល់ដឹងពីអំពើល្អ និងអំពើអាក្រក់ ហើយយើងអាចដឹងពីការដឹកនាំរបៀបរបបផ្តាច់ការ និងសេរី។ ខ្ញុំពេញចិត្តវេទិកាថ្នាក់រៀននេះខ្លាំងណាស់ ព្រោះវាជាផ្នែកមួយជួយឲ្យខ្ញុំយល់ដឹងពីប្រវត្តិសាស្ត្រនៃបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ បានកាន់តែច្រើនឡើង។

គុណ សំណាង ភេទស្រី អាយុ១៥ឆ្នាំ គឺជាសិស្សថ្នាក់ទី ៩ «ក» បានរៀបរាប់ថា «ខ្ញុំបានស្គាល់មេដឹកនាំនៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យរួមមាន ប៉ុល ពត,

នួន ជា, ខៀវ សំផន និង អៀង សារី តាមរយៈវេទិកា ថ្នាក់រៀននេះ។ ខ្ញុំយល់ថាបឋមកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យពិត ជាមានភាពយោរយោ រី និងព្រៃផ្សៃជាទីបំផុតព្រោះមេ ដឹកនាំទាំងនោះប្រកបដោយភាពផ្តាច់ការ និងគ្មានភាព អាណិតអាសូរទាល់តែសោះទៅដល់ប្រជាជន។ ខ្សែ ភាពយន្តឯកសារដែលទើបតែបញ្ចប់អំបាញ់មិញនេះខ្ញុំ ឃើញមានកុមារតូចៗ ចាស់ជរា និងប្រជាជនដែលកំពុង ធ្លាក់ខ្លួនឈឺ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមធ្វើបាបដូចសត្វធាតុ អញ្ចឹង។ ចំណែកឯអ្នកទោសវិញ ត្រូវបានដាក់ប្រឡាក់ជើង និងត្រូវទទួលរងទារុណកម្មរហូតដល់ស្លាប់បាត់បង់ជីវិត។ ការដឹកនាំរបៀបនេះ វាធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់សង្គមជាតិ យ៉ាងខ្លាំង ជាពិសេសបាត់បង់ជីវិតមនុស្ស ហើយសង្គម ក៏មិនអាចឈានទៅរកការអភិវឌ្ឍន៍បានដែរ។ វេទិកា ថ្នាក់រៀននេះ បានធ្វើឲ្យខ្ញុំយល់កាន់តែច្រើនឡើងអំពី ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ រួមទាំងការធ្វើ

ទារុណកម្ម ការបង្កគំរាមការ ការធ្វើការហួសកម្លាំង និង ការព្រាត់ប្រាស់ក្រុមគ្រួសារ។

ហ្វឺលី ស្រីនាង អាយុ១៥ឆ្នាំ នៃអនុវិទ្យាល័យលំទង បានរៀបរាប់ថា «ក្រោយពីខ្ញុំបានសិក្សាពីប្រវត្តិសាស្ត្រ កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យរួចមក ខ្ញុំទទួលបាននូវចំណេះដឹង ជាច្រើនពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងការធ្វើទារុណកម្ម របស់មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមមកលើប្រជាជនកម្ពុជា។ ខ្ញុំយល់ថាការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រ ក៏អាចធ្វើឲ្យយើង ក្លាយទៅជាអ្នកដឹកនាំដ៏ល្អបានដែរ ព្រោះវាបានបង្ហាញពី ការដឹកនាំ និងភូមិសាស្ត្រ។ តាមរយៈវេទិកាថ្នាក់រៀននេះ ខ្ញុំយល់ឃើញថាមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមពិតជាមានភាព សាហាយយង់ឃ្នងដោយបានឆ្លុះបញ្ចាំងតាមរយៈ ការធ្វើ ទារុណកម្ម ការបង្កគំរាមការ និងការឃុំឃាំងមនុស្ស ជាដើម»។



បណ្ឌិត លី សុខយាង នាយកមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរវិស័យនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលជាគ្រូ ខទ្ទេស ថតរូបជុំគ្នាជាមួយ សិស្សានុសិស្សអនុវិទ្យាល័យលំទង បន្ទាប់ពីចប់វេទិកាថ្នាក់រៀន។ (ហ៊ាន ពិស័/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

វេទិកាស្តីពី «សិទ្ធិស្ត្រី» នៅភូមិគោកសំព័រភ្នំស្រុកអន្លង់វែង

ស្លុក វិចិត្រ



បណ្ឌិត លី សុខយាង នាយកមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរវិស័យនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ជួបពិភាក្សាជាមួយស្ត្រីចំនួន២០នាក់ មកពីភូមិគោកសំព័រ ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តឧត្តរមានជ័យ នៅក្នុងវេទិកាស្តីពី «សិទ្ធិស្ត្រី» ដែលត្រូវបានរៀបចំធ្វើនៅវត្តភ័ក្ត្រវិសាល កាលពីព្រឹកថ្ងៃទី ២១ ខែមករា ឆ្នាំ២០២០។ (ហ៊ាន ពិស័/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

កាលពីព្រឹកថ្ងៃទី ២១ ខែមករា ឆ្នាំ ២០២០ មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរវិស័យ នៃមជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជា បានសហការជាមួយអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន បង្កើតវេទិកាស្តីពី «សិទ្ធិស្ត្រី» នៅក្នុងភូមិគោកសំព័រ ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តឧត្តរមានជ័យ ដែលមានប្រជាជន ចូលរួមសរុបចំនួន ២០នាក់។ វេទិកាស្តីពីសិទ្ធិស្ត្រីនេះ រៀបចំឡើងក្នុងគោលបំណងលើកកម្ពស់នូវសិទ្ធិចូល រួមរបស់ស្ត្រីនៅក្នុងសហគមន៍ ការឈរឈ្មោះជាអ្នក តំណាង និងការដឹកនាំលើវិស័យនានា ដែលស្ត្រីត្រូវតែ ត្រូវបានរួមចំណែកក្នុងកិច្ចការអភិវឌ្ឍន៍សហគមន៍ របស់ខ្លួន។ ស្ត្រីរមែងទទួលបានការគាំពារពីសង្គម ដែលអាចឲ្យស្ត្រីជៀសផុតពីការទទួលរងនូវអំពើ ហិង្សា និងភាពរឹតត្បិតទៅលើមុខងារ ឬតួនាទីរបស់ ស្ត្រីក្នុងសហគមន៍ទាំងមូល។

វេទិកានេះ ចាប់ផ្តើមឡើងដោយមានមតិសំណេះ សំណាលរបស់ លោក បណ្ឌិត លី សុខយាង នាយក មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរវិស័យ និងជាវាគ្មិនផ្នែក ប្រវត្តិសាស្ត្រទៅកាន់ប្រជាជនដែលមានវត្តមាននៅ ក្នុងអង្គវេទិកានេះ។ មុននឹងចាប់ផ្តើមកម្មវិធី លោក បណ្ឌិត លី សុខយាង បានឆ្លៀតឱកាសសួរសុខទុក្ខស្ត្រី ដែលបានចូលរួម ព្រមទាំងបានបង្ហាញនូវគម្រោង កិច្ចការនានារបស់មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរវិស័យ ដែល ធ្លាប់បានអនុវត្តកន្លងមក។ ក្នុងនោះដែរ ក៏មានសៀវភៅ «ប្រវត្តិសាស្ត្រសហគមន៍អន្តរវិស័យ» ចំនួន១០ក្បាល ដែល ត្រូវបានចែកជូនប្រជាជននៅក្នុងវេទិកានេះ។ ក្រោយ ពីកិច្ចសំណេះ សំណាលត្រូវបានបញ្ចប់កម្មវិធីក៏ចាប់ផ្តើម លើកយកប្រវត្តិសាស្ត្រសហគមន៍អន្តរវិស័យ មកពិភាក្សា លើកអំពីបញ្ហាប្រឈមរបស់ស្ត្រីក្នុងសហគមន៍ និងលើក

អំពីដំណើរការអភិវឌ្ឍន៍សហគមន៍អន្តរជាតិដែលតាមបែបប្រវត្តិសាស្ត្រតាមរយៈប្លង់គោលស្រុកអន្តរជាតិ។ កិច្ចពិភាក្សានេះ បានអនុញ្ញាតឲ្យប្រជាជនចោទជាសំណួរ និងការបញ្ចេញមតិយោបល់ទៅលើបញ្ហាទាំងឡាយណាដែល ប្រជាជននៅក្នុងសហគមន៍ធ្លាប់បានជួបប្រទះ។

អ្នកស្រី អូន រ៉ុទ្ធី អាយុ៣៨ឆ្នាំ រស់នៅភូមិគោកសំព័រ មានតួនាទីទទួលបន្ទុកកិច្ចការនារី បានបង្ហាញការយល់ឃើញថា «នាងខ្ញុំបានធ្វើការងារទាក់ទងនឹងការលើកកម្ពស់សិទ្ធិស្ត្រីជាច្រើនក្នុងភូមិគោកសំព័រនេះ។ ខ្ញុំសង្កេតឃើញថា កាលពីប៉ុន្មានឆ្នាំមុនអំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារគឺមានការកើនឡើងច្រើនពីព្រោះនៅតំបន់នេះមានភាពដាច់ស្រយាលខ្លាំង។ អំពើហិង្សា កើតឡើងភាគច្រើន គឺដោយសារខូចភាពអធិបតេយ្យស្រ្តី និងការយោគយល់គ្នារវាងភាគីប្តីប្រពន្ធ។ ប៉ុន្តែក្រោយមកយើងបានបង្កើតក្រុមការងារសម្របសម្រួលទៅលើកិច្ចការទាំងអស់នេះ ហើយបានមើលឃើញពីភាពផ្ទុះស្រាលកាន់តែច្រើនឡើង។ ការលើកកម្ពស់សិទ្ធិស្ត្រីនេះមានគោលបំណងសំខាន់ក្នុងការគាំពារនូវសិទ្ធិសេរីភាពនិងភាពស្មើគ្នាចំពោះមុខចំបាប់ ឬសកម្មភាពចូលរួមក្នុងសង្គមរវាងបុរស និងស្ត្រី។ ខ្ញុំយល់ថា ស្ត្រីក៏មានតួនាទីសំខាន់នៅក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍សង្គមតាមរយៈការបង្កើតឲ្យមានក្រុមនារីចុះ ឈ្លាតព្រៃឈើ និងការការពារធនធានធម្មជាតិនៃព្រៃសហគមន៍ សង្ឃុំភូមិ ដែលជាគម្របព្រៃឈើជាងបីម៉ឺនហិកតា ដោយរួមសហការជាមួយក្រុមការងាររបស់ព្រះសង្ឃនៅទីនោះ។ ក្រៅពីនេះ ស្ត្រីក៏មានតួនាទីនៅក្នុងការអភិរក្សធនធានជលផលក្នុងបឹងទំនប់ថ្មី ដើម្បីទប់ស្កាត់នូវរាល់ការនេសាទខុសច្បាប់។ ចំណែកឯក្រុមសមាគមសិល្បៈក្នុងភូមិគោកសំព័រ ក៏មានវត្តមានស្ត្រីក្នុងកិច្ចការនេះដែរ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី គ្រប់កិច្ចការងារទាំងអស់ដែលធ្វើឡើង ក៏ពុំមែនមែនតែការចូលរួមរបស់ស្ត្រីប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែក៏មានការចូលរួមពីបុរសដែរ។ ខ្ញុំមានការគាំទ្រយ៉ាងពេញទំហឹងចំពោះការចូលរួមពីបុរសពីព្រោះបុរសក៏ជាដៃគូមួយដ៏សំខាន់ក្នុងការជំរុញឲ្យមានការគោរពនូវសិទ្ធិសេរីភាពរបស់ស្ត្រី»។

តាមរយៈការសាកសួរនៅក្នុងកិច្ចពិភាក្សានេះ ស្ត្រីភាគច្រើននៅក្នុងភូមិគោកសំព័រ បានសម្តែងនូវទុក្ខលំបាករបស់ខ្លួន និងបញ្ហាប្រឈមដែលសហគមន៍បានជួបប្រទះ។ នៅក្នុងនោះដែរ បញ្ហាដ៏ធំបានក្លាយទៅជាបញ្ហាមួយនៃជីវិតរស់នៅប្រចាំថ្ងៃរបស់ប្រជាជននៅទីនោះ ដែលកំពុងតែប្រឈមទៅនឹងការកើតជំងឺទឹកនោមផ្អែម ជំងឺក្រពះ និងជំងឺពោះវៀនជាដើម។ បញ្ហាទាំងអស់នេះ បានបង្កើតជាការព្រួយបារម្ភយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរចំពោះប្រជាជនក្នុងតំបន់នេះ។ ខាតស្តានថ្នល់មន្ទីរពេទ្យ សាលារៀនដែលបង្ហាញពីការរាំងស្ទះដល់ការរស់នៅរបស់ប្រជាជន និងការរៀនសូត្ររបស់សិស្សានុសិស្សនៅភូមិនេះផ្ទាល់។

អ្វីដែលគួរឲ្យកត់សម្គាល់ជាងនេះទៅទៀតនោះ គឺការចូលរួមរបស់ស្ត្រីទៅលើសកម្មភាពអភិវឌ្ឍន៍សហគមន៍ដែលនៅមានកម្រិតនៅឡើយ និងមិនទាន់គ្រប់ជ្រុងជ្រោយនោះទេ។ ស្ត្រីភាគច្រើនបានយល់ស្របថា៖ កត្តាចំណេះវិជ្ជា គឺជាបញ្ហាចម្បងដែលស្ត្រីក្នុងភូមិនេះបានជួបប្រទះ និងមិនអាចឲ្យខ្លួនឈរឈ្មោះជាអ្នកតំណាងបាន។ ក្រៅពីនេះ ការអសកម្មភាពរបស់ស្ត្រីក៏បណ្តាលមកពីការអសមត្ថភាព និងអឆន្ទៈក្នុងការចូលរួមដោយខ្លួនឯង។ ស្ត្រីមួយចំនួនហាក់សម្តែងពីបញ្ហាចំណងគ្រួសារ ទៅនឹងជីវិតផ្ទាល់ខ្លួនដែលមិនអាចលះបង់នូវពេលវេលាឲ្យពេញលេញបានក្នុងការចូលរួមធ្វើសកម្មភាពក្នុងសហគមន៍។ ភាពថមថយនៃការចូលរួមរបស់ស្ត្រីក៏បណ្តាលមកពីការខ្វះខាតនូវភាពជ្រោមជ្រែង និងលើកកម្ពស់ពីមជ្ឈដ្ឋានជុំវិញ ដើម្បីឲ្យស្ត្រីចូលរួមដោយសមភាព។

តាមរយៈវេទិកាស្តីពី «សិទ្ធិស្ត្រី» ខាងលើ បានបង្ហាញឲ្យឃើញនូវដំណើរការនៃការចូលរួមរបស់ប្រជាជនក្នុងសហគមន៍ ជាពិសេសស្ត្រីនៅក្នុងមូលដ្ឋានដែលបានចូលរួមសម្តែងនូវឆន្ទៈផ្ទាល់ខ្លួនអំពីភាពអសកម្មក្នុងសហគមន៍ និងការយល់ឃើញរបស់ខ្លួនទៅលើបញ្ហាប្រឈមនានា ដែលស្ត្រីបានជួបប្រទះ ដែលប៉ះពាល់ទៅដល់សិទ្ធិទាំងឡាយដែលខ្លួនមាន ដើម្បីលើកស្ទួយសហគមន៍ឲ្យមានស្ថិរភាពនិងការអភិវឌ្ឍន៍។

សេចក្តីជូនដំណឹងស្តីពីការបើកដំណើរការការិយាល័យស្រាវជ្រាវនិង បណ្ណាល័យឯកសារខ្មែរក្រហម ខេត្តព្រៃវែង

មិន សាណាស់

ការិយាល័យស្រាវជ្រាវ និង បណ្ណាល័យឯកសារខ្មែរក្រហម ខេត្តព្រៃវែង ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា នៅក្នុងបរិវេណមជ្ឈមណ្ឌលកុរុកោសល្យភូមិភាគព្រៃវែង ដើម្បីផ្សព្វផ្សាយ និងអប់រំពីប្រវត្តិ-

សាស្ត្រខ្មែរក្រហមដល់ស្ថាប័នអប់រំ និងសហគមន៍នានាក្នុងខេត្តព្រៃវែង ស្វាយរៀង និងត្បូងឃ្មុំ។

ការិយាល័យស្រាវជ្រាវ និង បណ្ណាល័យឯកសារខ្មែរក្រហម ខេត្តព្រៃវែងនេះ ដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការផ្សព្វផ្សាយចំណេះដឹងទាក់ទងនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម ទៅនឹងការវិវឌ្ឍន៍របស់សហគមន៍តាមមូលដ្ឋាន និងគ្រឹះស្ថានអប់រំនានាពេលបច្ចុប្បន្ន ដើម្បីការចងចាំ និងរួមចំណែកក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសកម្ពុជាតាមរយៈកម្មវិធីចុះទៅអប់រំនៅតាមសាលារៀន និងសហគមន៍ និងកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលគ្រូបង្រៀនស្តីពីវិធីសាស្ត្រស្រាវជ្រាវនៅក្នុងខេត្តព្រៃវែង ស្វាយរៀង និងត្បូងឃ្មុំ។

ខេត្តព្រៃវែង ជាខេត្តដែលមានចំនួនប្រជាជនច្រើននាក់ធ្លាប់ទទួលរងអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរពីរបបខ្មែរក្រហម ដែលបណ្តាលមកពីមូលហេតុមួយចំនួនដាច់ទាក់ទងនឹងការលុកលុយផ្នែកយោធា និងសង្គ្រាមរវាងអាមេរិក និងវៀតណាម។



បន្ទប់ការិយាល័យស្រាវជ្រាវ និង បណ្ណាល័យឯកសារខ្មែរក្រហម ខេត្តព្រៃវែងរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា (ជាតិ សិលា/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ការិយាល័យស្រាវជ្រាវ និង បណ្ណាល័យឯកសារ ខ្មែរក្រហម ខេត្តព្រៃវែង មានគោលបំណងដូចតទៅ ៖

(១) ថែរក្សា និងអប់រំពីរឿងរ៉ាវរបស់ជនរងគ្រោះនៃរបបខ្មែរក្រហម និងចែកចាយព័ត៌មានជាសាធារណៈ។

(២) ជំរុញឲ្យមានការផ្សះផ្សា និងការសន្តោសអន្តរជនាន់អំពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម និង (៣) បង្កើនការយល់ដឹងជាសាធារណៈពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងបទពិសោធន៍របស់ជនរងគ្រោះនៃរបបខ្មែរក្រហម។

ការិយាល័យស្រាវជ្រាវ និង បណ្ណាល័យឯកសារ ខ្មែរក្រហម ខេត្តព្រៃវែងនេះ បានចាប់ផ្តើមបង្កើតឡើងនៅឆ្នាំ២០១៨ និងរួចរាល់សម្រាប់បើកជាផ្លូវការនៅដើមខែតុលា ឆ្នាំ២០១៩។ លោកជំទាវ ទន់ សាអ៊ឹម អនុរដ្ឋលេខាធិការក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា បានចូលរួមនៅក្នុងពិធីសម្ពោធបើកឲ្យប្រើប្រាស់ជាផ្លូវការដោយមានការចូលរួមពីសំណាក់មន្ទីរអប់រំ យុវជន និងកីឡា ខេត្តព្រៃវែង និងមជ្ឈមណ្ឌលគរុកោសល្យភូមិភាគព្រៃវែង កាលពីចុងឆ្នាំ ២០១៩ កន្លងទៅ។

ឯកសារចំនួន៣.១១១ឯកសារ ស្នើនឹងជាង ៥៧៩.២២ទំព័រ ដែលសុទ្ធសឹងជាប្រភេទឯកសារ ខ្មែរក្រហមក្នុងភូមិភាគបូព៌ា ត្រូវបានថតចម្លង និងដាក់តម្កល់នៅក្នុងទូរឯកសារចំនួន១២។ ឯកសារទាំងនេះរួមមាន៖ ប្រវត្តិរូបកម្មភាពបាលខ្មែរក្រហម, ចម្លើយសារភាព, កំណត់ហេតុបក្ស, សារទូរលេខ, ឯកសារសម្ភាសន៍ជាមួយអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម និងឯកសារភ័ស្តុតាងជាក់ស្តែង (រណ្តៅសាកសព មន្ទីរសន្តិសុខខ្មែរក្រហម ឬគុកខ្មែរក្រហម និងមន្ទីរបូជនីយដ្ឋានតម្កល់អង្គធាតុជនរងគ្រោះនៃរបបខ្មែរក្រហម ត្រូវបានចុះលេខឯកសារយ៉ាងត្រឹមត្រូវដោយអ្នកជំនាញឯកសារនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា។ ក្រៅពីប្រភេទឯកសារថតចម្លងទាំងនេះនៅមានឯកសារខ្មែរក្រហមជាង១លានទំព័រទៀតរួមមាន៥ប្រភេទឯកសារគឺ ឯកសារជាក្រដាស, ឯកសាររូបថត, ឯកសារខ្សែភាពយន្ត, ឯកសារ

សម្ភាសន៍ និងឯកសារភ័ស្តុតាង ត្រូវបានដាក់នៅក្នុងប្រព័ន្ធទិន្នន័យទីជីថល ដែលអាចបម្រើដល់សេចក្តីត្រូវការនានារបស់អ្នកស្រាវជ្រាវជាតិ និងអន្តរជាតិ សិស្ស និស្សិត គរុសិស្ស គ្រូបង្រៀន និងជនរងគ្រោះនៃរបបខ្មែរក្រហម។ លើសពីនេះទៀតសៀវភៅបោះពុម្ពស្តីអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម និងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ក្នុងពិភពលោកជាច្រើនក្បាលទៀត ត្រូវបាននាំយកមកដាក់តម្កល់នៅក្នុងបណ្ណាល័យនៃការិយាល័យស្រាវជ្រាវនេះ ដើម្បីបំពេញបន្ថែមនូវការពង្រីកចំណេះដឹង ក៏ដូចជាការប្រើប្រាស់សម្រាប់ឯកសារយោងនានា។

ការិយាល័យស្រាវជ្រាវ និង បណ្ណាល័យឯកសារ ខ្មែរក្រហម ខេត្តព្រៃវែង បើកដំណើរការជារៀងរាល់ថ្ងៃចំនួន៧សុក្រ (លើកលែងថ្ងៃសម្រាកចុងសប្តាហ៍ និងថ្ងៃបុណ្យជាតិនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា) ក្រោមការទទួលខុសត្រូវពីបុគ្គលិកចំនួន ៥រូប នៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា។ កិច្ចការសំខាន់ដែល

កំពុងប្រតិបត្តិនៅក្នុងការិយាល័យស្រាវជ្រាវ និង បណ្ណាល័យឯកសារខ្មែរក្រហមខេត្តព្រៃវែងនេះ រួមមាន៖ ការទទួលភ្ញៀវជាតិ និងអន្តរជាតិក្នុងការចូលស្រាវជ្រាវឯកសារនិងទស្សនាការតាំងពិព័រណ៍រូបថត, ការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានស្តីអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហមតាមស្ថាប័នអប់រំ និងមូលដ្ឋាន, ការបណ្តុះបណ្តាលគរុសិស្ស និងគ្រូបង្រៀន, ការធ្វើវេទិកាអប់រំសាធារណៈ និងវេទិកាថ្នាក់រៀនជាមួយសិស្សានុសិស្សកម្រិតវិទ្យាល័យក្នុងទូទាំងខេត្តព្រៃវែង ស្វាយរៀង ត្បូងឃ្មុំ កណ្តាល និងក្រចេះ, ការស្រាវជ្រាវនិងចងក្រងប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហមចេញពីមូលដ្ឋាន, ការកសាងផ្ទាំងពាក្យស្នេហាប្រឆាំងនឹងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅតាមមូលដ្ឋាន និងការផ្តល់ទឹកនៃន្លងសម្រាប់ការពិភាក្សា និងប្រមែប្រមូលឯកសារទាក់ទងនឹងរបបខ្មែរក្រហមបន្ថែមទៀត សម្រាប់ការអប់រំកូនចៅជំនាន់ក្រោយដើម្បីការចងចាំ និងទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍នាពេលអនាគត។

ព័ត៌មានខាងលើនេះ ចាត់ទុកជាការជូនដំណឹងដល់សិស្សានុសិស្ស គ្រូ បង្រៀន អ្នកស្រាវជ្រាវជាតិ និងអន្តរជាតិជនរងគ្រោះនៃរបបខ្មែរក្រហម និងប្រជាជនគ្រប់ស្រទាប់វណ្ណៈទាំងអស់ ពីដំណើរការជាផ្លូវការរបស់ការិយាល័យស្រាវជ្រាវ និង បណ្ណាល័យឯកសារខ្មែរក្រហម ខេត្តព្រៃវែង និងស្វាគមន៍នូវរាល់សំណើផ្សេងៗទាក់ទងនឹងការអញ្ជើញមកទស្សនាសមិទ្ធផល ក៏ដូចជាការចង់ពង្រីកចំណេះដឹងបន្ថែមពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម ឬចង់ស្វែងយល់ពីបទពិសោធន៍ឆ្លងកាត់របបខ្មែរក្រហមនៃជនរងគ្រោះដែលកំពុងរស់រានមានជីវិតនាពេលបច្ចុប្បន្ន ក្នុងភូមិ ឃុំ និងស្រុកនានា ក្នុងខេត្តព្រៃវែង និងស្វាយរៀង។ ការិយាល័យស្រាវជ្រាវ និង បណ្ណាល័យឯកសារខ្មែរក្រហម ខេត្តព្រៃវែង ស្វាគមន៍ជានិច្ចចំពោះការផ្តល់ឯកសារ រូបថត ឬសំណៅផ្សេងៗទាក់ទងនឹងរបបខ្មែរក្រហម ដើម្បីដាក់តាំងបង្ហាញជាសាធារណៈ និងថែរក្សាដើម្បីការអប់រំ និងចងចាំពីប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏ជូរចត់មួយនេះ។ ការិយាល័យស្រាវជ្រាវ និង បណ្ណាល័យឯកសារខ្មែរក្រហម ខេត្តព្រៃវែង សូមថ្លែងអំណរគុណទុកជាមុន ចំពោះការចូលរួមរបស់សិស្សានុសិស្ស គ្រូ បង្រៀន គរុសិស្ស អ្នកស្រាវជ្រាវ និងជនរងគ្រោះនៃរបបខ្មែរក្រហមទាំងអស់ដែលចាប់អារម្មណ៍ និងគាំទ្រដល់ការបង្កើតការិយាល័យស្រាវជ្រាវ និងបណ្ណាល័យឯកសារខ្មែរក្រហម ខេត្តព្រៃវែង។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម សូមទាក់ទងមក ៖

មិន សាណាស់
អ៊ីម៉ែល truthsanas@dccam.org ឬ

តារ ស្ទី តាមរយៈ
អ៊ីម៉ែល truthraksmeyp@dccam.org ឬ ទូរសព្ទលេខ ៖
(+៨៥៥) ១៦ ៧៨៧/ ៧០០។

សូមអរគុណ!



ហាម ម៉ាន ៖ អតីតនារីតម្បាញនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

ស៊ិន សុផិកា



ហាម ម៉ាន អាយុ៨៥ឆ្នាំ កំពុងអង្គុយនៅលើក្រែម្មមុនរូបសំគាល់ស្ថិតនៅក្នុងស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តខត្តរមានជ័យ។ (ស៊ិន សុផិកា/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

នាងខ្ញុំបានជួបលោកយាយម្នាក់កំពុងអង្គុយបត់ជើងនៅលើក្រែ និងមានកន្លែកស្នាម ព្រមទាំងឈើប្រគំនៅក្បែរគាត់ នៅពេលដែលខ្ញុំចុះទៅសម្ភាសន៍ប្រជាជនក្នុងសហគមន៍ អន្លង់វែង នៃខេត្តខត្តរមានជ័យ ពីរឿងរ៉ាវជីវិតនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។ ខ្ញុំបានជម្រាបសួរគាត់ និងបានសំណេះសំណាលជាមួយគាត់មួយរយៈខ្លី បន្ទាប់មកខ្ញុំក៏បានសុំអនុញ្ញាតពីគាត់ ដើម្បីសាកសួរគាត់ពីប្រវត្តិសង្ខេប និងរឿងរ៉ាវដែលគាត់នៅចងចាំក្នុងអំឡុងរបបខ្មែរក្រហម។ ស្ថិតនៅក្នុងសម្លៀកបំពាក់សំពត់ពណ៌ស្វាយទុំ អាវពណ៌ផ្កាឈូក ព្រមទាំងបង់ក្រមា លោកយាយបានរៀបរាប់ប្រាប់ខ្ញុំថា គាត់មានឈ្មោះ ហាម ម៉ាន អាយុ៨៥ឆ្នាំ មានស្រុកកំណើតក្នុងស្រុកចម្ការលើ ខេត្តកំពង់ចាម។ គាត់មានប្តីឈ្មោះ ជុំ សេង (ស្លាប់)។

សព្វថ្ងៃគាត់រស់នៅក្នុងភូមិ អូររុន ឃុំថ្មាត ស្រុកអន្លង់វែង ខេត្តខត្តរមានជ័យ។ កាលពីកុមារភាព គាត់រៀនសូត្របានតិចតួចជាងគេ នៅក្នុងចំណោមសមាជិកគ្រួសាររបស់គាត់។ គាត់បានសម្រេចចិត្តឈប់រៀនដើម្បីជួយធ្វើការងារឪពុកម្តាយ ព្រោះគ្រួសាររបស់គាត់មានជីវភាពខ្វះខាត។ នៅថ្ងៃទី១៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០ រដ្ឋប្រហារទម្លាក់សម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ បានកើតមានឡើង។ ក្រោយមកក៏មានការទម្លាក់គ្រាប់បែក បេ-៥២ ពីកងទ័ពអាមេរិកកាំង នៅស្រុកចម្ការលើ

ខេត្តកំពង់ចាម ធ្វើឲ្យគ្រួសាររបស់គាត់បង្ខំចិត្តរត់គេចខ្លួន។ បន្ទាប់មកគ្រួសាររបស់គាត់ក៏បានដឹកលេណដ្ឋានដើម្បីចូលលាក់ខ្លួន។ ប៉ុន្តែទោះបីយ៉ាងណា ដូរសម្បែងនិងគោ ក្របីរបស់គាត់ ត្រូវបានបំផ្លាញខូចខ្ចីគ្នា នសល់ឡើយ។

រហូតមកដល់ទីថ្ងៃ១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ យោធាខ្មែរក្រហមទទួលបានជ័យជម្នះទាំងស្រុងទៅលើកងកម្លាំងនៃរបប លន់ នល់។ ពេលនោះគ្រួសាររបស់គាត់ ត្រូវបានអង្គការជម្លៀសចេញពីស្រុកកំណើតដោយឲ្យទៅរស់នៅភូមិផ្សេងៗ ក្នុងពេលនោះដែរ អង្គការបានចាត់តាំងគាត់ឲ្យធ្វើការខាងផ្នែកតម្បាញ។ ក្រៅពីការងារតម្បាញ គាត់ត្រូវដាំដើមកប្បាស និងបេះដូងកប្បាស យកមកហាលថ្ងៃ។

យាយ ហាម ម៉ាន បានបន្តថា ចំពោះការងារកប្បាស គឺអង្គការបានចាត់តាំងគាត់ឲ្យទទួលភារកិច្ចរំលឹកដល់ជំនួញ។ រីឯកប្បាសដែលហាលរួចហើយ គឺយកមករំលឹកដល់អំពើបាប ដើម្បីត្បាញជាក្រមាសម្រាប់យកទៅចែកនៅតាមសហករណ៍នីមួយៗ។

នៅអំឡុងឆ្នាំ ១៩៧៦ គាត់តែងតែចូលរួមប្រជុំនៅក្នុងសហករណ៍ដើម្បីទទួលផែនការពីអង្គការ និងធ្វើការងារឲ្យទាន់ពេលវេលា។ នៅពេលនោះ គាត់និងសមាជិកក្រុមគឺមានភូមិទីត្បាញក្រមា និងយកក្រមាទៅជ្រលក់ពណ៌ខ្មៅ។ មួយរយៈក្រោយមក អង្គការបានចាត់តាំងគាត់ឲ្យយកក្រមាទៅចែកនៅសហករណ៍តាអ៊ុន ដោយមានយាយ ង៉ែត មកពីភូមិភាគនិរតីជាប្រធាន។ ប្រសិនបើគាត់មិនធ្វើតាមការចាត់តាំងទេ គឺច្បាស់អង្គការយកគាត់ទៅអប់រំមិនខានឡើយ។ ដូច្នេះគាត់និងសមាជិកក្រុមបានខិតខំប្រឹងប្រែងត្បាញក្រមាឲ្យទាន់ផែនការរបស់អង្គការ។

យាយ ម៉ាន បានបន្ថែមថា គាត់តែងតែមកមកប្រជុំ និងទទួលការអប់រំពីថ្នាក់លើធ្វើយ៉ាងណាត្បាញក្រមាឲ្យបានល្អ។ គាត់ក៏ទទួលខុសត្រូវត្បាញក្រមាឲ្យ

បានមួយបូព៌ាក្រមាភ្នំមួយថ្ងៃសម្រាប់អង្គការដែរ។ នៅឆ្នាំ១៩៧៧ គាត់ត្រូវបានអង្គការផ្លាស់ឲ្យទៅរស់នៅបឹងទន្លេសាបស្ថិតនៅក្នុងស្រុកកំពង់លែង ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង។ នៅពេលទៅដល់ទីនោះ អង្គការបានចាត់តាំងគាត់ឲ្យទទួលខុសត្រូវធ្វើប្រហុកឲ្យបាន ១០០ ទៅ ២០០កីឡូក្រាម ក្នុងមួយថ្ងៃ ជាមួយសមាជិកក្រុមដែលស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់គាត់។ នៅពេលដែលកងនេសាទត្រីបានច្រើន សមាជិកក្រុមរបស់គាត់បានរួសរាន់ធ្វើប្រហុកដុកសម្រាប់យកទៅផ្គត់ផ្គង់អង្គភាព។ បន្ទាប់ពីប្រមូលដល់ប្រហុកដុករួចមក អង្គការចាប់ផ្តើមបញ្ជូនប្រហុកទាំងនោះទៅខេត្តកំពង់ចាម ទៅភូមិភាគកណ្តាល ដោយដឹកជញ្ជូនតាមកាណូត។ ទោះបី គាត់គឺជាអ្នកធ្វើប្រហុកក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែគាត់មិនដែលបានហូបប្រហុកដែលគាត់បានធ្វើឡើយ។

នៅចុងឆ្នាំ ១៩៧៨ កងទ័ពវៀតណាមវាយចូលមកប្រទេសកម្ពុជា ពេលនោះ គាត់ និងគ្រួសារ មិនបានវិលត្រឡប់ទៅស្រុកកំណើតវិញទេ គឺគាត់បានធ្វើដំណើរឆ្លងកាត់ខេត្តកំពង់ធំ ឆ្ពោះទៅប្រក ១០០៣ (ម្ដុំស្រុកអន្លង់វែង)។ ក្រោយមក គាត់ក៏បានបន្តទៅរស់នៅជំរកណាយអស់រយៈពេលមួយឆ្នាំ។ ក្នុងអំឡុងពេលដែលរស់នៅក្នុងជំរក គាត់បានច្រូតស្បូវ និងក្រងស្បូវយកទៅលក់ឲ្យឈ្មួញថៃ ដោយក្នុងមួយកណ្តបលក់បានប្រាំបាត (ស្មើនឹង៥០០រៀល) ប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីផ្គត់ផ្គង់ជីវភាពប្រចាំថ្ងៃ។ កាលនោះមានប្រជាជនខ្លះក្រងស្បូវហើយប្រជាជនខ្លះទៀតដេរម្នាក់ៗ។

រហូតដល់ចុងឆ្នាំ ១៩៧៨ យោធាខ្មែរក្រហមបានធ្វើសមាហរណកម្មចុះចូលជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ពេលនោះ គាត់និងគ្រួសាររបស់គាត់បានសម្រេចចិត្តចុះមករស់នៅក្នុងភូមិអូររុន ឃុំថ្មាត ស្រុកអន្លង់វែង ហើយបានប្រកបរបរចញ្ជិមជីវិតដោយធ្វើស្រែចម្ការ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃ។

សាលក្រមសំណុំរឿង០០២/០២

ជកស្រូវចេញពីឯកសារដែលបានផ្សព្វផ្សាយថា

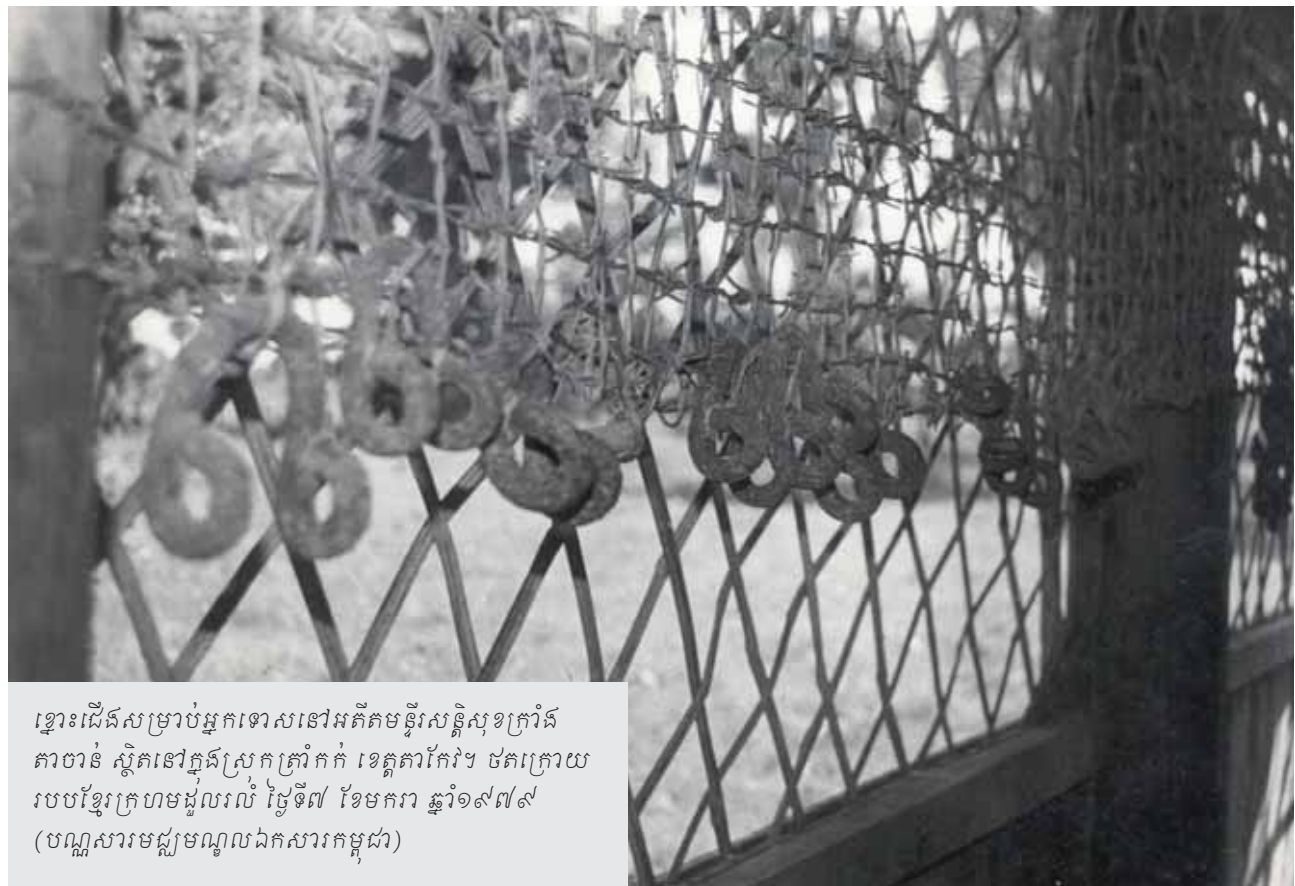
សាធារណៈរបស់សាលាក្តីខ្មែរក្រហម

ហ្វូ ថុន និង ជាតិរដ្ឋ មេត្តា

(កពីលេខមុន)

ក្រោយមកអង្គជំនុំជម្រះបានអនុញ្ញាតឲ្យភាគីមានឱកាសដាក់ការជំទាស់ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរមិនឲ្យលើសពីថ្ងៃទី ០២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៥ ចំពោះឯកសារនៅក្នុងបញ្ជីឯកសារដែលបានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពរបស់ភាគី និងជំទាស់ទៅនឹងការសន្មតពីភាពពាក់ព័ន្ធនឹងភាពអាចជឿជាក់បាននៃឯកសារទាំងឡាយ ដែលបានលើកឡើងនៅ

ក្នុងដីកាដោះស្រាយ។ សេចក្តីសន្និដ្ឋានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទាំងនេះ គឺជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ការពិចារណារបស់អង្គជំនុំជម្រះទៅលើការទទួលយកឯកសារភ័ស្តុតាង ជំនួសការរៀបចំសវនាការស្តីពីការទទួលឯកសារ ដូចដែលអង្គជំនុំជម្រះបានធ្វើក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១កន្លងមក។



ខ្មោចជើងសម្រាប់អ្នកទោសនៅអគ្គិសនីសន្តិសុខក្រាំងតាចាន់ ស្ថិតនៅក្នុងស្រុកត្រាំកក់ ខេត្តតាកែវ។ ៨កក្រោយរបបខ្មែរក្រហមដួលរលំ ថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

៥៦. បន្ទាប់ពីមានឱកាសពិភាក្សាដេញដោលសាធារណៈ ភាគរយៈសំណើទាំងនេះរួចមក អង្គជំនុំជម្រះបានទទួលយកឯកសារចំនួន ៤.៩៨០ ធ្វើជាឯកសារភ័ស្តុតាងបន្ថែមលើភ័ស្តុតាងចំនួន៥.៨២៤ ផ្សេងទៀតដែលបានទទួលយកនៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ រួមទាំងឯកសារ និងឯកសារវិភាគពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យខ្សែអាត់សំឡេង និងវីដេអូ និងភ័ស្តុតាងជាលាយលក្ខណ៍អក្សររបស់សាក្សី អ្នកជំនាញ និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីជាច្រើនទៀត។ ឯកសារខ្លះក្នុងចំណោមឯកសារទាំងនេះ ត្រូវបានទទួលយកជាភ័ស្តុតាងថ្មីដែលបានស្នើសុំ អនុលោមតាមវិធានផ្ទៃក្នុង។

៥៧. ដោយពិចារណាទៅលើវេលាដែលកន្លងផុតទៅ ចាប់តាំងពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យឯកសារដែលបានកត់ត្រានូវព្រឹត្តិការណ៍នាសម័យកាលនោះដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ គឺជាប្រភពដ៏សំខាន់បំផុតក្នុងចំណោមប្រភពភ័ស្តុតាង។ ឯកសារនាសម័យកាលនោះដែលមាននៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ រួមមានកំណត់ហេតុនៃកិច្ចប្រជុំ ឬឯកសារទំនាក់ទំនងការងារដែលអង្គជំនុំជម្រះមិនបានស្តាប់សក្ខីកម្មដោយផ្ទាល់។ ឯកសារសម័យកាលនោះដ៏ច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ទៀតដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿងអាចយកមកពិនិត្យបានជាទម្រង់អេឡិចត្រូនិច ចំណែកសំណៅដើមនៃឯកសារអាចរកបាននៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា សារមន្ទីរទួលស្វែងបណ្ណសារដ្ឋានជាតិ ឬមជ្ឈមណ្ឌលបុព្វាណា។ ភាគីអាចពិនិត្យមើលឯកសារទាំងនេះបាន បន្ទាប់ពីមានសំណើសុំពិនិត្យយថាភាពចំពោះឯកសារដើម និងភាពត្រឹមត្រូវនៃឯកសារអេឡិចត្រូនិច។ នៅពេលបាត់បង់ឯកសារដើម មានតែឯកសារចម្លងប៉ុណ្ណោះ ដែលអាចយកពិនិត្យមើលបាន។ ចំណុចនេះ ត្រូវបានយកមកពិចារណានៅពេលវាយតម្លៃអំពីតម្លៃជា ភ័ស្តុតាងនៃសម្ភារពាក់ព័ន្ធ។

៥៨. សវនាការលើការបង្ហាញឯកសារកន្លះ៖ អង្គជំនុំជម្រះបានបន្តការអនុវត្តរបស់ខ្លួនដែលបានកំណត់នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ ក្នុងការផ្តល់ឱកាសឲ្យភាគីបង្ហាញកន្លះដែលភាគីចាត់ទុកថា ជាប់ពាក់ព័ន្ធយ៉ាងខ្លាំងជាមួយនឹងប្រធានបទសវនាការនីមួយៗ។ សវនាការទាំងនោះបានពិចារណាលើព្យាបាទ ភ័ស្តុតាងជាឯកសារមិនត្រូវឲ្យដាក់ចាំបាច់នៅក្នុងអំឡុងការសួរដេញដោលចំពោះបុគ្គលទាំងឡាយដែលបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះនោះទេ ចំណែកឯភ័ស្តុតាងជាឯកសារទាំងនេះ ក៏ត្រូវបានយកមកប្រើប្រាស់ដើម្បីធានាថា សាធារណជនបានយល់ដឹងខ្លឹមសាររបស់វាឲ្យបានកាន់តែទូលំទូលាយដែលជាផ្នែកមួយនៃការជំនុំជម្រះ។

៥៩. មេធាវីការពារក្តី នួន ជា បានបង្ហាញឯកសារនានានៅក្នុងសវនាការស្តីពីសហករណ៍ត្រាំកក់ និងមន្ទីរសន្តិសុខក្រាំងតាចាន់។ ក្រោយពីបានដើរចេញពីសវនាលើការបង្ហាញឯកសារកន្លះលើកទីពីរ ស្តីពីការដ្ឋានការងារ ដើម្បីប្រឆាំងតវ៉ានឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមេធាវីការពារក្តី នួន ជា បានមានវត្តមានវិញ ប៉ុន្តែជ្រើសរើសមិនចូលរួមដោយសកម្មនៅក្នុងសវនាការលើការបង្ហាញឯកសារកន្លះតទៅទៀត។ មេធាវីការពារក្តី ខៀវ សំផន បានដាក់បង្ហាញឯកសារក្នុងប្រធានបទសវនាការចំនួន ៤ ក្នុងចំណោមប្រធានបទសវនាការទាំងប្រាំពីរដែលត្រូវជំនុំជម្រះ។ មេធាវីការពារក្តី ខៀវ សំផន ក៏បានអនុវត្តសិទ្ធិឆ្លើយតបទៅនឹងឯកសារនានាដែលភាគីផ្សេងទៀតបានលើកមកបង្ហាញនៅក្នុងប្រធានបទសវនាការចំនួន៥។ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានបង្ហាញឯកសារនៅក្នុងសវនាការ លើការបង្ហាញឯកសារកន្លះនីមួយៗ។ សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានបង្ហាញឯកសារនៅក្នុងប្រធានបទសវនាការចំនួនបី។

២.៤.៥ ភ័ស្តុតាងនៅក្រៅវិសាលភាពពេលវេលា ឬ ភូមិសាស្ត្រនៅក្នុងដីកាដំណោះស្រាយ

៦០. អង្គជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ថា អង្គជំនុំជម្រះ អាចសំអាងទៅលើភ័ស្តុតាងដែលស្ថិតនៅក្រៅវិសាល ភាពពេលវេលា ឬ ភូមិសាស្ត្រនៅក្នុងដីការដំណោះ ស្រាយនៅក្នុងកាលៈទេសៈចំនួនបីគឺ៖ (១) ដើម្បី បញ្ជាក់បំភ្លឺអំពីបរិបទមួយដែលបានកំណត់ (២) ដើម្បី បង្ហាញដោយ ការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានទៅលើ ធាតុផ្សំ ជាពិសេស ធាតុផ្សំអត្តនាម័តនៃបទល្មើសដែលបានកើត ឡើងនៅក្នុងអំឡុងពេលដែលពាក់ព័ន្ធឬ (៣) ដើម្បីបង្ហាញ នូវគំរូយ៉ាងទូលំទូលាយនៃការប្រព្រឹត្ត។ ហេតុនេះអង្គ ជំនុំជម្រះនឹងសំអាងទៅលើភ័ស្តុតាងប្រភេទនេះ សម្រាប់ តែគោលបំណងដែលមានកម្រិតទាំងនេះ និងផ្ដោតតែទៅ លើភ័ស្តុតាងនៅក្រៅវិសាលភាពដែលស្របទៅនឹង ភ័ស្តុតាងផ្សេងទៀតប៉ុណ្ណោះ។

២.៤.៦. ការវាយតម្លៃថាចុះក្រោយរលឹកស្តុតាង

២.៤.៦.១. បញ្ហាទូទៅពាក់ព័ន្ធនឹង ភ័ស្តុតាង

៦១. នៅក្នុងការសម្រេចសេចក្តី អង្គជំនុំជម្រះពឹង ផ្អែកលើភ័ស្តុតាងដែលបានដាក់នៅចំពោះមុខអង្គប្រជុំ និងបានដាក់ឲ្យពិភាក្សាដេញដោលទល់គ្នា។ អង្គជំនុំ ជម្រះបានពិចារណាទាំងទៅលើសេចក្តីសន្និដ្ឋានចុង ក្រោយ និងសេចក្តីជំទាស់លើតម្លៃនៃភ័ស្តុតាង ដែលធ្វើ ឡើងនៅពេលជំនុំជម្រះ ជាពិសេសភ័ស្តុតាងទាំងឡាយ ដែលបានបំពេញនូវការបញ្ជាក់បរិបទនៃភាពពាក់ព័ន្ធ និង ភាពជឿជាក់បាននៃភ័ស្តុតាងដែលបានស្នើសុំ។ កត្តាមួយ ចំនួនមានភាពពាក់ព័ន្ធនឹងតម្លៃនៃភ័ស្តុតាងដែល កត្តា ទាំងនោះ រួមមាន លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យដែលមានចែងនៅក្នុង វិធាន ៨៧(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងកាលៈទេសៈជុំវិញការ បង្កើត ឬការកត់ត្រាភ័ស្តុតាងថា តើឯកសារដែល ត្រូវបានទទួលយកនោះជាឯកសារដើម ឬឯកសារថត ចម្លង លទ្ធភាពនៃការអានបាន ភាពមិនស៊ីសង្វាក់

ខ្លះៗទៅនឹងឯកសារដទៃទៀត កន្លះចន្លោះដែលអាចចោទ ប្រកាន់បាន ថាគឺភាគីមានឱកាសសួរដេញដោលភ័ស្តុតាង និងសញ្ញាណផ្សេងៗទៀតនៃភាពគួរឲ្យទុកចិត្តបាន រួមទាំង ដំណើរនៃការរក្សាភ័ស្តុតាង និងប្រភពភ័ស្តុតាង។ អង្គជំនុំ ជម្រះក៏បានពិចារណាផងដែរទៅលើការកំណត់អត្តសញ្ញាណ ការពិនិត្យលើភ័ស្តុតាង ភាពលម្អៀង ប្រភព និងបុព្វហេតុ របស់បុគ្គលដែលជាម្ចាស់ភ័ស្តុតាងនៅឬ(មិនមានចំណុច ទាំងពីរនេះ) ឬប្រភពផ្សេងទៀតនៃភ័ស្តុតាងទាំងនោះ។

៦២. ជាពិសេស ចំពោះការវាយតម្លៃលើសក្ខីកម្ម របស់សាក្សី អង្គជំនុំជម្រះពិចារណាលើព្យាបា ភាព អាចជឿជាក់បាននៃសក្ខីកម្មរបស់សាក្សី អាស្រ័យលើ សមត្ថភាពរបស់គាត់ក្នុងការយល់ការចងចាំ និងការ បង្ហាញយ៉ាងត្រឹមត្រូវ រឺរបស់គាត់ ចំណុចទាំងនេះអាច ត្រូវបានប៉ះពាល់ដោយកត្តាមួយចំនួន។ កត្តាទាំងនោះ មានដូចជា ពេលវេលាដែលបានកន្លងផុតទៅចាប់តាំងពី ព្រឹត្តិការណ៍នោះបានកើតឡើងដោយសារតែការប៉ះពាល់ នៃពេលវេលានោះមកលើការចងចាំ កត្តាសុខភាព អាយុ និងស្ថានភាពផ្លូវចិត្តរបស់សាក្សីនៅពេលហេតុការណ៍ នោះបានកើតឡើង និងពេលវេលានៃការផ្តល់សក្ខីកម្ម ព្រម ទាំងភាពលម្អៀងដែលអាចកើតចេញពីបញ្ហានានា ដូចជា ចេតនាគេចចេញពីការឆ្លើយដាក់បន្ទុកលើខ្លួនឯង ឬភាព អាម៉ាស់ជាសាធារណៈ និងគោលបំណងការពារបុគ្គល ផ្សេងទៀត។ អង្គជំនុំជម្រះក៏សំអាងលើការណែនាំពីសំណាក់ សហការី កម្ពុជារបស់ខ្លួននៅក្នុងការវាយតម្លៃលើភាពអាច ជឿជាក់បានរបស់សាក្សី ដើម្បីជៀសវាងភាពលម្អៀង កើតចេញពីបរិបទវប្បធម៌។

៦៣. នៅក្នុងការវាយតម្លៃទៅលើភ័ស្តុតាងអង្គជំនុំជម្រះ ពិចារណាទៅលើចំណុចដែលថាប្រភពនៃពាក្យចចាម អាវ៉ាមមិនត្រូវបានសួរដេញដោលនោះទេ រួមទាំង «កាលៈទេសៈផ្សេងទៀតកើតជុំវិញភ័ស្តុតាងចចាម អាវ៉ាម»។ ហេតុដូច្នេះ ភ័ស្តុតាងចចាមអាវ៉ាមត្រូវបាន ទទួលយកដោយប្រុងប្រយ័ត្ន។

៦៤. ដើម្បីអាចដាក់ទោសជនជាប់ចោទ រាល់សេចក្តី សន្និដ្ឋានដែលអាចទាញចេញពីភ័ស្តុតាងត្រូវតែ ស៊ីបង្វាក់ គ្នាជាមួយនឹងពិរុទ្ធភាពរបស់ជនជាប់ចោទ។ ដូចអង្គជំនុំ ជម្រះតុលាការកំពូលបានកត់សម្គាល់ថា៖

«នៅក្នុងរឿងក្តីពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើសធំធេង ការកោះហៅ សាក្សីទាំងអស់ឲ្យមកផ្តល់សក្ខីកម្មអំពីព្រឹត្តិការណ៍ជាច្រើន ដែលចោទជាបញ្ហានេះ គឺពុំអាចធ្វើទៅបានឡើយ។ ក្នុង ស្ថានភាពបែបនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចតម្រូវ ឲ្យទាញយកសេចក្តីសន្និដ្ឋានចេញពីភ័ស្តុតាងដែលបាន ស្តាប់សក្ខីកម្មពីបុគ្គលមួយចំនួនមានកម្រិត ទាក់ទងទៅ នឹងបទពិសោធន៍យ៉ាងទូលំទូលាយនោះ»។

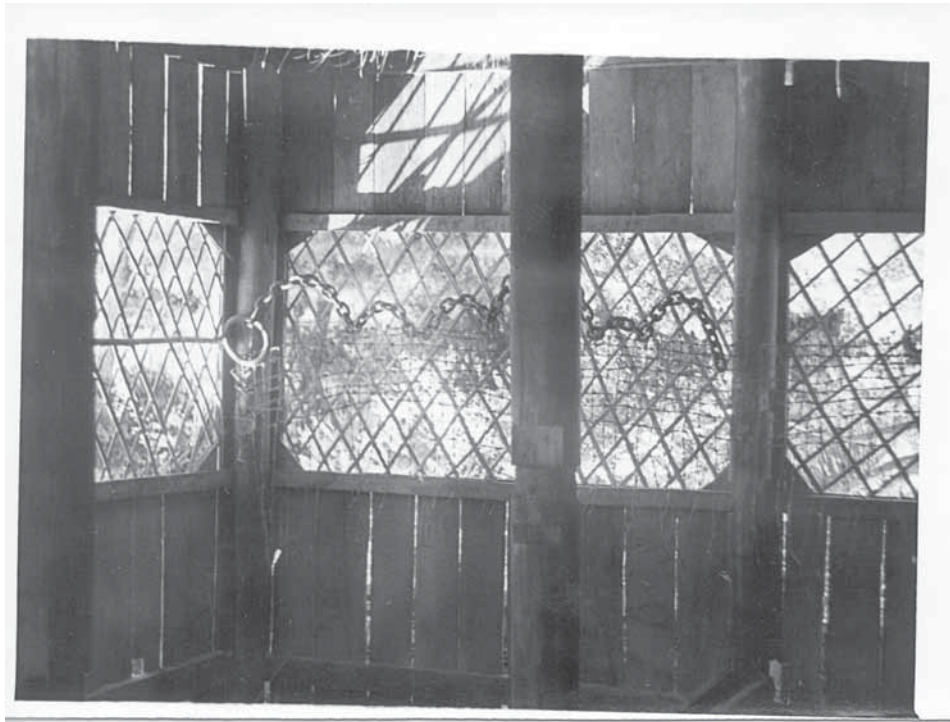
សេចក្តីសន្និដ្ឋានទូទៅ អាចទាញយកចេញពី ភ័ស្តុតាងជាក់លាក់របស់សាក្សីមួយចំនួនដែលមាន កម្រិត ប៉ុន្តែអាចធ្វើបែបនេះបានតែក្នុងករណី ដែលការ

យល់ឃើញទូទៅនោះ ត្រូវបានបង្ហាញឲ្យហួសពីវិមត្តិ សង្ស័យប៉ុណ្ណោះ។

៦៥. មុននឹងទាញសេចក្តីសន្និដ្ឋានផ្ទុយណាមួយចេញពី ភ័ស្តុតាងដែលត្រូវបានដាក់បង្ហាញនៅក្នុងសវនាការ អង្គជំនុំជម្រះត្រូវពិចារណាទៅលើភាពសមស្របនៃការ ពន្យល់ផ្សេងៗទៀតសិន រួមទាំង ការពន្យល់ដែលអាច ជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ។ ឧទាហរណ៍ សេចក្តី ថ្លែងការណ៍ទាំងឡាយដែលបានធ្វើឡើងក្នុងគោលបំណង យោសនា អាចបន្ថយ អាចជឿជាក់បាននៃសេចក្តីថ្លែង ការណ៍ទាំងនោះ។ លើសពីនេះទៀត ជាការចាំបាច់ដែល អង្គជំនុំជម្រះបង្ហាញអត្តសញ្ញាណ និងពិចារណាទៅលើ ភ័ស្តុតាងដោះបន្ទុក រួមទាំង ភ័ស្តុតាងដាក់បន្ទុកលើបញ្ហា ណាមួយដែរ។



រណ្តៅសាកសពនៅក្នុងបរិវេណអតីតមន្ទីរសន្តិសុខ ក្រាំងតាចាន់ ស្ថិតនៅក្នុង ស្រុកត្រាំកក់ ខេត្តតាកែវ។ ថតក្រោយរបបខ្មែរក្រហមដួលរលំ ថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)



ប្រវាក់ជើងសម្រាប់ដាក់អ្នកទោសនៅអតីតមន្ទីរសន្តិសុខក្រាំងតាចាន់ ស្ថិតនៅក្នុងស្រុកត្រាំកក់ ខេត្តតាកែវ។ ថតក្រោយរបបខ្មែរក្រហម ដួលរលំ ថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ ១៩៧៩។ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

៦៦. ទាក់ទងនឹងភ័ស្តុតាងដែលអ្នកជំនាញបានផ្តល់អង្គជំនុំជម្រះត្រូវតែពិនិត្យ ពិចារណាដោយប្រុងប្រយ័ត្នទៅលើប្រភពនានាដែលអ្នកជំនាញបានប្រើជាសំអាងនៅក្នុងសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ពួកគាត់។ ក្នុងករណីដែលការសម្រេចផ្នែកអង្គហេតុដោយផ្អែកលើស្នាដៃនិពន្ធរបស់អ្នកជំនាញណាម្នាក់ ត្រូវតែមានការចង្អុលបង្ហាញឲ្យបានច្បាស់លាស់អំពីប្រភពជាក់ច្បាស់ និងអាចផ្ទៀងផ្ទាត់បានដែលជាមូលដ្ឋាននៃមតិយោបល់របស់អ្នកជំនាញរូបនោះ។ ក្នុងករណីដែលជាប្រភពដើមពុំអាចទទួលបាន និងផ្ទៀងផ្ទាត់បាន នោះភ័ស្តុតាងរបស់អ្នកជំនាញដែលបានពិប្រភពទាំងនេះ ត្រូវបានផ្ទៀងផ្ទាត់បាននោះ ភ័ស្តុតាងរបស់អ្នកជំនាញដែលបានផ្តល់សក្ខីកម្មនៅក្នុងសវនាការដូចជា Elizabeth BECKER, Henri LOCARD, អ៊ីសា ឌីស្ទីន, រឿន វ៉ុទ្ធី, Peg LEVINE, Kasumi NAKAGAWA, Alexander Laban HINTO និង Stephen John MORRIS។

៦៧. មេធាវីការពារក្តី នួន ជា លើកឡើងថាសក្ខីកម្មរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមានតម្លៃជាភ័ស្តុតាងទាបជាងសក្ខីកម្មរបស់សាក្សី ព្រោះថាដើម្បីបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមិនធ្វើសម្បថនោះទេ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល បានបដិសេធទង្វើករណីនេះកាលពីមុនរួចមកហើយ ចំណែកឯអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានសម្រេចតម្កល់ជាឯកច្ឆន្ទថា «អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង អាចសំអាងលើសក្ខីកម្មរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងការកំណត់អំពីពិរុទ្ធភាព ដូចគ្នាទៅនឹងការដែលអង្គជំនុំជម្រះសំអាងទៅលើសក្ខីកម្មរបស់ជនជាប់ចោទផងដែរ ប្រសិនបើជនជាប់ចោទសម្រេចផ្តល់សក្ខីកម្ម» និងដោយហេតុថា ឋានៈរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី «អាចជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងតម្លៃជាភ័ស្តុតាង និង/ឬភាពអាចជឿជាក់បាននៃសក្ខីកម្ម ពុំមានហេតុផលអ្វីត្រូវបដិសេធសក្ខីកម្មឡើយ» ។ អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានសម្រេចថា បើទោះបីជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមិនត្រូវ

ធ្វើសម្បថយ៉ាងណាក៏ដោយ ប៉ុន្តែអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចសំអាងទៅលើសក្ខីកម្មរបស់ពួកគាត់បានដែរ រួមទាំងភ័ស្តុតាងដែលពួកគាត់បានផ្តល់ជូន នៅពេលពួកគាត់បានទទួលបានឱកាសធ្វើសេចក្តីថ្លែងអំពីទុក្ខវេទនារបស់ខ្លួន។ ហេតុដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះបដិសេធចំពោះការលើកឡើងថាសក្ខីកម្មរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមានតម្លៃជាភ័ស្តុតាងទាបជាងនោះ។

២៤.៦.២ កំណត់ហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ រួមទាំងកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី កិច្ចសម្ភាសន៍ជាមួយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា របាយការណ៍របស់វេជ្ជសាស្ត្រនិងអត្ថបទសារព័ត៌មាន។

៦៨. ក្រមមេធាវីការពារក្តី ខៀវ សំផន និង នួន ជា លើកឡើងថាអង្គជំនុំជម្រះ ត្រូវផ្តល់តម្លៃជាភ័ស្តុតាងតិចតួចប៉ុណ្ណោះ ចំពោះកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនិងអ្នកជំនាញ ដែលភាគីមិនមានឱកាសសួរដេញដោល។ ក្រមមេធាវីការពារក្តីលើកឡើងបន្ថែមទៀតថា កំណត់ហេតុបែបនេះមិនអាចបានយកមកប្រើ ដើម្បីបង្ហាញពីអំពើនិងការប្រព្រឹត្តរបស់ជនជាប់ចោទនោះទេ។

៦៩. អង្គជំនុំជម្រះរម្មឹកសាជាថ្មីថា ដោយសារបញ្ហានិតិភាពនៃឱកាសរបស់ភាគីនៅក្នុងការសួរដេញដោលអំពីប្រភពភ័ស្តុតាងឬអ្នកផ្តល់ភ័ស្តុតាង អង្គជំនុំជម្រះនឹងផ្តល់ជាទម្ងន់ជាភ័ស្តុតាងតិចតួចចំពោះភ័ស្តុតាងប្រភេទនេះ។ លើសពីនេះទៀត កំណត់ហេតុដែលត្រូវបានធ្វើឡើងនៅខាងក្រៅក្របខណ្ឌនីតិវិធីតុលាការ ដូចជា កំណត់ហេតុដែលបានកត់ត្រាដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី របាយការណ៍រឿងរ៉ាវរបស់ជនរៀសខ្លួនដែលពុំបានធ្វើសម្បថ អត្ថបទសារព័ត៌មាន មានតម្លៃជាភ័ស្តុតាងតិច។ ក្នុងករណីដែល

សំអាងហេតុត្រូវបានផ្អែកលើផ្នែកខ្លះនៃកំណត់ហេតុបែបនេះ ទង្វើករណីនៃសំអាងហេតុ ត្រូវតែពន្យល់ឲ្យបានច្បាស់លាស់ ជាពិសេស ប្រសិនបើការផ្តន្ទាទោសពឹងផ្អែកទៅលើភ័ស្តុតាងបែបនេះទាំងស្រុងឬជា សំខាន់។ ដើម្បីពិនិត្យទៅលើភាពត្រឹមត្រូវនៃចម្លើយរបស់សាក្សី អង្គជំនុំជម្រះអាចពិចារណាថា តើចម្លើយនោះស៊ីជម្រកគ្នាជាមួយនឹងភ័ស្តុតាងផ្សេងទៀតដែរអង្គជំនុំជម្រះអាចពិចារណាថា តើចម្លើយពីមុនរបស់សាក្សីស៊ីជម្រកគ្នាដែរឬទេ ហើយថាតើភាពមិនស៊ីជម្រកគ្នាត្រូវបានពន្យល់ឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់ដែរឬទេ។

៧០. អង្គជំនុំជម្រះបានទទួលយកកំណត់ហេតុ និងប្រតិចារិករបស់សាក្សីមួយចំនួន ជំនួសឲ្យការមកផ្តល់សក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់ ក្នុងករណីដែលកំណត់ហេតុទាំងនោះត្រូវបានបំពេញលក្ខខណ្ឌនៃការបញ្ជាក់បឋមនៃភាពពាក់ព័ន្ធ និងភាពអាចជឿជាក់បាន(រួមទាំងយថាភាព) និងត្រូវបានស្នើសុំធ្វើជាការបង្ហាញអំពីបញ្ហានានា ក្រៅពីអំពើនិងការប្រព្រឹត្តរបស់ជនជាប់ចោទ។

៧១. បន្ថែមពីនេះទៀត អង្គជំនុំជម្រះបានទទួលយកនូវកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់បុគ្គលដែលបានទទួលមរណភាព ឬសាក្សីទាំងឡាយណាដែលមិនអាចចូលខ្លួនមកធ្វើសក្ខីកម្ម រួមទាំងសម្រាប់កោលបំណងនៃការបង្ហាញអំពីអំពើនិងការប្រព្រឹត្តរបស់ជនជាប់ចោទផងដែរ។ ប៉ុន្តែកំណត់ហេតុទាំងនោះមានតម្លៃជាភ័ស្តុតាងតិចតួច ហើយការផ្តន្ទាទោសមិនអាចពឹងផ្អែកលើកំណត់ហេតុទាំងនោះមានតម្លៃជាភ័ស្តុតាងតិចតួច ហើយការផ្តន្ទាទោសមិនអាចពឹងផ្អែកលើកំណត់ហេតុទាំងនោះទាំងស្រុងឬជាសំខាន់នោះឡើយ។ បើទោះបីជា កំណត់ហេតុបែបនោះមានតម្លៃជាភ័ស្តុតាងតិចជាងសក្ខីកម្មរបស់សាក្សីដែលចូលខ្លួននៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះក៏ដោយ ប៉ុន្តែកំណត់ហេតុប្រភេទនេះគឺជាភ័ស្តុតាងដ៏សំខាន់ ជាពិសេសប្រសិនបើវាត្រូវបានធ្វើឡើងដោយស្ថាប័នតុលាការ។

(ករណីរលង២៤១)

អង្គបុរេជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

របស់ខ្លួននិងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/២

សោម ប៊ុនថន



អោ អាន (បណ្ឌិតសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

អង្គបុរេជំនុំជម្រះនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ចេញសេចក្តីពិចារណារបស់ខ្លួនទៅលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ប្រឆាំងនឹងដីកាដោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/២។

ក្រោយពេលស៊ើបអង្កេតដែលមានរយៈពេល ១០ ឆ្នាំរួចមក នៅថ្ងៃទី១៦ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៨ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានចេញដីកាចោទប្រកាន់បញ្ជូន អោ អាន ទៅជំនុំជម្រះ ហើយនៅថ្ងៃដដែលនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិបានចេញដីកាលើកលែងចោទប្រកាន់រាល់បទចោទទាំងអស់មកលើរូបគាត់។ ជាលើកដំបូងនៅក្នុងប្រវត្តិកុលាការ អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវប្រឈមនឹងដីកាដោះស្រាយពីរផ្ទុយគ្នា ចេញពីការិយាល័យតុលាការតែមួយ។

បន្ទាប់មក អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានទទួលបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ពីសហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិនៅថ្ងៃទី១៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៨ និងពីសហមេធាវីការពារក្តី អោ អាន នៅថ្ងៃទី១៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៨ ដែលជំទាស់ទៅនឹងដីកាដោះស្រាយ (ដីកាបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ) របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ និងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ពីសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិនៅថ្ងៃទី២០ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៨ ដែលជំទាស់ទៅនឹងដីកាលើកលែងចោទប្រកាន់ អោ អាន របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ។

នៅថ្ងៃទី១៩ ទី២០ និង ទី២១ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៩ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានដំណើរការសវនាការក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/២ ដើម្បីស្តាប់ទស្តីករណ៍នានារបស់ភាគី។

ផ្នែកនៃសេចក្តីសម្រេចរួម ដែលអង្គបុរេជំនុំជម្រះបានសម្រេចជាឯកច្ឆន្ទជាបឋម ក្រោយពេលបានពិនិត្យទៅលើសំណុំរឿងយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់រួចមក អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានសន្និដ្ឋានថា ការចេញដីកាដោះស្រាយពីរផ្ទុយគ្នា ក្នុងពេលដំណាលគ្នារបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត គឺខុសច្បាប់ ដោយរំលោភទៅលើមូលដ្ឋានគ្រឹះនៃក្របខណ្ឌគតិយុត្តិរបស់ អ.វ.ត.ក។

អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ការបើកកិច្ចស៊ើបសួររួមគ្នារវាងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ និងអន្តរជាតិគឺជាគោលការណ៍គតិយុត្តិចម្បងជាមូលដ្ឋាននៅ អ.វ.ត.ក (នៅត្រង់កថាខណ្ឌ ១០៣)។ ពិសេសជាងនេះទៀត នៅក្នុងករណីខ្វែងយោបល់គ្នា ពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហានានាដែល

ត្រូវសម្រេចដោយដីកាដោះស្រាយ អនុលោម តាមវិធាន ៦៧ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថាក្របខណ្ឌគតិយុត្តិនៅ អ.វ.ត.ក អនុញ្ញាតឲ្យមានដំណើរការសកម្មភាពតែពីរប៉ុណ្ណោះ អនុលោមតាមមាត្រា ២៣ថ្មីនៃច្បាប់ អ.វ.ត.ក និង វិធាន ៧/២(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមានកាតព្វកិច្ចធ្វើការព្រមព្រៀងដោយតុល្យភាព ឬដោយផ្ទាល់ទៅលើបញ្ហាទាំងនោះ ឬបញ្ជូនករណីខ្វែងយោបល់របស់ខ្លួនទៅលើបញ្ហាទាំងនេះទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ (នៅត្រង់កថាខណ្ឌ ១២០)។

អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ថា

ការចេញដីកាដោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតរយៈពេល ១៦ខែ ក្រោយពីការជូនដំណឹងជាលើកទីពីរនូវការបញ្ចប់កិច្ចស៊ើបសួរ ហើយយល់ឃើញថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត មិនបានចេញដីកាដោះស្រាយក្នុងអំឡុងថិរវេលាសមរម្យទេ (នៅត្រង់កថាខណ្ឌ ៦២ និង ៧០)។

អនុលោមតាមវិធាន ៧៧(១៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង សាលដីកានេះបិទផ្លូវតវ៉ា។

មតិយោបល់របស់ចៅក្រមជាតិ

ចៅក្រមជាតិយល់ឃើញថា ប្រវត្តិនៃការចរចាដែលនាំឲ្យបង្កើតកិច្ចព្រមព្រៀងរវាង អ.ស.ប និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បង្កើតឲ្យមានការចោទប្រកាន់តែបុគ្គលចំនួនតិចតួចប៉ុណ្ណោះនៅ អ.វ.ត.ក (នៅត្រង់កថាខណ្ឌ ២០៣) ទាំងថ្នាក់ដឹកនាំជាន់ខ្ពស់ និងអ្នកទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុត។ ចៅក្រមជាតិបានសន្និដ្ឋានថា បុគ្គលប្រាំពីររូប ដែលជាសមាសភាពនៅក្នុងគណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍របស់ ប.ក.ក ត្រូវបានចាត់ទុកជាមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់នៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (នៅត្រង់កថាខណ្ឌ ២២៣) ចំណែក កាំង ហ្គេកអ៊ាវ មិនមែនជាមេដឹកនាំជាន់ខ្ពស់នៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យទេ។ ទាក់ទិននឹងសំណុំរឿង ០០៤/២ ចៅក្រមជាតិនៃអង្គបុរេជំនុំជម្រះពិចារណាឃើញថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិបានធ្វើការស៊ើបអង្កេតយ៉ាងល្អិតល្អន់ (នៅត្រង់កថាខណ្ឌ ២៨១) ហើយហេតុនេះយល់ឃើញថា ដីកាលើកលែងចោទប្រកាន់ អោ អាន របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ ធ្វើឡើងត្រឹមត្រូវតាមផ្លូវច្បាប់ និងគួរតែត្រូវបានតម្កល់។

ម្យ៉ាងវិញទៀត ចៅក្រមជាតិយល់ឃើញថា សកម្មភាពដែលសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិបានធ្វើឡើង គឺផ្ទុយទៅនឹងគំនិតរបស់អ្នកតាក់តែងច្បាប់ រចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋបាលរបស់កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ យុត្តិសាស្ត្រអន្តរជាតិ និងការអះអាងពីមុនរបស់ខ្លួនផង (នៅត្រង់កថាខណ្ឌ ២៩៣)។ ចៅក្រមជាតិយល់ឃើញផងដែរថាការចេញដីកាសម្រេចពីរផ្ទុយគ្នាបែបនេះ បង្កើតបានជាចន្លោះប្រហោងនៃច្បាប់(កថាខណ្ឌ២៩៥)។ ហើយក្នុងករណីដែលច្បាប់ពុំមានចែងដូច្នេះ ហើយដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាជាប់កាំងក្នុងសំណុំរឿង ០០៤/២ នេះបាន ចៅក្រមជាតិ

យល់ថាការបកស្រាយចុះបញ្ជី ឬវិធាននានា រួមទាំងវិធាន ៧៧(១៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងផងដែរនោះ ត្រូវធ្វើឡើង ដោយពិចារណាទៅលើផលប្រយោជន៍ជនត្រូវចោទ (កថាខណ្ឌ២៩៦, ៣០១)។ ហេតុនេះ ចៅក្រមជាតិបាន សន្និដ្ឋានថា ដីកាដោះស្រាយ (បញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ) ត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ ហើយដីកាដោះស្រាយ (លើកលែងចោទ) ត្រូវតម្កល់ទុកជាជាន់ការ ។

មតិយោបល់របស់ចៅក្រមអន្តរជាតិ

តាំងពីដំបូងមក ចៅក្រមអន្តរជាតិបានសង្កេតឃើញថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតប្រើប្រាស់សិទ្ធិអំណាចដោយមិនត្រឹមត្រូវ ដែលចេញដីកាដោះស្រាយពីរដាច់ពីគ្នា និងដូចគ្នា (នៅត្រង់កថាខណ្ឌ ៣១៣)។ ចៅក្រមអន្តរជាតិបានដោះស្រាយពីសុពលភាពរបស់ដីកាដោះស្រាយទាំងពីរ (នៅត្រង់កថាខណ្ឌ ៣១៧-៣២៦) ដោយសារដីកាទាំងពីរនេះមានភាពខុសគ្នា មិនអនុលោមទៅតាមច្បាប់ជាធរមាននៅ អ.វ.ត.ក។ ចៅក្រមអន្តរជាតិពិចារណាឃើញថា ជាការសមហេតុផលដែលត្រូវយោងទៅតាមព្រះរាជក្រឹត្យ ៥(៤), ៦(៤) និង ៧ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងអ.វ.ត.ក មាត្រា ២០ថ្មី និង ២៣ថ្មី នៃច្បាប់ អ.វ.ត.ក និង វិធាន ១៣(៥), ១៤(៧), ៧១ និង ៧២ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលថា កម្មវត្ថុនៃយន្តការដោះស្រាយករណីខ្វែងយោបល់ គឺដើម្បីបញ្ចៀសការរាំងស្ទះដែលបង្កាក់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធី មិនឲ្យបន្តដំណើរការទៅការជំនុំជម្រះ (នៅត្រង់កថាខណ្ឌ ៣២៣)។

ចៅក្រមអន្តរជាតិបានសន្និដ្ឋានថា ការចេញដីកាដោះស្រាយលើកលែងចោទប្រកាន់ អោ អាន របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតជាតិ គឺហួសដែនអំណាច ហើយហេតុនេះ ត្រូវទុកជាមោឃៈ ចំណែកដីកាដោះស្រាយ (ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ) របស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមានសុពលភាព (នៅត្រង់កថាខណ្ឌ ៣២៦) ហើយអាស្រ័យហេតុនេះ អោ អាន ត្រូវចោទប្រកាន់បញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះនៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។ ក្រោយពីពិនិត្យទៅលើមូលដ្ឋានទាំងអស់នៃបណ្តឹងទទួលបានដែលទទួលយកបាន រួចមក ចៅក្រមអន្តរជាតិ បានកែប្រែដីកាដោះស្រាយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិ (ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ) ចំពោះបទប្រល័យពូជសាសន៍ (នៅត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៣២)។ លើសពីនេះទៀត អនុលោមតាមវិធាន ៤៤ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង និងអង្គហេតុនានាដែលមានក្នុងកំណត់ហេតុ ចៅក្រមអន្តរជាតិយល់ឃើញថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអន្តរជាតិមានកំហុស ដោយមិនបានពិចារណាទៅលើវិធានការសន្តិសុខនានាដែលខ្លួនអាចយកមកប្រើប្រាស់បាន។ ដោយហេតុថា អោ អាន ត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទទ្រង់ទ្រាយធំបំផុត ដូចជា បទប្រល័យពូជសាសន៍ ទ្រង់ទ្រាយធំប្រឆាំងមនុស្សជាតិ និង បទមនុស្សឃាត ចៅក្រមអន្តរជាតិក៏ត្រូវបានចេញដីកាបង្គាប់ឲ្យចាប់ខ្លួនគាត់ (កថាខណ្ឌ ៦៨៨-៦៩៣) ។

ដោយសារមិនទទួលបានការគាំទ្រដោយសំឡេងភាគច្រើនលើសលុបលើសពី៤រូប ស្ថានភាពនេះស្ថិតក្រោមបញ្ញត្តិនៃវិធាន ៧៧(១៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ ដីកាដោះស្រាយ (សម្រេចបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ)មិនអាចត្រូវបានបដិសេធទេ ហេតុនេះត្រូវមានសុពលភាព។

របាយការណ៍វេទិកាថ្នាក់រៀនស្តីពី
«សារសំខាន់នៃការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា
ប្រជាធិបតេយ្យ ១៩៧៥ ដល់ ១៩៧៩»
នៅវិទ្យាល័យបាភ្នំ

វិទ្យាល័យបាភ្នំ



វិទ្យាល័យបាភ្នំ ស្ថិតនៅក្នុងស្រុកបាភ្នំ ខេត្តព្រៃវែង។ (លី កុកឆាយ/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

វិទ្យាល័យ បាភ្នំ មានអាយុកាល៦០ឆ្នាំគត់ បើគិតត្រឹមឆ្នាំ២០១៩។ ក្នុងរយៈពេល៦០ឆ្នាំនេះ វិទ្យាល័យ បាភ្នំ មានប្រវត្តិឆ្លងកាត់សម័យកាលសំខាន់ៗមួយចំនួនរាប់ចាប់តាំងពីក្រោយភ្លាមៗនៃការទទួលបានឯករាជ្យភាពលើអាណានិគមបារាំង។ វិទ្យាល័យ បាភ្នំ មានទីតាំងធំទូលាយ មានអគារចាស់ៗ

ដែលជាសំណង់ដែលមានអាយុកាលយូរឆ្នាំ និងគ្របដណ្តប់ទៅដោយដើមឈើជាច្រើនដែលអាចផ្តល់ម្លប់ត្រឈឹងត្រឈៃដល់សិស្សានុសិស្ស។ វិទ្យាល័យ បាភ្នំ មានទីតាំងស្ថិតនៅក្នុងតំបន់ប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏យូរលង់របស់កម្ពុជា គឺសម័យកាលនគរភ្នំ។ បន្ទាប់ពីទទួលបានឯករាជ្យពីបារាំងក្នុងឆ្នាំ

១៩៥៤ ព្រះបាទ នរោត្តម សីហនុ បានយកចិត្តទុកដាក់ ចំពោះតំបន់ប្រវត្តិសាស្ត្រនេះ។ នៅឆ្នាំ១៩៥៩ សម្តេច ព្រះ នរោត្តម សីហនុ ព្រះប្រមុខរដ្ឋនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានកសាង គ្រឹះស្ថានសិក្សាមួយកន្លែង ដាក់ឈ្មោះថា វិទ្យាល័យ បាភ្នំ ដែលបានដាក់ឲ្យដំណើរការនៅក្នុងឆ្នាំសិក្សា១៩៦០-១៩៦១ ស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់លោកនាយកឈ្មោះ ងាញ៉ា សូ ។

នៅថ្ងៃទី១៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧០ ស្ថានភាពរបស់ប្រទេសជាតិមានការប្រែប្រួល និងផ្លាស់ប្តូរដោយសារការធ្វើរដ្ឋប្រហារទម្លាក់ព្រះបាទ នរោត្តម សីហនុ។ ត្រឹមឆ្រៀន និងសិស្សានុសិស្សមួយចំនួនបានចាប់ផ្តើម ងើបឡើងតស៊ូប្រឆាំងនឹងរដ្ឋប្រហារ ហើយមួយចំនួនបានរត់ចូលព្រៃរួមកម្លាំងជាមួយរណសិរ្សរួបរួមកម្ពុជាដើម្បីទាមទារអំណាចថ្វាយសម្តេចឪវិញ ហើយមួយចំនួនទៀតបានរត់ភៀសខ្លួនទៅទីក្រុងភ្នំពេញដើម្បីគេចពីសង្គ្រាមដែលបានផ្ទុះឡើងគ្រប់ទិសទី។ វិទ្យាល័យបាភ្នំ ត្រូវបានបិទទ្វារផ្អាកដំណើរការនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧២ ហើយបើកឲ្យដំណើរការឡើងវិញនៅក្រោយឆ្នាំ១៩៧៩ ដោយបានចាប់ផ្តើមពីកម្រិតបឋមសិក្សា និងក្រោយមកទៅជាកម្រិតអនុវិទ្យាល័យ ហើយក្នុងឆ្នាំសិក្សា ១៩៩០-១៩៩១ សាលានេះត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរទៅជាវិទ្យាល័យបាភ្នំ វិញ។

នៅថ្ងៃទី៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាសហការជាមួយក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា និងមានការគាំទ្រផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុពីទីភ្នាក់ងារសហរដ្ឋអាមេរិក ដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិ បានធ្វើវេទិកាថ្នាក់រៀនលើកទី ៤៥ របស់ខ្លួន ក្រោមប្រធានបទស្តីពី «សារសំខាន់នៃការសិក្សាពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ ១៩៧៩» នៅវិទ្យាល័យ បាភ្នំ ក្នុងគោលបំណងបង្ហាញឲ្យឃើញពីតម្លៃនៃការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រដែលជាមធ្យោបាយដ៏មានប្រសិទ្ធភាពសម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរនាពេលអនាគត។

ដោយផ្អែកលើការផ្លាស់ប្តូរឥរិយាបថរបស់សិស្ស ចំពោះរឿងរ៉ាវដែលបានកើតឡើងក្នុងអតីតកាលរបស់

ប្រទេសកម្ពុជា វេទិកានេះនឹងជំរុញទឹកចិត្តសិស្សានុសិស្ស និងក្មេងជំនាន់ក្រោយ ឲ្យខិតខំរៀនសូត្រ និងរួមសហការគ្នាដើម្បីសន្តិភាព។ រចនាសម្ព័ន្ធនៃវេទិកានេះ គឺដើម្បីលើកទឹកចិត្តសិស្សានុសិស្សទាំងអស់ឲ្យធ្វើជាម្ចាស់លើប្រវត្តិសាស្ត្រខ្លួនឯង និងទទួលស្គាល់ការពិតរបស់ខ្លួន។ ក្នុងន័យនេះ ការអប់រំប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យសង្ឃឹមថានឹងបង្កើតការសន្ទនាមួយ ដែលអាចឈានដល់លទ្ធផលជាផ្នែផ្កាក្នុងការកសាងសន្តិភាព ការព្យាបាលរួសរៀបចំចិត្ត និងការទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍នាពេលអនាគតសម្រាប់ក្មេងៗជំនាន់ក្រោយ។

សកម្មភាពវេទិកាថ្នាក់រៀន

រយៈពេល	កម្មវិធី
៥ នា ទី	ណែនាំខ្លួន កម្រោង និងវត្ថុបំណងនៃការធ្វើវេទិកាថ្នាក់រៀន
២០ នា ទី	សិស្សបំពេញតារាងស្ទាបស្ទង់មតិ (មុនពេលធ្វើវេទិកា)
៣០ នា ទី	បទបង្ហាញពីសារសំខាន់នៃការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម
១៥ នា ទី	បញ្ចូលខ្សែភាពយន្ត ចំណងជើង «កុមារកម្ពុជា» ឬ «តំបន់រំដោះឆ្នាំ ១៩៧៣» និងពិភាក្សាពីខ្សែភាពយន្ត
១៥ នា ទី	សំណួរ និង ចម្លើយ
២០ នា ទី	បទបង្ហាញពីអ្វីទៅជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍? និងការទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍។ ផ្សព្វផ្សាយពីការិយាល័យស្រាវជ្រាវ និងបណ្ណាល័យឯកសារខ្មែរក្រហម
២០ នា ទី	សិស្សបំពេញតារាងស្ទាបស្ទង់មតិ (ក្រោយពេលធ្វើវេទិកា)
១០ នា ទី	ការចែកសៀវភៅប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ និងអាហារសម្រន់



ពាក្យស្លោក ដាក់តាំងនៅ ក្នុងបរិវេណវិទ្យាល័យ បាភ្នំ។ (លឺ កុកឆាយ/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

វេទិកាថ្នាក់រៀននេះចាប់ផ្តើមពីម៉ោង៨កន្លះរហូតដល់ម៉ោង១១ព្រឹក ដោយមានការចូលរួមពីសិស្សានុសិស្សចំនួន ៤៤នាក់ ក្នុងនោះស្រីចំនួន ១៩នាក់។

បំពេញតារាងស្ទាបស្ទង់មតិមុនវេទិកាថ្នាក់រៀន

តារាងស្ទាបស្ទង់មតិមុនពេលធ្វើវេទិកា ត្រូវបានចែកទៅឲ្យសិស្សានុសិស្សចូលរួមទាំងអស់ ដើម្បីបំពេញក្នុងរយៈពេលប្រមាណ២០នាទី។ តារាងវាស់ស្ទង់នេះ គឺជាមធ្យោបាយវាស់ស្ទង់ចំណេះដឹងរបស់សិស្សស្តីពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម នៅមុនពេលអ្នកទាំងនោះទទួលបានចំណេះដឹងបន្ថែមពីប្រវត្តិសាស្ត្រនេះ តាមរយៈការចូលរួមនៅក្នុងវេទិកានេះ។ សូមមើលលទ្ធផលនៃការវាស់ស្ទង់នេះនៅក្នុងផ្នែក «លទ្ធផលនៃការស្ទាបស្ទង់មតិមុនពេលនិងក្រោយពេលវេទិកាថ្នាក់រៀន» នៃទំព័របន្ទាប់។

បទបង្ហាញពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

មុននឹងចាប់ផ្តើមធ្វើបទបង្ហាញលោក ផេង ពង្សរ៉ាស៊ី នាយកកម្មវិធីអប់រំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍នៅកម្ពុជា បានណែនាំខ្លួន និងក្រុមការងារនៃការិយាល័យស្រាវជ្រាវ

និងបណ្ណាល័យឯកសារខ្មែរក្រហមខេត្តព្រៃវែង។ ការធ្វើបទបង្ហាញបានចាប់ផ្តើមពីការពន្យល់ និងមូលហេតុនៃការប្រើប្រាស់ពាក្យ «ខ្មែរក្រហម» ព្រមទាំងការបកស្រាយពីគោលនយោបាយ៨ចំណុច ដែលជាគោលនយោបាយបំផ្លាញខ្លួនឯងរបស់ខ្មែរក្រហម។ គោលនយោបាយទាំង៨ចំណុច រួមមាន ៖

១) ជម្លៀសប្រជាជនចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញ និងទីប្រជុំជន
២) បំបាក់ដុំរាវ និង រូបិយវត្ថុ
៣) កម្ទេចវត្ថុអារាម និងផ្សឹកព្រះសង្ឃ
៤) បិទសាលារៀន និងគ្រឹះស្ថានសិក្សា
៥) សម្លាប់បញ្ញវន្ត មន្ត្រីរដ្ឋការ និងប្រជាជនស្មូតត្រង់
៦) បង្កើតជាសហការណ៍នៅទូទាំងប្រទេស
៧) ផ្តាច់ទំនាក់ទំនង និងបំបែកបំបាក់ក្រុមគ្រួសារ
៨) បណ្តេញជនជាតិវៀតណាម និងធ្វើសង្គ្រាមជាមួយវៀតណាម

ទាំងនេះ គឺជាអ្វីដែលមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមចង់ផ្លាស់ប្តូរការរស់នៅរបស់ប្រជាជនកម្ពុជាយ៉ាងឆាប់រហ័ស ដើម្បីឈានទៅកសាងប្រទេសមួយឲ្យក្លាយទៅជាប្រទេសដែលមានវិស័យកសិកម្មជឿនលឿនលើសាកលលោក។

សិស្សទាំងអស់ត្រូវបានទាក់ទាញដោយការបញ្ចាំងឯកសាររូបថតជាច្រើនសន្លឹក ហើយម្នាក់ៗទិត៌ខំស្តាប់ និងកក់ត្រាយាំងយកចិត្តទុកដាក់ ។ បន្ទាប់ពីបទបង្ហាញស្តីពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម ត្រូវបានបញ្ចប់ សិស្សានុសិស្សមានទិកាសក្តិការសួរសំណួរផ្សេងៗទាក់ទងនឹងប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម ដូចខាងក្រោម ៖

- ១) ហេតុអ្វីបានជាអាមេរិក ទម្លាក់គ្រាប់បែកមកលើប្រទេសកម្ពុជា?
- ២) ព្រឹត្តិការណ៍ក្នុងឆ្នាំ១៩៧០ លន់ នល់ បានផ្តួលរំលំរបបសម្តេចព្រះនាយក ប៉ុន្តែដល់ឆ្នាំ១៩៧៥ ប៉ុល ពត ក៏បានជួយរំដោះប្រទេសឲ្យសម្តេចឱ្យ។ តើហេតុអ្វីបានជា ប៉ុល ពត ឆក់មកប្រឆាំង និងសម្តេចឱ្យវិញ?
- ៣) ហេតុដូចម្តេចបានរបបខ្មែរក្រហមកើតឡើង?
- ៤) តើរបបខ្មែរក្រហមនេះកើតឡើងតាំងពីពេលណា?
- ៥) តើរបបដ្ឋាភិបាលខ្មែរក្រហម និងរបប លន់ នល់ ខុសគ្នាដូចម្តេច?

ការបញ្ជាក់ខ្សែវីដេអូឯកសារខ្លី

វីដេអូខ្លីមានចំណងជើងថា «កុមារកម្ពុជា» ត្រូវបានចាក់បញ្ចាំងឲ្យសិស្សានុសិស្សទស្សនា ដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងពីទិដ្ឋភាពកុមារក្នុងប្រទេសកម្ពុជាបន្ទាប់ពីរបបខ្មែរក្រហម ផ្តួលរំលំភ្នាក់ងារ និងកុមារនាពេលបច្ចុប្បន្ន។ វីដេអូខ្លីនេះផ្តល់ដល់សិស្សានុសិស្សនូវការគ្រិះរិះពិចារណាស៊ីជម្រៅ ពីលក្ខខណ្ឌរស់ ការអប់រំ ការគោរពសិទ្ធិកុមារ និងសិទ្ធិរស់រានមានជីវិតរបស់កុមារ។ បន្ទាប់ពីបានទស្សនារួច សិស្សានុសិស្សមួយចំនួនបានសួរសំណួរដូចខាងក្រោម ៖

- ១) ហេតុអ្វីក្មេងៗ ងើរលើកដៃ និងកាន់មែកឈើជាដួរ? វាមានន័យអ្វី?
- ២) ហេតុអ្វីបានជាក្មេងៗទាំងអស់ដាំបាយ ហូបដោយខ្លួនឯង បើខ្មែរក្រហមបង្កើតសហករណ៍ហូបរួម

- ហើយនោះ?
- ៣) ឈ្មោះអ្នកផ្សេងទៀតធ្វើដំណើរស្វែងរក គ្រួសារ ហេតុអ្វីបានជាក្មេងៗទាំងអស់នៅផ្តុំគ្នា?
- ៤) ខ្មែរក្រហមបានចុះចាញ់រៀតណាមហើយ។ ចុះហេតុអ្វីបានជាក្មេងៗមួយក្រុមងើរកាន់មែកឈើ សុំការចុះចូលទៀត?
- ៥) តើឆ្នាំនោះនៅក្នុងវីដេអូនេះ គឺជាឆ្នាំរបស់អ្នកដែលស្លាប់ដោយសារការកាប់សម្លាប់ ឬក៏ស្លាប់ដោយសារអត់ឃ្មាន?

អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និងការទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ចុងបញ្ចប់នៃការធ្វើបទបង្ហាញលោកជេង ពង្សវាសី បានលើកឡើងនូវសំណួរថា តើអ្វីទៅជាអំពើប្រល័យពូជសាសន៍? អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ គឺជាចេតនាផ្តាច់ពូជ ជាតិពន្ធុ ក្នុងគោលបំណងបំផ្លិចបំផ្លាញជីវិតរបស់មនុស្ស។ អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ប៉ះពាល់ដល់មនុស្សម្នាក់ៗ សហគមន៍ និងប្រទេសទាំងមូល។ ហេតុនេះដើម្បីជៀសឲ្យផុតពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ យើងត្រូវ ៖

- បដិសេធចំពោះអំពើហិង្សា លើកទឹកចិត្តឲ្យមានដំណោះស្រាយជាសន្តិវិធីចំពោះជម្លោះ និងមានស្មារតីបង្រ្ក បបង្រ្ក ម។
- ការការពារសិទ្ធិជាបុគ្គលរបស់សមាជិកក្នុងសហគមន៍ដោយមិនគិតពីពណ៌សម្បុរ និងនិន្នាការនយោបាយ។
- ទប់ស្កាត់អំពើហិង្សា តាមរយៈការអប់រំ និងទំនាក់ទំនងការទូតជាមួយប្រទេសនានា។

ការស្ទង់ស្រាវជ្រាវនៃការស្ទង់ស្រាវជ្រាវនៃការស្ទង់ស្រាវជ្រាវ

មុនពេលបញ្ចប់វេទិកាថ្នាក់រៀន បុគ្គលិកការិយាល័យស្រាវជ្រាវ និងបណ្តាល័យឯកសារខ្មែរក្រហមខេត្តព្រៃវែង បានចែកកម្រងសំណួរមួយទៀតទៅឲ្យសិស្សម្នាក់ៗ ដើម្បីបំពេញ។ បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តព្រៃវែង



សិស្សានុសិស្សនៅក្នុងថ្នាក់ចូលរួមវេទិកាថ្នាក់រៀន (លើ កុកឆាយ/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ម្នាក់ ជាអ្នកសម្របសម្រួលក្នុងការបំពេញតារាងស្ទង់ស្រាវជ្រាវនេះ ដើម្បីធើយ៉ាងណាឲ្យការបំពេញនេះ ប្រកបទៅដោយសុក្រឹតភាព និងចេញពីគំនិតផ្ទាល់ខ្លួនរបស់សិស្សានុសិស្ស។

វេទិកាស្ទង់ស្រាវជ្រាវនៃការស្ទង់ស្រាវជ្រាវ

បន្ទាប់ពីការធ្វើតារាងស្ទង់ស្រាវជ្រាវវេទិការួចមក បុគ្គលិកការិយាល័យស្រាវជ្រាវ និងបណ្តាល័យឯកសារខ្មែរក្រហមខេត្តព្រៃវែង បានចាប់ផ្តើមចែកសៀវភៅ «ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (ឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ ១៩៧៩)» ជាភស្តុតាងអង្កេត និងសៀវភៅ «អត្តសញ្ញាណជនជាតិចាមនៅក្នុងយុគសម័យសកលភាវូបនីយកម្ម» ដល់សិស្សគ្រប់ៗគ្នា។ សៀវភៅ សិក្សា ទាំងនេះផ្តល់ជា សម្ភារ សិក្សាដល់ សិស្សានុសិស្ស សម្រាប់ការស្រាវជ្រាវ និងរៀនបន្ថែមដើម្បីត្រៀមប្រឡងថ្នាក់ជាតិនាពេលខាងមុខ។ មានមូលហេតុពីរក្នុងការចែកសៀវភៅសិក្សានេះដល់សិស្សានុសិស្សគឺ ទី១) ផ្តល់ជាសម្ភារ

សិក្សាបន្ថែមពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងទី២) ជំរុញនិងលើកកម្ពស់វប្បធម៌នៃការអាន ។

លទ្ធផលនៃការស្ទង់ស្រាវជ្រាវនៃការស្ទង់ស្រាវជ្រាវនៃការស្ទង់ស្រាវជ្រាវ

លទ្ធផលនៃការវាស់ស្ទង់ចំណេះដឹងរបស់សិស្សានុសិស្ស គឺត្រូវបានធ្វើឡើងជា២របៀប។ របៀបទី១ ជារបៀបនៃការសង្កេតទៅលើសកម្មភាពរបស់សិស្សានុសិស្សក្នុងពេលធ្វើវេទិកា។ របៀបទី២ ជារបៀបនៃការវិភាគទិន្នន័យតាមលក្ខណៈវិទ្យាសាស្ត្រ ដោយប្រើប្រាស់កម្មវិធី SPSS។ ដូច្នេះ លទ្ធផលតាមរបៀបទី២ គឺជាលទ្ធផលដែលត្រូវបានលើកយកមកបញ្ជាក់យ៉ាងពិស្តារនៅក្នុងរបាយការណ៍ដូចមានរៀបរាប់ខាងក្រោម។ ចំណែកការវាយតម្លៃទៅលើអត្តចារិត កាយវិការ និងសកម្មភាពរបស់សិស្សានុសិស្ស គឺមិនបានបញ្ជាក់ឲ្យបានក្បោយនៅក្នុងរបាយការណ៍នេះទេ ប៉ុន្តែក្រុមការងាររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារខេត្តព្រៃវែង បានបង្ហាញនិងកែតម្រូវ

ភ្លាមៗជាមួយសិស្សានុសិស្ស ដើម្បីជាការតម្រង់ទិស និងកែតម្រូវចំពោះកំហុសឆ្គងទាំងឡាយដែលបានកើតមានក្នុងពេលធ្វើវេទិកា។

លទ្ធផលនៃការវិភាគទិន្នន័យបានបង្ហាញថា៖

- ក្នុងចំណោមសិស្សទាំង៤៤នាក់ (ស្មើ១០០%) មានសិស្សតែពី២ទៅ៣នាក់ (៥%) ប៉ុណ្ណោះ ដែលមិនបានដឹងទាល់តែសោះថាមានរបបបង្រៀនក្រហមកើតឡើងពីចន្លោះឆ្នាំ១៩៧៥ដល់១៩៧៩។ ប៉ុន្តែចំនួននេះបានថយចុះដល់សូន្យភាគរយ បន្ទាប់ពីការធ្វើវេទិកាថ្នាក់រៀនរួច។ ដូច្នេះ ពុំមានសិស្សណាម្នាក់និយាយថា ខ្លួនមិនបានដឹងពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហមទៀតឡើយបន្ទាប់ពីខ្លួនបានចូលរួមនៅក្នុងវេទិការួច។
- ក្រៅពីសិស្ស ២ទៅ៣នាក់ខាងលើ យើងសង្កេតឃើញថា សិស្សភាគច្រើន(៨២%) និយាយថាខ្លួនបានដឹងពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហមតិចតួច នៅមុនពេលដែលខ្លួនចូលរួមនៅក្នុងវេទិកា។ ប៉ុន្តែចំនួននេះបានធ្លាក់ចុះមកនៅត្រឹមចំនួនតិចតួច (២៥%) នៅក្រោយពេលធ្វើវេទិការួច។ ដូច្នេះ ចំនួនសិស្សដែលកើនពីចំណេះដឹងពីតិចតួចទៅច្រើនគឺមានចំនួនច្រើនជាងពាក់កណ្តាល (៥៧%) ឬស្មើនឹងចំនួនសិស្ស២៥នាក់ក្នុងចំណោមសិស្សទាំង៤៤នាក់។
- ដូចគ្នានេះដែរ សិស្សដែលនិយាយថាខ្លួនមានចំណេះដឹងច្រើនពីរបបបង្រៀនក្រហម នៅមុនពេលធ្វើវេទិកា គឺមានត្រឹមតែ ១៤% ស្មើនឹង ៦នាក់ប៉ុណ្ណោះ។ បន្ទាប់ពីធ្វើវេទិការួច ចំនួននេះបានកើនឡើងរហូតដល់ទៅ ៧១% ឬស្មើនឹង ៣១នាក់បន្ថែមទៀត ដែលនិយាយថាខ្លួនមានចំណេះដឹងកើនឡើងច្រើន។
- ការកើនឡើងនេះ បានឈានដល់កម្រិតមួយដែលសិស្សអាចបង្រៀនអ្នកដទៃទៀតបាន។ ដូចមានបង្ហាញនៅក្នុងក្រាហ្វិកស្រាប់សិស្សចំនួន៥% នៃចំនួនសិស្សសរុបមានចំណេះដឹងគ្រប់គ្រាន់ដែលអាចបង្រៀនបន្តទៅកាន់អ្នកដទៃបានបន្ទាប់ពីខ្លួនបានឆ្លងកាត់វេទិកាលើកនេះ។

សិស្សទាំងអស់ជឿថា ការសម្លាប់រង្គាល់ពិតជា កើតឡើងនៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហមពិតមែនដែលធ្វើឲ្យ ប្រជាជនកម្ពុជាមានការឈឺចាប់ក្នុងសម័យនោះ។ លទ្ធផល ដែលបានមកពីការស្ទង់មតិមុន និងក្រោយវេទិកាថ្នាក់ រៀនបានបង្ហាញថា សិស្សដែលមិនយល់ស្របលើការរើស អើងទៅលើកូនចៅរបស់កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមមាន ចំនួន ៩១%។ កម្រិតនៃការរើសអើងនេះនៅតិចនៅឡើយ គឺត្រឹមតែ ៩%ប៉ុណ្ណោះ។ សិស្សទាំងអស់យល់ស្របថា ការសិក្សាពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យពិតជា សំខាន់។

សិស្សទាំងអស់យល់ស្របថាការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រ កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនឹងជួយជំរុញឲ្យមានការកសាង សន្តិភាពក្នុងសង្គមកម្ពុជា ព្យាបាលរបួសផ្លូវចិត្តជន រងគ្រោះក្នុងរបបនោះ បង្កើតឲ្យមានការផ្សះផ្សា និង ទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍នាពេលអនាគតមាន ចំនួន ៩៨%។

ចំពោះលទ្ធផលនៃការវាស់ស្ទង់ចំណេះដឹងសិស្សតាម រយៈសំណួរមួយចំនួនទៀត ត្រូវបានរៀបរាប់នៅក្នុងតារាង ស្តីអំពីលទ្ធផល ដែលបានភ្ជាប់មកជាមួយនៅក្នុងផ្នែក «ទប់ស្កាត់»។

បញ្ហាប្រឈម

ស្របពេលដែលមានការយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់របស់ ក្រសួងអប់រំយុវជន និងកីឡា ចំពោះកម្មវិធីបង្រៀនបន្ថែម ពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនៅតាមវិទ្យាល័យ នានាក្នុងទូទាំងប្រទេស គណៈគ្រប់គ្រងវិទ្យាល័យ បាញ់ បានបង្ហាញឲ្យឃើញពីការយកចិត្តទុកដាក់របស់ខ្លួន ចំពោះវត្តមានរបស់ក្រុមការងារ ប៉ុន្តែហាក់មិនបានផ្សព្វ ផ្សាយពីកិច្ចការនេះ ដើម្បីឲ្យមានការចូលរួមមិនពី សំណាក់គ្រូបង្រៀនប្រវត្តិវិទ្យា ដើម្បីពិភាក្សា ឬពង្រឹង ចំណេះដឹងពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហមឡើយ។

(ក្រៅពីលេខក្រោយ)

អ្នកស្រាវជ្រាវនិងនិស្សិតបរទេស ឈ្វេងយល់អំពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហមនៅ ប្រជុំមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

អ៊ុន សុជាតី



ក្រុមអ្នកស្រាវជ្រាវ៥នាក់រួមជាមួយអ្នកស្រី សូ ហ៊ារីណា (រូបឈរកណ្តាល) នាយករងមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។ (ស្ថាន ចិត្តា/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ក្នុងអំឡុងសតវត្សរ៍ទី២០ ប្រទេសកម្ពុជា គឺជា ប្រទេសមួយដែលស្ថិតនៅក្រោមការគ្រប់គ្រងដោយ របបបង្រៀនក្រហម ដែលជារបបដ៏ឈោឈែនៅក្នុង ប្រវត្តិសាស្ត្រមនុស្សជាតិ។ របបនេះបានបង្កឲ្យមនុស្ស ស្លាប់ប្រមាណជាង២លាននាក់ ព្រមទាំងបានបំផ្លិច បំផ្លាញប្រទេសកម្ពុជាស្ទើរតែទាំងស្រុងត្រឹមតែរយៈ ពេលប្រហែល៤៤ខែប៉ុណ្ណោះ។ រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃ របបបង្រៀនក្រហមបានកន្លងផុតអស់រយៈពេល៤១ឆ្នាំ

មកហើយ ប៉ុន្តែប្រធានបទនៃប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម នៅតែមានសារសំខាន់សម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា និង សកលលោកទាំងមូល។ ក្រុមអ្នកស្រាវជ្រាវមកពី ប្រទេសអូស្ត្រាលី និងនិស្សិតមកពី Trinity Law School នៅសហរដ្ឋអាមេរិក បានមកទស្សនានៅមជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជា ក្នុងគោលបំណងស្វែងយល់អំពីប្រវត្តិ សាស្ត្រនេះ។ នៅថ្ងៃចន្ទ ទី៦ ខែមករា ឆ្នាំ២០២០ ក្រុមអ្នក ស្រាវជ្រាវ និងនិស្សិត ទទួលបានការបង្ហាញពីបុគ្គលិក

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាអំពីព័ត៌មានរូបថត និងបន្ទាប់មកបានទស្សនាខ្សែភាពយន្ត «កុំស្មានបងភ្លេច» ដែលជាខ្សែភាពយន្តឯកសារស្តីពីប្រវត្តិសិល្បៈ និងតន្ត្រីខ្មែរនៅទសវត្សរ៍ទី៦០ និង៧០។ «កុំស្មានបងភ្លេច» បានបង្ហាញពីទស្សនវិស័យ និងសុទ្ធិនិយមរបស់ប្រទេសកម្ពុជា ដែលធ្លាប់បានឆ្លងកាត់សង្គ្រាម និងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍។ បន្ទាប់ពីទស្សនាខ្សែភាពយន្ត ក្រុមអ្នកស្រាវជ្រាវ និងនិស្សិតបានចូលរួមស្តាប់ការរៀបរាប់អំពីរឿងរ៉ាវដែលបានកើតឡើងក្នុងខ្សែក្រហមដោយបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលផ្តោតសំខាន់ទៅលើជីវិតរស់នៅប្រចាំថ្ងៃរបស់ជនជាតិចាមនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។ វាគ្មាន ក៏បានឆ្លើយតបទៅនឹងចម្ងល់ពីក្រុមអ្នកស្រាវជ្រាវ និងនិស្សិត ដែលបានលើកឡើងដូចខាងក្រោម ៖

មន្ទាប្រជុំបងប្អូនខ្មែរក្រហមដួលរលំ តើសន្តិភាព និងការផ្សះផ្សាដ្បិត្តប្រទេសកម្ពុជា មានលក្ខណៈយ៉ាងដូចម្តេចដែរ?

កិច្ចការងាររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា មានគោលបំណងសំខាន់ៗចំនួនពីរគឺ ទី១) ការចងចាំ សំដៅទៅដល់ការអប់រំអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យចន្លោះពីឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៧៩ ដែលកំពុងតែដំណើរការនៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សាកម្រិតវិទ្យាល័យនៅក្នុងប្រព័ន្ធអប់រំក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ សិស្សានុសិស្សដែលស្ថិតនៅក្នុងកម្រិតវិទ្យាល័យចាប់ពីថ្នាក់ទី៩ដល់ថ្នាក់ទី១២ តម្រូវឲ្យសិក្សាមេរៀនប្រវត្តិសាស្ត្រជាចាំបាច់នៅក្នុងថ្នាក់រៀន។ ទី២) យុត្តិធម៌ គឺជាដំណើរការរបស់តុលាការដែលកំពុងតែកើតមានឡើងនៅក្នុងតុលាការខ្មែរក្រហម ដែលមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមត្រូវបាននាំយកមកកាត់ទោសនៅទីនេះ។ រីឯការផ្សះផ្សារវិញ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា បានបង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលនៅតាមបណ្តាខេត្ត ដូចជា មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្លង់វែង មានទីតាំងស្ថិតនៅលើជួរភ្នំដងរែក ក្នុងស្រុកអន្លង់វែង ដែលជាអតីតតំបន់តស៊ូចុងក្រោយរបស់ក្រុមខ្មែរក្រហម។ ក្រៅ

ពីនោះ យើងបានបង្កើតការិយាល័យស្រាវជ្រាវ និងបណ្តាលយឯកសារខ្មែរក្រហមខេត្តព្រៃវែង ស្ថិតនៅក្នុងសាលាគុករកសលរក្សាមិភាគព្រៃវែង និងមជ្ឈមណ្ឌលផ្សះផ្សារវាលវែង ស្ថិតនៅក្នុងស្រុកវាលវែង ខេត្តពោធិ៍សាត់ ដែលមានដាក់តម្កល់ឯកសារអំពីរបបខ្មែរក្រហម និង បម្រើដល់សាធារណជនសម្រាប់សិក្សាស្រាវជ្រាវ ព្រមទាំងជាវេទិការពិភាក្សាគ្នារវាងជនរងគ្រោះ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម និងក្មេងៗជំនាន់ក្រោយ។ មជ្ឈមណ្ឌលទាំងនេះ គឺជាកិច្ចការមួយដែលដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់នៅក្នុងសហគមន៍ មានការជួបប្រជុំរវាងជនរងគ្រោះ និងកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ដើម្បីចែករំលែកបទពិសោធន៍អតីតកាលដល់ក្មេងៗជំនាន់ក្រោយ។



អ្នកសិក្សាស្រាវកំពុងទស្សនាព័ត៌មានរូបថត។ (ស៊ាន ចិត្តា/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)



ក្រុមនិស្សិតកំពុងស្តាប់លោក ឆាន់ យុ នាយកមជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជា។ (ស៊ាន ចិត្តា/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ប្រទេសកម្ពុជាត្រូវបានលើកឡើងយកមកពិភាក្សាបានដល់កម្រិតណាដែរ?

ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងសំណួរនេះ គឺទាមទារឲ្យយើងត្រូវឲ្យកម្រើកលើការបរិច្ចេកទេសប្រវត្តិសាស្ត្រ។ ប្រទេសកម្ពុជា បានឆ្លងកាត់ជាច្រើនជំនាន់ ហើយជំនាន់នីមួយៗមានទាំងបន្ទាត់ប្តូរសង្គម និងបរិបទនយោបាយផ្សេងៗគ្នា។

តើមានការពិភាក្សាយ៉ាងទូលំទូលាយដែរឬទេអំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាជាធិបតេយ្យដែលបានកើតឡើងចន្លោះឆ្នាំ ១៩៧៥ ដល់ ឆ្នាំ ១៩៧៩?

ជាការពិតណាស់ ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យគឺត្រូវបាននិយាយដោយបើកចំហ ពីព្រោះ យើងមានការបង្រៀនប្រវត្តិសាស្ត្រនេះនៅក្នុងថ្នាក់រៀន ថែមទាំងផ្តល់ឱកាសដល់ជនរងគ្រោះ និងជនដែលចែករំលែកពីបទពិសោធន៍របស់ខ្លួនទៅកាន់ក្មេងៗជំនាន់ក្រោយ។

អ្នកស្រី សូ ហារីណា (អង្គុយបែរខ្នង) នាយករងមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ជួបពិភាក្សាជាមួយអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ។ (ស៊ាន ចិត្តា/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)



តើមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាត្រូវប្រមូលនិងបង្កើនឯកសារដើម្បីអ្វី?

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ប្រមូលប្រមូលនិងចងក្រងឯកសារក្នុងគោលបំណងបម្រើដល់ ទី១) យុត្តិធម៌ ដែលមានឯកសារជាច្រើនត្រូវបានផ្តល់ឲ្យតុលាការខ្មែរក្រហមដើម្បីវិនិច្ឆ័យទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមឲ្យបានត្រឹមត្រូវ។ ទី២) ការប្រមូលប្រមូល និងចងក្រងឯកសារនេះ ក៏បានបម្រើដល់ការចងចាំដែរ។ ឯកសារទាំងអស់នេះ ពិតជាមានសារសំខាន់ណាស់ក្នុងការរៀបរាប់អំពីការអប់រំប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម។ កម្មវិធីអប់រំអំពីប្រល័យពូជសាសន៍ខ្មែរក្រហម លើកទឹកចិត្តឲ្យសិស្សានុសិស្សស្វែងយល់អំពីអតីតកាល ដោយមិនមែនរៀនដើម្បីជឿទៅលើអ្វីដែលបានកើតឡើងក្នុងអតីតកាលនោះទេ ប៉ុន្តែយល់ទៅលើហេតុការណ៍ដែលបានកើតឡើងនាពេលនោះ។ ជាចុងក្រោយ ការប្រមូលប្រមូល និងចងក្រងឯកសារ គឺដើម្បីការ

ជួរដង្ហើមដែលបានបាក់បែកតាមរយៈការបង្កើតឲ្យមានការសន្ទនារវាងជនរងគ្រោះ និងជនដែលជាមួយនឹងសិស្សានុសិស្ស។

តើអ្នកអាចឲ្យពេលវេលាអំពីការឆ្លាក់ត្រាប់បែករបស់សហរដ្ឋអាមេរិកនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាបានដែរឬទេ?

ជាការពិតណាស់ រឿងរ៉ាវនៃការទម្លាក់ត្រាប់បែកនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា គឺស្ថិតនៅក្នុងអំឡុងពេលនៃសង្គ្រាមវៀតណាម។ តាមរយៈទីតាំងភូមិសាស្ត្រ ប្រទេសកម្ពុជាគឺផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ដល់ប្រទេសវៀតណាមទាំងវៀតណាមខាងជើង និងវៀតណាមខាងត្បូង។ ក្រោយមក

សង្គ្រាមវៀតណាមបានគ្របដណ្តប់លើដែនដីនៃប្រទេសកម្ពុជា។ នេះបានបញ្ជាក់ឲ្យដឹងថាកងទ័ពវៀតណាមខាងជើង បានយកដែនដីនៃប្រទេសកម្ពុជាបន្តលាក់ខ្លួនធ្វើជាជម្រក។

តើការកាន់កាប់នៃរបស់ប្រជាជនខ្មែរនៅក្នុងសហរដ្ឋអាមេរិកមានលក្ខណៈដូចម្តេចដែរ?

បន្ទាប់ពីរបបខ្មែរក្រហមបានដួលរលំនៅដើមឆ្នាំ១៩៧៩ គឺជាការចាប់ផ្តើមឡើងនូវវិបត្តិរបស់ជនភៀសខ្លួនខ្មែរ ដែលជាពេលវេលាបើកផ្លូវអនុញ្ញាតដល់ជនភៀសខ្លួនទៅតាំងទីលំនៅក្នុងប្រទេសទី៣។



អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវកំពុងអានសៀវភៅ។ (ស៊ាង ចិន្តា/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

សេចក្តីប្រកាសរកសាច់ញាតិ

ខ្ញុំសូមប្រកាសរកសាច់ញាតិដែលបែកគ្នាក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៥ គឺ ត្រីកូន តាំង ដែលមានរាយនាមដូចខាងក្រោម៖

- ១) តាំង ហុក (ប្រុស)
- ២) តាំង អែម (ស្រី)
- ៣) តាំង ឈេ (ប្រុស)
- ៤) តាំង ឡេង (ប្រុស)
- ៥) តាំង ហេង (ប្រុស)
- ៦) តាំង ម៉េង (ប្រុស)
- ៧) តាំង ខេង (ប្រុស)
- ៨) តាំង ស៊ីន (ស្រី)



អាម៉ាស ថតនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៩
ក្រោយពេលដែលរបបខ្មែរក្រហម
ត្រូវបានផ្តួលរំលំ។
(សូ ហ្វារីណា/មជ្ឈមណ្ឌល
ឯកសារកម្ពុជា)

ព្រមទាំងឪពុកម្តាយ និងប្អូនរបស់ពួកគាត់ខាងលើ។ នៅមុនឆ្នាំ១៩៧៥ ក្រុមគ្រួសារខាងលើមានទីលំនៅនៅកោះកាពិ ខេត្តកោះកុង។

ខ្ញុំឈ្មោះ អាម៉ាស ធ្វើការនៅរោងចក្រភម្មបុព្វាញត្រាំអិច គឺឡម៉ែត្រលេខ ៦ ជាមួយចែឡាន បងស្រីអា ហៀង។ មុនចូលឆ្នាំប្រពៃណីខ្មែរបីថ្ងៃ បងឈ្មោះបានចូលមកទទួលខ្ញុំនៅរោងចក្រភម្មបុព្វាញដែលខ្ញុំធ្វើការ ហើយបានប្រាប់ថា ក្រុមគ្រួសាររបស់គាត់ឲ្យមកយកខ្ញុំទៅរស់នៅកោះកាពិជាមួយគ្នា។ ខ្ញុំពិតជាចង់ទៅជាមួយគាត់ណាស់។ ប៉ុន្តែខ្ញុំរារាំងក្នុងចិត្ត ព្រោះខ្ញុំក៏មិនចង់ទុកម៉ាក់ខ្ញុំចោលដែរ។ គាត់នៅតែម្នាក់ឯង។ ខ្ញុំក៏និយាយប្រាប់បងឈ្មោះថាខ្ញុំមិនអាចទៅឥឡូវបានទេ។ បងឈ្មោះក៏ស្រែចង្កៃខ្ញុំមួយសន្លឹកយកទៅជាមួយ។ ក្រោយមកខ្ញុំទទួល ដំណឹងថាក្រុមគ្រួសាររបស់គាត់បានចាកចេញទៅក្រៅប្រទេសអស់ហើយ។

បីថ្ងៃក្រោយមក គ្រួសារខ្ញុំចែឡាន ព្រមទាំងប្តីម៉ាក់របស់ អាហៀង ព្រមទាំងកូនចៅកែរោងចក្រត្រូវបានជម្លៀស ពីភ្នំពេញទៅព្រែកព្នៅ។ យើងទាំងអស់ គ្នាសម្រាកនៅទីនោះបានបីថ្ងៃបន្ទាប់ មកក៏បែកគ្នាអស់ដោយមិនដឹងទៅទីណា ពីព្រោះមនុស្សដែលជម្លៀសមកពីភ្នំពេញ និងកន្លែងផ្សេងៗ មកផ្គុំគ្នានៅទីនោះ។ ក្រោយមក គ្រួសារខ្ញុំត្រូវបានជម្លៀសបន្តទៅខេត្តក្រចេះ ហើយស្នាក់នៅទីនោះរហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៩។

បន្ទាប់ពីរបប ប៉ុល ពត ដួលរលំទៅ ភ្លាមៗនៅឆ្នាំ១៩៧៩ ក្រុមគ្រួសាររបស់ខ្ញុំបានមករស់នៅឡម៉ែត្រលេខ ៨ សង្កាត់ច្រាំងចំរេះ ក្រុងភ្នំពេញ។ នៅឆ្នាំ ១៩៨៤ ខ្ញុំបានទៅខេត្តកោះកុងដើម្បីទៅសួររកក្រុមគ្រួសារ

ខាងលើ។ ខ្ញុំបានជួបជាមួយអ៊ុំណាក់ដែលអះអាងថា គាត់ស្គាល់ក្រុមគ្រួសាររបស់បងៗ។ គាត់ប្រាប់ខ្ញុំថាក្រុមគ្រួសារបងៗបានចាកចេញទៅប្រទេសបារាំង អស់ហើយ។ ខ្ញុំពិតជាចង់ជួបជាមួយបងៗ ណាស់។

ប្រសិនបើបងទាំងអស់គ្នា និងក្រុមគ្រួសារ បានទទួលដំណឹងនេះហើយ សូមទាក់ទងមកខ្ញុំតាម ទូរសព្ទលេខ៖ (+៨៨៥) ១២ ៥៨៦ ២៩៣ ឬ (+៨៨៥) ១៧ ២៨៣ ៨២៨ ឬ អ៊ីម៉ែល៖ sofarina12@gmail.com ឬទស្សនាវដ្តីស្វែងរកពិតនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាអាសយដ្ឋាន ផ្ទះលេខ ៦៦ ផ្លូវព្រះសីហនុ សង្កាត់ទន្លេបាសាក់ ខណ្ឌ ចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ ឬទូរសព្ទលេខ៖ ០២៣ ២១១ ៨៧៥។

សូមអរគុណ!

គង់ ចំរើន បុគ្គលិកប្រៃសណីយ៍

បន្ទាប់ពីខ្ញុំបានបញ្ចប់ថ្នាក់ទី៥ "ថ្នាក់ទី៥នាសម័យកាលនោះស្មើនឹងថ្នាក់ទី៧ នៅក្នុងបស្ចិមប្រទេស" ខ្ញុំបានផ្លាស់ទីលំនៅពីខេត្តកណ្តាល ទៅក្រុងភ្នំពេញ។ ដូច្នេះខ្ញុំអាចចូលរៀននៅវិទ្យាល័យបាន។ ខ្ញុំបានប្រឡងចូលបម្រើការងារផ្នែកសេវាកម្មប្រៃសណីយ៍។ ខ្ញុំបានប្រឡងជាប់ និងចាប់ផ្តើមធ្វើការនៅការិយាល័យប្រៃសណីយ៍ នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៦១។

ខ្ញុំបានចាប់ចិត្តស្រឡាញ់នារីម្នាក់ឈ្មោះ សាយ ឆឹម នៅពេលនាងកាត់សក់ និងធ្វើម៉ាស្សាក្បាលឲ្យខ្ញុំនៅក្នុងហាងកាត់សក់មួយ ដែលនាងបានជួលនៅតាមដងផ្លូវកម្ពុជាក្រោម។ យើងបានរៀបការនៅឆ្នាំ១៩៦៣ និងមានកូនបួននាក់។ គ្រួសារយើងមានវណ្ណៈភាពមធ្យម និងមានសុភមង្គល។ យ៉ាងណាក៏ដោយសុភមង្គលរបស់យើងមិនបានស្ថិតស្ថិរដល់ទីបំផុតទេ គឺបានត្រឹមពេលដែលខ្មែរក្រហមកាន់កាប់ទីក្រុងភ្នំពេញ នៅឆ្នាំ១៩៧៥ ប៉ុណ្ណោះ។

ខ្មែរក្រហមបាននិយាយប្រាប់យើងឲ្យចាកចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញនេះពេលបីថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ពីព្រោះអាមេរិចកាំងនឹងមកទម្លាក់គ្រាប់បែក។ យើងបានយករបស់របរប្រើប្រាស់ផ្ទាល់ខ្លួនមួយចំនួនដាក់នៅលើម៉ូតូ និងចាកចេញទៅ។ យើងចំណាយពេល១៥ថ្ងៃដើម្បីធ្វើដំណើរទៅភូមិកំណើត។

ភ្លាមៗបន្ទាប់ពីយើងបានទៅដល់ភូមិកំណើត ខ្ញុំត្រូវបានសួរនាំពីប្រវត្តិរូប។ អ្នកស្រុកនៅក្នុងភូមិបានដឹងថាខ្ញុំធ្លាប់បានធ្វើការងារនៅទីក្រុងភ្នំពេញ ដូច្នេះវាមិនមែនជាការឆោឆាយស្រួលសម្រាប់ខ្ញុំក្នុងការនិយាយកុហកឡើយ។



គង់ ចំរើន
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ការរស់នៅបានក្លាយជាសុបិនអាក្រក់មួយ។ ខ្ញុំមានការព្រួយបារម្ភថា ថ្ងៃណាមួយ ខ្ញុំនឹងត្រូវចាប់ខ្លួនយកចេញពីភូមិ ដូចមន្ត្រីរដ្ឋការជាច្រើនអ្នកផ្សេងទៀតដែរ។ មិត្តភក្តិម្នាក់ក្នុងចំណោមមិត្តភក្តិជាច្រើនរបស់ខ្ញុំ ដែលធ្លាប់ធ្វើជាទាហាន លន់ នល់ ត្រូវបានបញ្ជូនទៅសម្លាប់ បន្ទាប់ពីគាត់បានមកដល់ស្រុកកំណើតបានមួយថ្ងៃ។

ប្រជាជនថ្មីនៅក្នុងភូមិ មានចំនួនពាក់កណ្តាល។ ខណៈខ្ញុំត្រូវបានចាត់ទុកជាប្រជាជាជនថ្មីម្នាក់ រីឯសាច់ញាតិរបស់ខ្ញុំនៅក្នុងភូមិជាប្រជាជនមូលដ្ឋាន។ គេបានគ្រប់គ្រងយើង និងចាត់ចែងយើងឲ្យធ្វើការងារ។ ខ្ញុំបានដឹកប្រឡាយជាច្រើន ហើយប្រពន្ធរបស់ខ្ញុំក្លាយជាកសិករម្នាក់។ ការងារធ្ងន់ធ្ងរណាស់ក្នុងមួយថ្ងៃខ្ញុំត្រូវដឹកប្រឡាយឲ្យបានប្រាំម៉ែត្រកាំរ៉ែ

ហើយយើងបានទទួលរបបអាហារហូបតិចតួចបំផុត។

ជាសំណាងល្អខ្ញុំបានជួបគណៈតំបន់កោះធំកាត់ជាក្រុកណិតវិទ្យារបស់ខ្ញុំ។ ពេលមួយនោះ ខ្ញុំបានហៅកាត់ថា "លោកក្រូ "ប៉ុន្តែកាត់បានប្រាប់ខ្ញុំឲ្យហៅកាត់ថា "សមមិត្ត" ជំនួសវិញ។ កាត់បានប្រាប់ខ្ញុំឲ្យគោរពតាមវិន័យរបស់អង្គការជានិច្ច។ ខ្ញុំបាននិយាយប្រាប់កាត់ដោយស្មោះត្រង់ថា ប្រជាជននៅក្នុងភូមិត្រូវបានសម្លាប់ ខ្ញុំមានការព្រួយបារម្ភថាខ្ញុំនឹងត្រូវគេសម្លាប់នៅថ្ងៃណាមួយមិនខាន។ ដូច្នេះកាត់បានសរសេរលិខិតផ្លូវការមួយឲ្យទៅសមមិត្តអនុប្រធានរបស់កាត់ ដោយត្រូវផ្ទេរខ្ញុំទៅខេត្តបាត់ដំបងនៅចុងឆ្នាំ១៩៧៦។ លិខិតនោះបានចាត់ខ្ញុំឲ្យធ្វើដំណើរតាមរទេះភ្លើងជើងទីបី។ ខ្ញុំដឹងថា ប្រជាជនទាំងអស់ដែលបានធ្វើដំណើរតាមរទេះភ្លើងជើងទីមួយនិងជើងទីពីរត្រូវបានសម្លាប់ចោល។

នៅខេត្តបាត់ដំបង អង្គការបានសួរអំពីប្រវត្តិរបស់យើងទៀត។ ខ្ញុំបានប្រាប់អង្គការថា ខ្ញុំជាជនកាត់សក់ម្នាក់។ ទោះបីជាខ្ញុំមិនចេះកាត់សក់សោះក៏ដោយ ក៏ខ្ញុំត្រូវបានអង្គការឲ្យធ្វើជាជនកាត់សក់ដែរ ។ ប្រពន្ធរបស់ខ្ញុំក៏ធ្វើការងារជាជនកាត់សក់ដែរ ខណៈដែលកូនទាំងបីរបស់យើងត្រូវបានបញ្ជូនទៅនៅអង្គភាពកុមារ។ កូនប្រុសរបស់យើងមានអាយុប្រាំពីរខែ បានរស់នៅជាមួយប្រពន្ធខ្ញុំ។

នៅពេលដែលអង្គការប្រគល់កន្លែងកាត់សក់ឲ្យខ្ញុំជាលើកដំបូង ខ្ញុំមានការភ័យព្រួយណាស់ ប្រសិនបើខ្ញុំកាត់សក់ឲ្យយោធាម្នាក់មិនបានសមរម្យទេ ខ្ញុំនឹងមានបញ្ហាធំ។

ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយខ្ញុំត្រូវតែធ្វើ។ ខ្ញុំគ្មានការស្ទាក់ស្ទើរក្នុងការធ្វើការងារនេះឡើយ។ ខ្ញុំបានក្លាយទៅជាជនកាត់សក់ដ៏នាញម្នាក់។ ប្រជាជនជាច្រើនបានតម្រង់ជួរចូលមកកាត់សក់។ ជើងរបស់ខ្ញុំបានហើមមកពីការឈរជាច្រើនម៉ោងនៅពេលនោះ។ គណៈតំបន់ មានសមាសចិត្តល្អចំពោះខ្ញុំ និងប្រាប់ខ្ញុំឲ្យទៅសម្រាកក្នុងអគ្គីជីមួយ ហើយលើកជើងខ្ពស់ឡើងលើ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ការលើកជើងនេះមិនបានជួយអ្វីដល់ខ្ញុំទេ ពីព្រោះជើងរបស់ខ្ញុំហើមដោយសារកង្វះអាហាររូបត្ថម្ភ។ ក្រពេទ្យបានឲ្យទឹកភ្លោកផ្អែមខ្ញុំដឹកជាច្រើន បន្ទាប់មកខ្ញុំបានរាករុសជាខ្លាំង។ ក្នុងរយៈពេលបីថ្ងៃ ជើងរបស់ខ្ញុំបានស្រកហើម ប៉ុន្តែរូបរាងកាយរបស់ខ្ញុំដូចគ្រោងឆ្អឹងអើចឹង។

នៅក្នុងខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៨ ខ្មែរក្រហមបានឲ្យយើងហូបតាមចិត្ត។ ខ្ញុំមិនបានហូបច្រើនទេ ព្រោះក្រពះរបស់ខ្ញុំមានទម្លាប់ទទួលអាហារតិចតួច រីឯប្អូនប្រុសរបស់ខ្ញុំវិញស្ទើរតែស្លាប់ដោយសារហូបច្រើនជ្រុល។ នៅពេលដែលខ្ញុំចាប់ផ្តើមឡើងទម្លប់បន្តិច គណៈតំបន់បាននិយាយថា "ខ្ញុំចង់ឲ្យអ្នកឯងស្លាប់ប៉ុន្តែអ្នកឯងនៅមានជីវិតនៅឡើយ"។ ខ្ញុំបាននិយាយថា វាមិនទាន់ដល់ពេលសម្រាប់ខ្ញុំត្រូវស្លាប់ទេ។

នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៨ ឬដើមឆ្នាំ១៩៧៩ ប្រពន្ធរបស់ខ្ញុំបានធ្វើជាប្រធានក្រុមនៅរោងកិនស្រូវ។ នាងបានរាយការណ៍ទៅគណៈឃុំថា មានប្រជាជនមូលដ្ឋានខ្លះបានចូលមកលួចស្រូវអង្ករពីរោងកិនស្រូវ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ គណៈឃុំនោះជាមិត្តចាស់របស់ចោរម្នាក់នៅក្នុងចំណោមចោរផ្សេងៗទៀត។ ដូច្នេះកាត់បានបញ្ជូនប្រពន្ធ និងកូនប្រុសរបស់ខ្ញុំអាយុ



គង់ ចំរើន ជាមួយនឹងមីងៗ
របស់កាត់ នូ ថា
(អង្គុយ ខាងឆ្វេង)
និង នូ ប៉ាត និងក្មួយស្រី
(អង្គុយ ខាងមុខ)។
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌល
ឯកសារកម្ពុជា)

ប្រាំពីរខែឈ្មោះ សំបូរ ចូលទៅក្រុងដើម្បីសម្លាប់។

ខ្ញុំបានសួរប្រធានអង្គភាពម្នាក់ដែលកាត់ស្គាល់ប្រពន្ធ និងកូនប្រុសរបស់ខ្ញុំ។ កាត់ ធ្លាប់រែកទឹកឲ្យគ្រួសារចិនមួយនៅមុនរបបខ្មែរក្រហម។ កាត់មិនចេះអាន និងសរសេរអក្សរទេ ប៉ុន្តែឥឡូវនេះកាត់មានគូនាទីខ្ពស់នៅក្នុងរបបនេះ។ កាត់បានប្រាប់ខ្ញុំថា ប្រពន្ធរបស់ខ្ញុំត្រូវបានវាយសម្លាប់ពីក្រោយរូបរាងចូលក្នុងរណ្តៅសាកសព ខណៈដែលកូនប្រុសរបស់ខ្ញុំត្រូវបានសម្លាប់ដោយបោកដួបនឹងដើមដូង។ ខ្ញុំបានស្រែកយំខ្លាំងៗ នៅពេលដែលបានដឹងរឿងនេះ។ ខ្ញុំក្លាយទៅជាបុរសពោះម៉ាយ មើលថែរក្សាចិញ្ចឹមកូនបីនាក់។

បន្ទាប់ពីការស្លាប់របស់ប្រពន្ធខ្ញុំ អង្គការចង់ឲ្យខ្ញុំរៀបការជាមួយនារីកម្មភិបាលខ្មែរក្រហមម្នាក់។ ខ្ញុំបានប្រកែកទោះជាខ្ញុំដឹងថា វាមានគ្រោះថ្នាក់សម្រាប់ខ្ញុំក៏ដោយ។ ខ្ញុំមានការ

ព្រួយបារម្ភថា នាងនឹងសម្លាប់កូនៗរបស់ខ្ញុំ។ ពីរបីថ្ងៃបន្ទាប់មករបបខ្មែរក្រហមត្រូវបានផ្តួលរំលំ។

ខ្ញុំមានមុខជំនួញល្អមួយនៅសៀមរាប។ ខ្ញុំបានរស់នៅទៅទីនោះព្រោះចង់ឃើញប្រាសាទអង្គរវត្តមុនពេលខ្ញុំស្លាប់។ ប្រពន្ធទីពីររបស់ខ្ញុំឈ្មោះពុធ ម៉ារី។ ប្តីរបស់នាងជានាយទាហានជាន់ខ្ពស់ម្នាក់នៅក្នុងរបប លន់ នល់ ត្រូវបានសម្លាប់ និងកូនរបស់នាងពីរនាក់ទៀតបានស្លាប់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម។ យើងបានចាប់ផ្តើមកសាងគ្រួសារមួយ និងមានកូនប្រាំនាក់។ ឥឡូវនេះខ្ញុំរស់នៅពោរពេញទៅដោយសុខសន្តិភាព។

ប៉ាង ពីរ៉ន្ត និង វ៉េនី ឧកញ៉ា

បទស្រីរបស់ខ្ញុំឈ្មោះ ដានី និងបទបួនផ្សេងទៀត ដែលបាក់ខ្លួនក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

ខ្ញុំមិនបានចាំឈ្មោះឪពុក ម្តាយ បងប្អូន និងទីកន្លែងកំណើតច្បាស់លាស់ ឡើយ ដោយសារខ្ញុំនៅវិយក្មេង នៅ មុនពេលរបបខ្មែរក្រហម។ ខ្ញុំនៅចាំបាន ថាខ្ញុំឈ្មោះ រឿន ហៅ (កា គីសេង) មានបងប្អូនបួននាក់ ប្រុស៣នាក់ និង ស្រី១នាក់។ បងស្រីទី១) ឈ្មោះ ដានី, បងប្រុសទី២) មិនចាំឈ្មោះ ទី៣) ខ្ញុំ (រឿន) និងទី៤) ប្អូនប្រុស៧ ឈ្មោះ ធារិវា។ បងប្អូនខ្ញុំទាំងបួននាក់រស់នៅ ជាមួយម្តាយដែលជាអ្នកចិញ្ចឹមបីបាច់ ថែរក្សា។ ចំណែកឪពុករបស់ខ្ញុំធ្វើ ទាហាន និងមានប្រពន្ធចុងម្នាក់ទៀត។ ឪពុករបស់ខ្ញុំបានចុះចោលម្តាយខ្ញុំ និង កូនទៅនៅជាមួយប្រពន្ធចុងរបស់គាត់។ ម្តាយរបស់ខ្ញុំបានប្រកបមុខរបរលក់ ដូរនៅផ្សារ។ ថ្ងៃមួយនៅអំឡុង ឆ្នាំ១៩៧៤ ពេលដែលម្តាយខ្ញុំកំពុង តែធ្វើដំណើរទៅលក់ដូរនៅផ្សារដូច ធម្មតា ក៏ត្រូវគ្រាប់ផ្លោងរបស់យោធា ខ្មែរក្រហម និងកងទ័ព លន់ នល់ ដែល បានបាញ់ផ្លោងដាក់គ្នាទៅវិញទៅមក បណ្តាលឲ្យម្តាយខ្ញុំស្លាប់បាត់បង់ជីវិត នៅពេលនោះទៅ។

បន្ទាប់ពីម្តាយរបស់ខ្ញុំបាត់បង់ជីវិត ទៅ យើងខ្ញុំទាំងបួននាក់ពុំមានអ្នក ចិញ្ចឹមមើលថែឡើយ។ ដូច្នេះយាយរបស់



រូបទម្រង់រាប់ពីស្ត្រី ៖ ម្តាយចិញ្ចឹម, បងស្រីចិញ្ចឹម និងកូន ព្រមទាំងប្តីរបស់គាត់ និងរូបខាងឆ្វេង បង្កស់ ខ្ញុំឈ្មោះ រឿន ហៅ កា គីសេង ថតនៅជុំវិញប្រទេសថៃ នៅខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៨០។ (កា គីសេង/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ខ្ញុំដែលរស់នៅទីក្រុងភ្នំពេញបានមក យកយើងខ្ញុំទាំងបួននាក់ទៅរស់នៅជា មួយគាត់បានរយៈពេលប្រហែល ១ខែ។ ខ្ញុំនៅចាំបានថា ខ្ញុំបានចាកចេញ ពីទីក្រុងភ្នំពេញមុនពេលខ្មែរក្រហម ឡើងកាន់អំណាច។ យាយរបស់ខ្ញុំបាន បំបែកបងប្អូនខ្ញុំទាំងបួនឲ្យរស់នៅបែក

ពីគ្នា។ យាយរបស់ខ្ញុំបានឲ្យគេយកខ្ញុំ និងបងស្រីឈ្មោះ ដានី ទៅផ្ញើនៅ មណ្ឌលកុមារកំព្រា នៅម្តុំកំបូល ចំណែក ឯបងប្រុសទី២ និងប្អូនប្រុស ៧ឈ្មោះ ធារិវា ត្រូវបានយកទៅដាក់ កន្លែងផ្សេងទៀត។ លោកយាយរបស់ ខ្ញុំបំបែកបងប្អូនខ្ញុំចេញពីគ្នា ព្រោះ

គាត់បានម្តងៗថាបើបងប្អូនខ្ញុំរស់នៅជុំ គ្នានៅពេលមានគ្រោះថ្នាក់កើតឡើង នឹងត្រូវស្លាប់ទាំងអស់គ្នា។ យាយ របស់ខ្ញុំបានប្រាប់បងប្អូនរបស់ខ្ញុំថា គាត់ មានសោកស្តាយយ៉ាងខ្លាំងជាមួយ ការស្លាប់របស់ម្តាយខ្ញុំ ហើយគាត់ក៏ មិនចង់ឲ្យបងប្អូនរបស់ខ្ញុំបាត់បង់ជីវិត ទៀតដែរ។ មណ្ឌលកុមារកំព្រាពេល នោះបានកំណត់លក្ខខណ្ឌក្នុងការ ទទួលយកក្មេងចាប់ពីអាយុ៦ឆ្នាំ ទៅ ១២ឆ្នាំ។ ខ្ញុំមានអាយុ៥ឆ្នាំ ចំណែកឯ បងស្រីដានី មានអាយុ១៣ឆ្នាំ ដូច្នេះ យើងមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យស្នាក់នៅ មណ្ឌលកុមារកំព្រាឡើយ។ ប៉ុន្តែ មាន ទាហានម្នាក់បានស្គាល់ខ្ញុំ ហើយគាត់ ក៏បានកុហកអ្នកគ្រប់គ្រងនៅមណ្ឌល កុមារកំព្រាថា ខ្ញុំមានអាយុ៦ឆ្នាំ ទើប ខាងមណ្ឌលកុមារកំព្រាអនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំ ស្នាក់នៅ។ រីឯបងស្រីរបស់ខ្ញុំដែលមាន អាយុលើស១ឆ្នាំខុសពីគោលការណ៍ ដែលមណ្ឌលកុមារកំព្រាបានកំណត់ មិនមានអ្នកណាជួយគាត់ឲ្យបានរស់នៅ ទីនោះជាមួយខ្ញុំឡើយ។ បងស្រីខ្ញុំត្រូវ បានយាយយកទៅដាក់នៅកន្លែង ផ្សេង។ ចាប់តាំងពីពេលនោះមក ខ្ញុំនឹងបងស្រីក៏បែកគ្នាជារៀងរហូតមក។ នៅពេលដែលខ្មែរក្រហមឡើងកាន់ អំណាចនៅថ្ងៃ១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ខ្មែរក្រហមបានជម្លៀសប្រជាជនទាំង អស់ចេញពីទីក្រុងភ្នំពេញ។ ខ្ញុំ និងកុមារ ដទៃទៀតត្រូវបានយោធាខ្មែរក្រហម ឲ្យឡើងជិះ ឡានចេញទៅតាមខេត្ត ផ្សេងៗ។ លុះធ្វើដំណើរទៅដល់ម្តុំទីទួល

ភ្នំមួយ ប្រហែលនៅក្នុងខេត្តកំពង់ស្ពឺ ឡានក៏រលត់ ខណៈនោះយោធាខ្មែរ ក្រហមបានប្រើកុមារដែលជិះនៅលើ ឡានចុះជួយរុញឡានទៅមុខ។ ដោយ សារតែខ្ញុំហត់ឡើយពេក ខ្ញុំក៏មិនបាន បន្តដំណើរទៅមុខទៀតដែរ ហើយក៏ បានចូលធ្វើការក្នុងកងកុមារប្រហែល នៅម្តុំខេត្តកំពង់ស្ពឺ។ ទោះបីខ្ញុំនៅវ័យ ក្មេងនៅឡើយ ប៉ុន្តែខ្ញុំត្រូវបានអគ្គការ ប្រើឲ្យធ្វើការនៅតាមការដ្ឋានជាទម្ងន់ ដូចជា វែកដី និងលើកទំនប់។ នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៨ ខ្ញុំបានជួបបងស្រី របស់ខ្ញុំវិញ ហើយក៏ដំណើរកុមារក្រោយ ដែរនៅពេលដែលខ្ញុំកំពុងដើរទៅធ្វើ ការ។ ប៉ុន្តែយើងមិនបាននិយាយរកគ្នា ឡើយ ដោយសារខ្លាចអគ្គការដាក់ ទោស។ រហូតដល់ដើមខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ នៅពេលដែលកងទ័ពវៀតណាមវាយ ចូលមកកងកុមាររបស់ខ្ញុំត្រូវបានរំសាយ។ ខ្ញុំជាកូនកំព្រាឪពុកម្តាយ ហើយខ្ញុំក៏មិន ដឹងថាត្រូវទៅទីណាដែរ ទើបអុំស្រី ដែលជាអ្នកមើលក្មេងនៅក្នុងមណ្ឌល កុមារកំព្រា និងក្រោយមកត្រូវបាន ខ្មែរក្រហមចាត់ឲ្យមើលកុមារនៅក្នុង កងកុមាររបស់ខ្ញុំ បានយកខ្ញុំទៅនៅ ជាមួយគាត់ រួមជានឹងក្មេងស្រីម្នាក់ ទៀត។ ចំណែកឯក្មេងដទៃទៀតដែល មានសាច់ញាតិបងប្អូន ក៏ចេញទៅរស់ នៅតាមកន្លែងផ្សេងៗ។ ខ្ញុំបានធ្វើដំណើរ ទៅជាមួយអ៊ីស្រែលដែលខ្ញុំបានចាត់ទុក ដូចជាម្តាយចិញ្ចឹម រហូតដល់ជីវិតមួយ នៅក្នុងប្រទេសថៃដែលខ្ញុំមិនចាំ

ឈ្មោះ។ ខ្ញុំគ្រាន់តែចាំថា ជីវិតនោះនៅ ក្បែរសមុទ្រ។ ក្រោយមក ក្មេងស្រី ដែលមកជាមួយខ្ញុំបានស្រឡាញ់គ្នា ជាមួយទាហាននៅក្នុងជីវិតនោះ ហើយ ក៏បានរៀបការ និងចេញទៅរស់នៅ ជាមួយទាហាននោះ។ ចំណែកខ្ញុំបាន រស់នៅតែពីរនាក់ម្តាយចិញ្ចឹមរហូត ដល់ចុងឆ្នាំ១៩៨០ ក៏បានចាកចេញពី ជីវិតទៅកាន់ប្រទេសទីបី។ ខ្ញុំនឹងម្តាយ ចិញ្ចឹមបានទៅដល់ប្រទេសកាណាដា នៅដើមឆ្នាំ១៩៨១។

ប្រសិនបើបងប្អូន ដែលមានឈ្មោះ និង ព័ត៌មានផ្ទាល់ខ្លួនដូចដែលខ្ញុំបាន រៀបរាប់ខាងលើ សូមមេត្តាទាក់ទង មកខ្ញុំបាទតាមរយៈលេខទូរសព្ទ ៖ (+៨៨៥) ៧៧ ៦១ ៧១ ៨៥ ឬ kyskar@hotmail.com ឬទាក់ទង មកទស្សនាវីដេអូស្វែងរកការពិតនៃ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា តាមរយៈអាសយដ្ឋាន ៖ ផ្ទះលេខ៦៦ ផ្លូវព្រះសីហនុ សង្កាត់ទន្លេបាសាក់ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ ឬលេខទូរសព្ទ ៖ (+៨៨៥) ២៣ ២១១ ៨៧៥ និង អ៊ីម៉ែល truthbunthorn.s@dccam.org ។

សូមអរគុណ!
ដាត ចាន់សុនិតា

សំ ស៊ុនថៃ ប្រធានផ្នែកកសិកម្ម

**សំ ស៊ុនថៃ ជាមួយស្រីរបស់
សំ ស៊ុនថៃ បានរៀបរាប់ពីរឿងរ៉ាវ
របស់បងប្រុសថា ៖**

ថៃ ជាបុរសឆ្មាតម្នាក់ៗ នៅមុន
ឆ្នាំ១៩៧០ គាត់បានសិក្សានៅសាលា
កសិកម្ម ក្នុងក្រុងកំពង់ចាម។ គាត់
បានជួបផ្ទះស្នាក់នៅ និងបានជាប់ចិត្ត
ស្រឡាញ់នាង ហ៊ួត ដាន់ណារី ដែល
ត្រូវជាកូនស្រីរបស់ម្ចាស់ផ្ទះ។ យើង

បានហៅនាងថា ណារីៗ។ នាងមាន
កិរិយាមាយាទល្អ និងជាស្រ្តីមានការ
អប់រំ និងជាអ្នកបង្ហាត់កីឡា។ នៅពេល
សម្តេច សីហនុ យាងមកធ្វើទស្សនកិច្ច
នៅខេត្តរបស់យើង ណារី បានទទួល
ស្វាគមន៍ទ្រង់ និងបំពាក់កម្រងផ្កានៅ
លើព្រះសុរិន្ទ្រអង្គ។

ថៃ បានធ្វើការងារក្នុងក្រសួង
កសិកម្មនៅទីក្រុងភ្នំពេញក្នុងរបប
លន់ នល់។ ប្រាក់បៀវត្សរបស់គាត់

មិនគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់គ្រួសារ
ទេ ទោះបីជាគាត់ទទួលបានស្បៀង
អាហារបន្ថែមដូចជា ត្រីខកំប៉ុន និង
ទឹកដោះកោកដោយ គាត់នៅតែពឹង
ពាក់ឱ្យពុកម្តាយដើម្បីផ្តល់ជំនួយ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៣ ថៃ បានទៅសិក្សា
នៅប្រទេសជប៉ុន ខណៈនោះ ណារី និង
កូនបីនាក់បានរស់នៅជាមួយឪពុកម្តាយ
របស់នាង។ ថៃ ព្យាយាមសុំការអនុញ្ញាត
ពីក្រសួងការបរទេសជប៉ុនដើម្បីយក



ពីធីមន្ត្រីការរបស់ សំ ស៊ុនថៃ និង ហ៊ួត ដាន់ណារី
(បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ប្រពន្ធ និងកូនៗរបស់គាត់ទៅរស់នៅឯ
ប្រទេសជប៉ុន។ ប៉ុន្តែ ណារី បានទទួល
យកឪពុកម្តាយរបស់នាងទៅជាមួយ
ដែរ ប៉ុន្តែអ្នកទាំងអស់គ្នាមិនត្រូវបាន
អនុញ្ញាតឲ្យធ្វើអន្តោប្រវេសន៍ទេ។ នៅ
ពេលដែល ថៃ បានបញ្ចប់ការសិក្សា
គាត់បានធ្វើជាប្រធានមន្ទីរកសិកម្ម នៅ
ខេត្តកំពង់ចាម។ គាត់បានធ្វើដំណើរ
ចុះឡើងភ្នំពេញម្តងឬពីរដងក្នុងមួយ
សប្តាហ៍។

នៅពេលខ្មែរក្រហមបានកាន់កាប់
ទូទាំងប្រទេស ថៃ និងគ្រួសាររបស់
គាត់ចង់ត្រឡប់ទៅស្រុកកំណើតវិញ។
នៅពាក់កណ្តាលដូវ អង្គការបានអញ្ជើញ
ថៃ ទៅអប់រំឡើងវិញ។ នៅពេល ថៃ
ត្រូវបានចាប់ខ្លួន ណារី មានផ្ទៃពោះបី
ខែ។ អង្គការបានប្រាប់នាងឲ្យរង់ចាំ គាត់
នឹងត្រឡប់មកវិញឆាប់ៗនេះ។ ប៉ុន្តែ
ថៃ មិនបានរំលងត្រឡប់មកវិញជា
រៀងរហូត។

ក្រោយមក សាច់ញាតិរបស់ខ្ញុំ
ម្នាក់បានជួបអ្នកទោសម្នាក់នៅពេល
ដែលគាត់កំពុងរកភ្លើង គាត់បានសួរអ្នក
ទោសនោះថា តើមានស្គាល់បុរសម្នាក់
ឈ្មោះ ថៃ ដែរឬទេ? អ្នកទោសនោះ
បានប្រាប់គាត់ថា ថៃ ត្រូវបានចាប់ខ្លួន
នៅវត្តមួយជិតមន្ទីរសន្តិសុខ។
នៅពេលដែល ណារី បានឮរឿងនេះ
នាងក៏បានសន្មតថា ថៃ ត្រូវបានសម្លាប់
ហើយ ប៉ុន្តែនាងបានបន្តស៊ើបសួរជា
សម្ងាត់ពីគាត់ទៀត។ ព័ត៌មាននេះបានឮ
ទៅដល់គណៈសហករណ៍។ គណៈ

សហករណ៍ ចាប់ផ្តើមទិញនាងថាមិន
ខំប្រឹងធ្វើការទេ។ ប៉ុន្តែ ការពិតនាងខំ
ប្រឹងធ្វើការយ៉ាងខ្លាំង ទាំងថ្ងៃទាំងយប់
មិនមានពេលឈប់សម្រាកឡើយ។

ក្រោយឆ្នាំ១៩៧៩ ខ្ញុំបានឃើញ
សៀវភៅមួយក្បាលនៅកុកទូលស្នែង
ដែលអ្នកភូមិម្នាក់កំពុងអាន។ នៅទំព័រ
ចុងក្រោយនៃសៀវភៅនោះ មានបញ្ជី
រាយឈ្មោះមនុស្សជាច្រើន។ ខ្ញុំបាន
ឃើញឈ្មោះ ថៃ នៅក្នុងបញ្ជីនោះ
សរសេរថា គាត់ជាវិស្វករ។ ខ្ញុំបានដឹង
ថា ថៃ ត្រូវបានសម្លាប់ហើយ ព្រោះ
អង្គការមិនទុកឲ្យអ្នកមានចំណេះដឹង
រស់បានយូរឡើយ។

ប្អូនប្រុសខ្ញុំឈ្មោះ ធី រស់នៅ
ជាមួយ ថៃ នៅក្រុងភ្នំពេញ និងបាន
ប្រឡងជាប់ចូលរៀនសាលាពេទ្យ។ ធី
បានចាកចេញពីទីក្រុងជាមួយ ថៃ និង
គ្រួសាររបស់គាត់នៅពេលជម្លៀស។
នៅតាមផ្លូវ មានម្នាក់ក្នុងចំណោម
មិត្តភក្តិរបស់ ធី ត្រូវបានចាប់ខ្លួន ហើយ
ធី បានគិតថាគាត់នឹងជាមនុស្សបន្ទាប់។
អើបើ គាត់បានសម្រេចចិត្តរត់ចេញ។
មុនពេលគាត់ចាកចេញ គាត់បានលា
ណារី និងម្តាយរបស់ខ្ញុំ។ ខ្ញុំបានជួបគាត់
នៅផ្ទះបាយមួយ ហើយបានឲ្យផ្លែពោត
ខ្លះទៅគាត់យកទៅជាមួយ។ គាត់បាន
ប្រាប់ខ្ញុំថា ប្រសិនបើមានអ្នកណាមួយ
សួរអំពីគាត់ ខ្ញុំត្រូវឆ្លើយថាមិនដែល
ស្គាល់គាត់ទេ។ ខ្ញុំមិនដែលទទួលព័ត៌មាន
អំពីគាត់ទៀតឡើយ។ អង្គការបាន
សួរ ខ្ញុំពី ធី នៅក្នុងប្រជុំមួយ ប៉ុន្តែខ្ញុំបាន

និយាយថា ខ្ញុំមិនបានដឹងអ្វីឡើយ និង
ជាយថាហេតុ គេបានឈប់សួរដេញ
ដោលពីរឿងនេះ។ នៅពេលណាអង្គការ
ហៅខ្ញុំទៅសួរនាំ ខ្ញុំតែងស្លៀកពាក់ខោ
អាវច្រើនដាន់។ ខ្ញុំមានអារម្មណ៍សុខ
ស្រួលក្នុងចិត្តណាស់ ប្រសិនបើខ្ញុំបាន
ស្លៀកពាក់ខោអាវក្រាស់ៗនៅពេល
ដែលគេសម្លាប់ខ្ញុំ។

នៅពេលដែលរបបខ្មែរក្រហមបាន
ដួលរលំនៅឆ្នាំ១៩៧៩ អ្នកភូមិជាច្រើន
បាននិយាយថា បានឃើញ ធី ជិះ ឡាន
នៅជិតភ្នំពេញម៉ែត្រលេខ៩ នៅក្រៅក្រុង
ភ្នំពេញបន្តិច។ អ្នកភូមិបាននិយាយ
ទៀតថា ធី ស្លៀកពាក់ឯកសណ្ឋាន
ទាហានពណ៌កាតី។

សព្វថ្ងៃ ណារី រស់នៅឯសហរដ្ឋ
អាមេរិកជាមួយកូនបីនាក់។ នាងនៅ
តែចង់ដឹងព័ត៌មានអំពី ថៃ ជានិច្ច។
ប៉ុន្តែ ខ្ញុំដឹងថាអ្នកទាំងពីរ ថៃ និង ធី
បានស្លាប់ហើយ។

ប្រសិនបើអ្នកទាំងពីរនៅរស់ គាត់
នឹងត្រឡប់មកផ្ទះវិញឥឡូវនេះពីព្រោះ
គាត់ស្រឡាញ់គ្រួសារខ្លាំងណាស់។
ជីវប្រវត្តិរបស់ សំ ស៊ុនថៃ បញ្ជាក់ថា
គាត់ត្រូវបានចាប់ខ្លួនដោយខ្មែរក្រហម
នៅថ្ងៃទី១១ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៦
នៅស្រុកឧស្សាហកម្ម ខេត្តកណ្តាល
និងបានបញ្ជូនទៅកុកទូលស្នែង។

ប្តឹង ពីរីន្ត និង វេនី ខកហៀល

បញ្ជីឈ្មោះអ្នកដែលបានស្លាប់នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម បានទុកក្នុងសៀវភៅរំលឹកវិញ្ញាណក្ខន្ធនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

ឆាន់ថាង ពៅដាវ៉ា និង ឡុង ដាតី

(កពីរលេខមុន)

ឡុង ហាំ មានអាយុ៥០ឆ្នាំ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ ស្រុកកំណើតនៅស៊ីសុផុន ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ គឺជាកូនរបស់ម៉ែក ឈ្មោះ និង កែវ មានប្រពន្ធឈ្មោះ កែវ ហ៊ីន មានកូនប្រុស ២នាក់និងស្រី ៤នាក់ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅបាត់ដំបង ថ្ងៃទី៣ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៦ ហើយបញ្ជូនទៅឃុំយ៉ាងនៅកុកក្នុងស្ទឹងក្នុងផ្ទះ ឆ បន្ទប់ធំ២ បន្ទប់តូច២។ ខ្មែរក្រហមចាប់បញ្ជូន ឈ្មោះ ហាំ ទៅដល់កុកក្នុងស្ទឹងនៅថ្ងៃទី២៧ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៦។ នៅពុំទាន់មានឯកសារបញ្ជាក់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការសម្លាប់នៅឡើយ។

ឡុង ហៀន ហៅ **ដាត** មានអាយុ២២ឆ្នាំ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ មានស្រុកកំណើតនៅសេរីសោភ័ណ ខេត្តបាត់ដំបង គឺជាកូនរបស់ ហាំ និង ហ៊ីន ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅសេរីសោភ័ណ ថ្ងៃទី ២៧ ឆ្នាំ១៩៧៦ ហើយបញ្ជូនទៅឃុំយ៉ាងនៅកុកក្នុងស្ទឹងក្នុងផ្ទះក បន្ទប់ធំ៣ បន្ទប់តូច១១។ បើយោងតាមឯកសារនៅបណ្ណសារនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលយកទៅធ្វើបញ្ជីឡើងវិញដោយការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញានៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា រកឃើញថាឈ្មោះ ហៀន គឺឈ្មោះ ឈ្មោះ ហៀន គឺជាកូនរបស់ ឈ្មោះ ហាំ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅ ខែវិច្ឆិកា ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ ឈ្មោះ ហៀន នៅថ្ងៃទី១២ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៦ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំយ៉ាងអស់

រយៈពេល១៦៧ថ្ងៃ។ ឈ្មោះ យ៉ែម ទំនងជាកូនរបស់ ឈ្មោះ ហាំ ដែរ ហើយខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួនគាត់ បញ្ជូនទៅកុកក្នុងស្ទឹងនៅថ្ងៃទី៣១ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៧ តែនៅពុំទាន់មានឯកសារបញ្ជាក់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការសម្លាប់នៅឡើយ។

ញ៉ុង ផេង ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅកំពង់សោម ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦។ ខ្មែរក្រហមចាប់បញ្ជូន ញ៉ុង ផេង ទៅដល់កុកក្នុងស្ទឹងនៅថ្ងៃទី២៨ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៦ និងសម្លាប់ចោល នៅថ្ងៃទី២៣ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៦ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំយ៉ាងអស់រយៈពេល ២៧ ថ្ងៃ។

ញ៉ុង ហ៊ុត ហៅ **ផេត** មានអាយុ២០ឆ្នាំក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ ជាកូនរបស់ មី ស៊ីម និង ម៉ែត មៀច ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅពេទ្យ ព-៩៨ ថ្ងៃទី២៥ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧។ នៅពុំទាន់មានឯកសារបញ្ជាក់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការសម្លាប់នៅឡើយ។

ញ៉ុង (ឬ **ញ៉ុង**) **សារុន** មានអាយុ៣២ឆ្នាំក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ មានស្រុកកំណើតនៅ ស្រុកដង្កោ ខេត្តកណ្តាល (ឥឡូវ ភ្នំពេញ) ជាកូនរបស់ ញ៉ុង ស៊ីម និង ព្រីន ឈម មានប្រពន្ធឈ្មោះ សាវីន សំបាត់ មានកូនស្រី ១នាក់ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅរទេះភ្លើង ថ្ងៃទី២០ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៦ ហើយបញ្ជូនទៅឃុំយ៉ាងនៅកុកក្នុងស្ទឹងក្នុងផ្ទះក បន្ទប់ធំ ៤ បន្ទប់តូច ៥។ នៅពុំទាន់មានឯកសារបញ្ជាក់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការសម្លាប់នៅឡើយ។

ប្រវត្តិរូប ស្រី ណាំ



ស្រី ណាំ (បណ្ណសារមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

ស្រី ណាំ សញ្ជាតិខ្មែរ កើតនៅថ្ងៃទី២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៣៥ នៅក្នុងស្រុកព្រៃនប់ ខេត្តកំពត (បច្ចុប្បន្នស្រុកព្រៃនប់ ស្ថិតនៅក្នុងខេត្តព្រះសីហនុ)។ ស្រី ណាំ មានគូនាទីជាទាហានជើងទឹក និងបានរៀបការនៅឆ្នាំ១៩៧០ ជាមួយប្រពន្ធឈ្មោះ ខុម ផៃ អាយុ២៦ឆ្នាំ មានមុខរបរកសិករ រស់នៅអូចំណា ខេត្តកំពត (បច្ចុប្បន្នអូចំណា ស្ថិតនៅក្នុងខេត្តព្រះសីហនុ)។

ស្រី ណាំ មានឪពុកឈ្មោះ អ៊ុន ស៊ុន ស្លាប់ និងម្តាយឈ្មោះ អ៊ុច សាញ់ អាយុ៥៨ឆ្នាំ គឺជាកសិករ រស់នៅក្នុង

ស្រុកព្រៃនប់ ខេត្តកំពត (បច្ចុប្បន្នស្រុកព្រៃនប់ ស្ថិតនៅក្នុងខេត្តព្រះសីហនុ)។

ស្រី ណាំ បានរៀនសូត្រចេញពីប្រទេសកម្ពុជា នៅថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥។ ស្រី ណាំ បានឈប់សុំចតស្នាក់នៅអាមេរិកមួយរយៈ មុនពេលទៅដល់ប្រទេសបារាំងនៅថ្ងៃទី ២៦ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦។ ស្រី ណាំ

បានស្នើសុំស្ថានភាពរស់នៅប្រចាំនៅរាជរដ្ឋាភិបាលរួមជាតិកម្ពុជាប្រចាំនៅប្រទេសបារាំង ដើម្បីសុំប្តូរលិខិតឆ្លងដែនដើម្បីសុំវិលត្រឡប់មកប្រទេសកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យវិញ នៅថ្ងៃទី ៣០ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦។ ឯកសារសុំប្តូរលិខិតឆ្លងដែននេះត្រូវបានចុះលេខ

N0575P និងមានក្រសួងត្រួតពិនិត្យឃើញថាព័ត៌មានខាងលើនេះត្រឹមត្រូវតាមលិខិតឆ្លងដែនចាស់។ ក្រសួងយល់ព្រមតាមសំណូមពររបស់សាមីជន (ស្រី ណាំ)។ លិខិតនេះធ្វើនៅ ប៉ារីស ថ្ងៃទី១២ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៦ ដែលមានអ្នកទទួលខុសត្រូវក្រសួងលិខិតឆ្លងដែន ចុះហត្ថលេខាដោយ តាន់ សម្បត្តិ។ លិខិតនេះយល់ស្របតាមសេចក្តីបញ្ជាក់

នេះ។ ធ្វើនៅប៉ារីស ថ្ងៃទី១២ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៦ ដែលមានអ្នកទទួលខុសត្រូវក្រសួងកម្ពុជាចុះហត្ថលេខាដោយឈ្មោះ ប៊ី ចុងទី។ បេសកកម្មសម្រេចចេញលិខិតឆ្លងដែនឲ្យទៅសាមីជន (ស្រីណាំ) ធ្វើនៅប៉ារីស ថ្ងៃទី១២ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៦ ចុះហត្ថលេខាដោយ កែម ធី (ជ បេសកកម្ម)។

ប្រសិនបើបងប្អូនណាបានស្គាល់ឈ្មោះខាងលើសូមទំនាក់ទំនងមកទស្សនាវដ្តីស្វែងរកការពិត នៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា តាមរយៈអាសយដ្ឋាន ៖

ផ្ទះលេខ៦៦ ផ្លូវព្រះសីហនុ
សង្កាត់ទន្លេបាសាក់ ខណ្ឌចំការមន
រាជធានីភ្នំពេញ ឬទូរសព្ទលេខ ០២៣ ២១១ ៨៧៥ ឬ ០១២៩៩៦៧៥០ និង អ៊ីម៉ែល truthbunthorn.s@dccam.org។

សូមអរគុណ!

សោម ប៊ុនថន

ក្បាល ឆៀង មានអាយុ២៤ឆ្នាំ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ មានស្រុកកំណើតនៅកំពង់ត្របែក ខេត្តព្រៃវែង ជាតូនរបស់ ក្បាល ឆម និង មាស សេង ត្រូវបានខ្មែរក្រហម ចាប់ខ្លួននៅកណ្តាលស្ទឹង ថ្ងៃទី១៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៦ ហើយបញ្ជូនទៅឃុំយ៉ាងនៅកុកទួលស្ទែងក្នុងផ្ទះ ក០៥ បន្ទប់ធំ ៥។ ខ្មែរក្រហមចាប់បញ្ជូន ក្បាល ឆៀន ទៅដល់កុកទួលស្ទែងនៅថ្ងៃទី១៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៦ និងសម្លាប់ចោលនៅថ្ងៃទី១៥ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៦ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំយ៉ាងអស់រយៈពេល៥៨ ថ្ងៃ។

ក្បឹក ឆន ហៅ **ឈី** មានអាយុ២៣ឆ្នាំ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ មានស្រុកកំណើតនៅកំពង់ស្វាយ ខេត្តកំពង់ធំ ជាតូនរបស់ ក្បឹក វែង និង កែ ជៀម ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅពាណិជ្ជកម្មរដ្ឋ ថ្ងៃទី១២ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧ ហើយបញ្ជូនទៅឃុំយ៉ាងនៅកុកទួលស្ទែងក្នុងផ្ទះ ល បន្ទប់ធំ ០៤ បន្ទប់តូច ១១។ បើយោងតាមឯកសារនៅបណ្ណសារនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលយកទៅធ្វើបញ្ជីឡើងវិញដោយការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា រកឃើញថា ក្បឹក ឆនហៅ ឈី ត្រូវបានសរសេរថា ក្បឹក ឆត ហៅ ឈី។ ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ ក្បឹក ឆតនៅថ្ងៃទី៦ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៧ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំយ៉ាងអស់រយៈពេល៥៤ ថ្ងៃ។

ក្បឹក រ៉េងហួរ ហៅ **រ៉េងហៀង** អ្នកមកពីស្រុកបារាំង ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួនក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦។ ខ្មែរក្រហមចាប់បញ្ជូន ក្បឹក វ៉ែងហួរ ពីតំបន់២៥ ទៅដល់កុកទួលស្ទែងនៅថ្ងៃទី២១ ខែកក្កដា ឬ សីហា ឆ្នាំ១៩៧៦ និងសម្លាប់ចោលនៅថ្ងៃទី១៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៦។

ក្បឹក ហិន ហៅ **រ៉ែន** ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅពាណិជ្ជកម្មរដ្ឋ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦។ បើយោងតាមឯកសារនៅបណ្ណសារនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលយកទៅធ្វើបញ្ជីឡើងវិញដោយការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា រកឃើញថា កាលបរិច្ឆេទនៃការមកដល់កុកទួលស្ទែង មាន៣ខុសគ្នា មួយនៅថ្ងៃទី១២ មួយទៀតនៅថ្ងៃទី១៣

ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៦ និងមួយទៀតនៅថ្ងៃទី១២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៦។ ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ ក្បឹក ហិន នៅថ្ងៃទី ៦ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៦។

ក្បឹក អៀន ហៅ **យូកឡឹក** ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅកងពល១៧០ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦។ ខ្មែរក្រហមចាប់បញ្ជូន ក្បឹក អៀន ទៅដល់កុកទួលស្ទែងនៅថ្ងៃទី១៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៧។ នៅពុំទាន់មានឯកសារបញ្ជាក់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការសម្លាប់នៅឡើយ។

ក្បឹម ចន មានអាយុ២១ឆ្នាំ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៥ មានស្រុកកំណើតនៅឈូក ខេត្តកំពត ជាតូនរបស់ ក្បឹម ជឹម និង លឹម ឌឺម ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅថ្ងៃទី១៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៥ ហើយបញ្ជូនទៅឃុំយ៉ាងនៅកុកទួលស្ទែងក្នុងផ្ទះ ក បន្ទប់ធំ ០២ បន្ទប់តូច ៧។ នៅពុំទាន់មានឯកសារបញ្ជាក់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការសម្លាប់នៅឡើយ។

ក្បឹម ឌឿន ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅកងពល១៧០ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦។ នៅពុំទាន់មានឯកសារបញ្ជាក់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការបញ្ជូនទៅដល់កុកទួលស្ទែង និងការសម្លាប់នៅឡើយ។

ក្បឹម ណុចហេន ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅពេជនិល ថ្ងៃទី១០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៦។

ក្បឹម ប៉ាន មានអាយុ៣២ឆ្នាំ មានស្រុកកំណើតនៅស្រុក១៨ (ស្រុក កោះធំ) ខេត្តកណ្តាល ជាតូនរបស់ ជា និង ម៉ក់។ ខ្មែរក្រហមចារលើប្រវត្តិរូបរបស់ ញ៉ែប ប៉ារ៉ា ថា «ប្រពន្ធមិនទាន់មក», «ប៉ុនេដីដូនមួយអា សុកខ្មាំងឆ្លើយដាក់ពីរនាក់ បច្ចុប្បន្ន ភ័យញញឹញញ័រ មិនទុកចិត្តខ្លួនឯង។» ចំណារដៃដែលស្គាល់ថា ជារបស់ ខុច លេខាមន្ត្រីរ ស-២១ សរសេរថា «៣នាក់ ព្រោះមានសំណុំរឿងនៅឯ ស-២១»។ បើយោងតាមឯកសារនៅបណ្ណសារនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលយកទៅធ្វើបញ្ជីឡើងវិញដោយការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា រកឃើញថា លាស់ អៀន គឺជាប្រពន្ធរបស់ ញ៉ែប ប៉ារ៉ា។ ខ្មែរក្រហមចាប់បញ្ជូន ញ៉ែប ប៉ារ៉ា ទៅដល់កុកទួលស្ទែងនៅថ្ងៃទី២

ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៧ និងសម្លាប់នៅថ្ងៃទី២៣ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៧ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំយ៉ាងអស់រយៈពេល ១១៤ ថ្ងៃ។ រីឯប្រពន្ធឈ្មោះ លាស់ អៀនត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់បញ្ជូនទៅដល់កុកទួលស្ទែងនៅថ្ងៃទី៨ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៨ និងសម្លាប់នៅថ្ងៃទី១០ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៨ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំយ៉ាងអស់រយៈពេល ៣ ថ្ងៃ។

ក្បឹម មឿន ហៅ **ណាន** មានអាយុ២០ឆ្នាំ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ មានស្រុកកំណើតនៅកងមាស ខេត្តកំពង់ចាម ជាតូនរបស់ ញ៉ែប អ៊ួន និង ម៉ម ម៉ុល ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅកងពល៤៥០ ថ្ងៃទី១៩ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៧។ ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ ញ៉ែប បៀន នៅថ្ងៃទី ១៣ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៧ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំយ៉ាងអស់រយៈពេល ២៣ ថ្ងៃ។

ក្បឹម ចាន់ណា ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅកងពល៥០២ ថ្ងៃទី៩ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៦។ ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ ញ៉ែម ចាន់ណា នៅថ្ងៃទី១៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៦ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំយ៉ាងអស់រយៈពេល ៣៩ ថ្ងៃ។

ក្បឹម ឈឿង ហៅ **ក្បឹម សម្លាត់** មានអាយុ ៣៨ ឆ្នាំក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ មានស្រុកកំណើតនៅកំបាយមារ ខេត្តព្រៃវែង គឺជាតូនរបស់ ញ៉ែម និង អុន យីវ៉ា មានប្រពន្ធឈ្មោះ ឆោម យ៉ែនមានកូនប្រុស ២នាក់ និងស្រី ៣នាក់ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅកងពល២៩០ ថ្ងៃទី១៩ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៦ ហើយបញ្ជូនទៅឃុំយ៉ាងនៅកុកទួលស្ទែងក្នុងផ្ទះ ក បន្ទប់ធំ ៣ បន្ទប់តូច ៦។ កាលបរិច្ឆេទនៃការមកដល់កុកទួលស្ទែងមាន៣ខុសគ្នា មួយនៅថ្ងៃទី១៨, ១៩ និង២០ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៦។ ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ ញ៉ែម ឈឿង នៅថ្ងៃទី៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៧។

ក្បឹម រំណន ត្រូវបានខ្មែរក្រហមយាត់ខ្លួននៅរទេះភ្លើង ថ្ងៃទី១៨ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៦។ បើយោងតាមឯកសារនៅបណ្ណសារនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលយកទៅធ្វើបញ្ជីឡើងវិញដោយការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការ

កម្ពុជា រកឃើញថា ញ៉ែម រំណន មានឈ្មោះថា ញ៉ែម នេន ឬ ញ៉ែម ណេន ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់បញ្ជូនទៅដល់កុកទួលស្ទែងនៅថ្ងៃទី១៨ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៦ និងសម្លាប់នៅថ្ងៃទី២៨ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំយ៉ាងអស់រយៈពេល ១០៣ ថ្ងៃ។

ក្បឹម ថុល ហៅ **រ៉ា** មានអាយុ២៩ឆ្នាំ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ មានស្រុកកំណើតនៅព្រៃឈរ ខេត្តកំពង់ចាម ជាតូនរបស់ ញ៉ែម ណាល់ និង អៀម កុច មានប្តីឈ្មោះ សាយ ហៅ កែវ មានកូនស្រី ១នាក់ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅពាណិជ្ជកម្មរដ្ឋ ថ្ងៃទី២៥ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៧។ ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ ញ៉ែម ថុល នៅថ្ងៃទី១២ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៧ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំយ៉ាងអស់រយៈពេល ៧៧ ថ្ងៃ។

ក្បឹម ឆ្លី ហៅ **ខុន** មានអាយុ៥០ឆ្នាំ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ មានស្រុកកំណើតនៅកំពង់លែង ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ជាតូនរបស់ មាស ញ៉ែម និង ហ៊ុន មុជ មានប្តីឈ្មោះ ឡុង ធីន មានកូនប្រុស ៤នាក់ និងស្រី ៧នាក់ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួនភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៦ ហើយបញ្ជូនទៅឃុំយ៉ាងនៅកុកទួលស្ទែងក្នុងផ្ទះ ក បន្ទប់ធំ ០៤។ ខ្មែរក្រហមចាប់បញ្ជូន ញ៉ែម ម្លី ពីមន្ទីរ ស-២១គ ទៅដល់កុកទួលស្ទែង និងសម្លាប់នៅថ្ងៃទី២៩ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦។ ដូចគ្នានឹងប្រពន្ធដែរ ឡុង ធីន ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់បញ្ជូនពីមន្ទីរ ស-២១គ ទៅដល់កុកទួលស្ទែង និងសម្លាប់នៅថ្ងៃទី២៩ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦។

ក្បឹម រុំ មានអាយុ២៦ឆ្នាំ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ មានស្រុកកំណើតនៅពញាពូ ខេត្តកណ្តាល ជាតូនរបស់ ញ៉ែម នួន និង ឃ្មុច ប៉ុន ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅកងពល៤៥០ ថ្ងៃទី១៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ១៩៧៧។ ខ្មែរក្រហមសម្លាប់ ញ៉ែម រុំ ឬ រ៉ុម នៅថ្ងៃទី១៨ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦ បន្ទាប់ពីជាប់ឃុំយ៉ាងអស់រយៈពេល ២៩ ថ្ងៃ។

ក្បឹម សល់ មានអាយុ១៨ឆ្នាំ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ មានស្រុកកំណើតនៅ ស្រុក ៥៦ ខេត្តកំពង់ស្ពឺ ត្រូវបានខ្មែរក្រហមចាប់ខ្លួននៅ ស្រុក ១៦ ថ្ងៃទី១០ ខែមេសា (ករណីរលងក្រោយ)

រូបថតក្របមុខ៖ រូបចុងក្រោយរបស់
ព្រះអង្គម្ចាស់ នរោត្តម សីហនុ ខេមរានុរក្ស
នៅពេលទ្រង់យាងមកសួរសុខទុក្ខព្រះមាតាបិតា
របស់ទ្រង់នៅព្រះរាជវាំងកំព្រាសាទខេមរិន្ទ
ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ (ហ្គេលីយ៉ូ ដែលជ្រើស/
មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)

រូបថតក្របក្រោយ៖ ព្រះសក្យមុនីចតិយ
ក្នុងព្រះបរមរាជវាំង ឆ្នាំ១៩៧៨
(ហ្គេណា ប៊ិយស្រួម/មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា)



មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ៖ ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ

ផ្ទះលេខ៦៦ មហាវិថីព្រះសីហនុ រាជធានីភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទូរសព្ទ៖ (៨៥៥) ២៣ ២១១ ៨៧៥

DC-Cam/PIR: #66 • Preah Sihanouk Blvd • Phnom Penh • Cambodia • Tel: (855) 23 211 875 • dccam@online.com.kh • www.dccam.org

A magazine of the Documentation Center of Cambodia: Searching for the Truth • Issue 241, January 2020 • Funded by USAID

Licensed by the Ministry of Information of the Kingdom of Cambodia, Prakas No. 375 P.M. PRA. KA, 30 October 2018.